

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

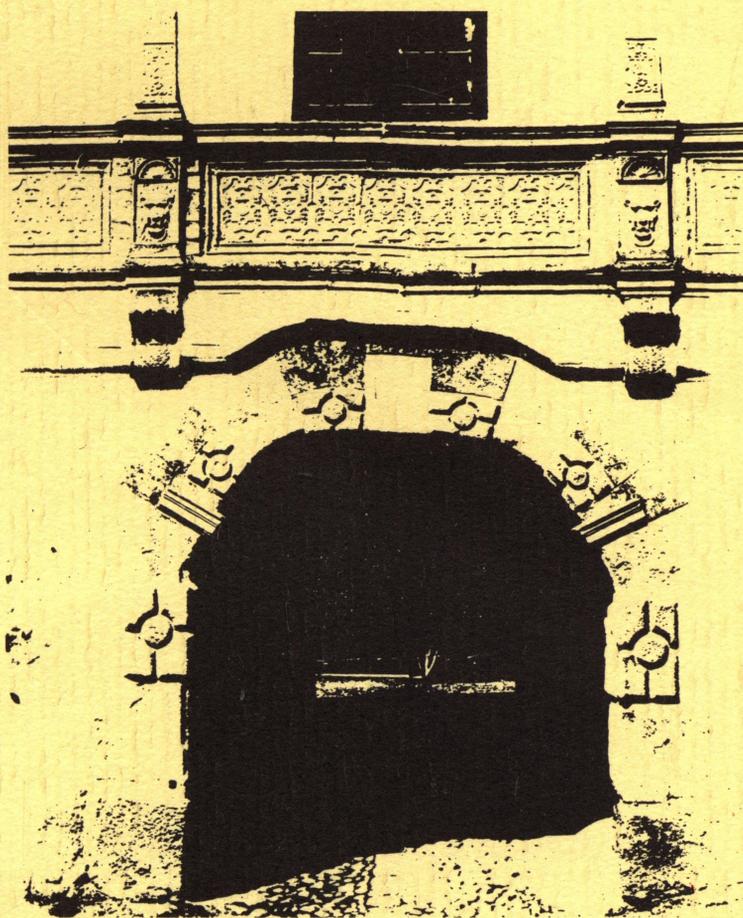
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægten Albrechtsen og dens Minder

ved
Erling Albrechtsen

1947 og 1949.

Med enkelte ændringer og tilføjelser år 1972

Slægten Albrechtsen
og dens Minder

Slægten Albrechtsen og dens Minder

ved
Erling Albrechtsen

1947 og 1949.

Med enkelte ændringer og tilføjelser år 1972

Trykt i offset hos
Andelsbogtrykkeriet i Odense

I n d h o l d s f o r t e g n e l s e

Indledning	1
Kapitel I. Den ældste Del af Ætten. De vendsysselske ..	
Bønder og Håndværkere	2
Niels Sørensen	3
Niels Sørensens Børn	6
Peder Nielsen og hans Børn	7
Albret Pedersen	10
II. Jens Albrechtsen	17
III. Jens Albrechtsens Børn af første Ægteskab	19
IV. Vor Gren af Slægten nedstammende fra Jens Albrechtsens andet Ægteskab	24
V. Hans Severin Albrechtsen	25
VI. Svendine Albrechtsen	30
VII. Hans Severin Albrechtsens Børn	32
VIII. Hans Severin Albrechtsen, min Fader	38
Slutning	41
Tilføjelse til Kapitel I	42
Stamtavle I, over Familien Albrechtsen, den ældste Slægt .	44
Tavle Ia, Jens Albrechtsen og hans Efterkommere	48
Tavle II, Karen Jensdatters Slægt	54
Tavle III, Hans Severin Rafn's Forfædre	55
Tavle IV, Den "sjællandske" Slægt Worm	56
Tavle V, Albret af Bilidt og hans Hustrus Efterkommere ..	58
Tavle VI, Om Kjærulf'erne	59
Tavle VII, Slægten Fischer	60
Lektor Hans Severin Albrechtsens Selvbiografi	64
Personregister	83
Jens Albrechtsens Anetavle	89

Det kom fra Fædres Tunge,
til Sønner skal det gaa,
saalænge Hjerter unge
endnu i Danmark slaa.

I julen 1945 var jeg med Esther og vore børn rejst til Hjørring for dér sammen med min søster, Dina, hendes mand og søn og faster Helene at fejre vor kære fars og nære slægtning, Hans Albrechtsens, 70 års fødselsdag. Denne lille kreds, nok fåtallig, men stemt mod højtid, samlede om slægtens midtpunkt, der i lighed med mange forudgående år og efter gammel sædvane fejrede sin fødselsdag den 24. december. Ganske vist sagde dåbsattesten, at fødselsdagen var den 25., men det officielle papir er dog måske forkert, eftersom der hos min fars ældre søskende var en erindring om, at fødselen fandt sted den 24. om eftermiddagen kl. 5; den nye lillebror ødelagde nemlig dansen om juletræet for de andre.

Under denne familiefest, som ved sin hygge og samstemthed blev uforglemmelig for deltagerne, den sidste fødselsdag, far kom til at fejre sammen med os, tog jeg af ham det løfte, at han ved snarest lejlighed vilde gøre forsøget på ud af sin erindring og viden at sammenføje en beskrivelse af slægten Albrechtsen, en skildring således afgrænset - det lå i luften - at den kun burde omfatte linien fra "stamfaderen", min oldefar, Jens Albrechtsen, og hans søn, Hans Severin Albrechtsen, ned til dennes sønner og deres børn.

Far blev straks grebet af tanken. Han lovede at sætte dette værk i gang, snarest han fik stunder dertil efter nedskrivningen af den selvbiografi, han ifølge sin udnævnelse til ridder af Dannebrog ved sin afsked i 1943 var blevet Det kgl. Ordenskapitel skyldig. Vi, som kendte fars fortrinlige hukommelse og hans sjældne evne til at føre pennen i klar fremstilling, vi må levende beklage, at han ud over sin selvbiografi til ordenskapitlet ikke nåede at fæste sin nære slægts historie til papiret. Ingen kunde som han have ført denne sag i værk. Men brat kaldtes han efter en hjerneblødning bort den 12. september 1946, uden at det forundtes ham at bringe sagen fra hånden.

Hver gang et slægtleds sidste medlem går i graven, da slukkes med ham en personlig erindring, et levende stykke historie. Vi mindes vel, de fleste af os, ud fra barneårenes personlige kontakt, bedsteforældrene eller een af dem, men få dog kun næste led tilbage, og herefter svinder al førstehåndsviden om forfædrene. Man tør hævde, at der til støtte for slægtens erindring påhviler hvert enkelt slægtled en pligt til skriftligt at lænke hukommelsen til papiret. I modsat fald lades den yngste slægt og dens efterkommere i stikken over for personhistorien - mindre over for dennes rent an-

nalistiske side end over for dens vigtigste: den menneskeligt karakteriserende.

Men alt for ofte udsætter man med hverdagens allerbedste grunde et sådant stykke arbejde: "Det har du ikke stunder til nu! Det må virkelig vente, til du er blevet gammel og har taget din afsked, så har du ro, har vundet erfaring og overblik, så kan du samle det gamle slægtsguld!" Men hvordan går det ikke tiest? Alderen indfinder sig, energien slappes, helbred og ånd svigter. Døden kommer uanmeldt.

Ud fra dette syn på slægtserindringen, som mine to kære børn forhåbentlig engang vil kunne bifalde, og måske andre efter dem, vil jeg da af ringe fuldkommenhed, mens tid er, søge at tegne et rids af min slægt, den del af den, jeg husker personligt eller gennem omtale. Men forinden vil jeg gengive en række oplysninger om den endnu ældre slægt, indhøstede af mig under to fjortendages studieophold ved Vestre Landsarkiv i Viborg juli 1948 og 1949. Min redegørelse er blevet til af to gange, idet jeg afsluttede den første redaktion 13. marts 1947. Men min syslen i landsarkivet derefter med ættens historie bragte senere så meget nyt stof frem, at jeg har indarbejdet den første redegørelse i det her foreliggende, mere omfattende arbejde fra 1949, udvidet 1972 med mindre tilføjelser i tekst og tavler.

Lad mig slutte disse bemærkninger med følgende uddrag af et brev skrevet den 22. maj 1916 af min bedstefar, Hans S. Albrechtsen, til min far, hvor han i sin barske form ytrer følgende ord om slægtsfølelsen:

...."Slægtsfølelse er som en fane, der føres for fronten: "Til højre, ret!" Den stiver af, vækker selvfølelse og modarbejder egoisme og afsondrethed, - den værste gift for al varm menneskelig følelse".

I

Den ældste Del

af Ætten. De vendsysselske

Bønder og Håndværkere.

Stamtavle I.

Hvem er slægten Albrechtsens ældst kendte?

I mange år har slægten, min fars generation, egentlig kun erkendt sit ophav i lige opstigende linie, "mand af mand", tilbage til Jens Albrechtsen, min oldefar, den første bærer af familienavnet, født i Nørre Sundby den 17. juni 1786. Dog vidste man, at hans fader hed Albrecht, havde tilnavnet Murer og boede i Nørre Sundby; anden reel viden fandtes ikke. Jens Albrechtsen synes da ikke at have talt meget om faderen til sine børn, men det kan forklares ved, at faderen (Albrecht Pedersen), døde allerede 1789, da sønnen Jens, hans eneste, kun var tre år gammel. Sagtens derfor var Albrecht Pedersen for min far og hans søskende og for deres fader igen intet mere end et navn;

selv hans fødsels- og dødsår kendte de ikke; heller ikke hans navn var man sikker på, idet man forkerkt kaldte ham Albrecht Jensen.

Men de gamle skriftlige nedslag i arkiverne om forfædrenes liv husker trofast, hvad mennesket glemmer. Rigdomme har hobet sig op på de kilometerlange arkivhylder. I guldene kirkebøger med brune skjolder efter præstens spildte sjatter af kaffepunsch, i slidte skifteprotokoller, i støvede skøde- og pantebøger dukker dine forfædres ansigter frem gennem det officielle sprogs tørre saglighed - og kan lyse op i et blink. Gå blot og søg, for møjen lønnes i rigt mål. En spændende opdagerfærd, som fylder sin udøver med uanet glæde.

Fra de lave Limfjordsenge om Nørre Sundby hæver terrænet sig langsomt mod nord og skyder nogle kilometer oven for byen til vejrs i en højthvælvet anselig bringe; det er de for deres landskabelige skønhed navnkundige Hammer bakker. På knudens nordlige fald ligger den lille landsby Grindsted (i 1600'erne skrevet Gringsted), et par kilometer nordvest for den, i lavt terræn, en uanselig bebyggelse med navnet Sølgårde og tæt herved den gamle, i 1844 nedlagte landevejskro Bilidt. Nært knyttet til disse steder levede de ældst kendte medlemmer af vor slægt deres liv som gård- og husfæstere og som håndværkere under det lille gods Attrup og under Hammer præstegods. Deres åndelige midtpunkt var Hammer kirke, en romansk kvaderstensbygning, der ligger på en bakke tæt vest for Grindsted og Sølgårde. Ved dens romanske døbefont holdtes børnene over dåben, af alterkalcken fra 1640 modtog den trængende nadverens sakramente.

De gode præstemænd i Hammer-Horsens pastorat har krav på vor tak for den gennemgående gode orden, de har holdt med deres indførsler i ministerial- eller kirkebøgerne. Disse går ubrudt lige fra 1658 og ned til vore dage, registrerer med dato hver barnedåb, opregner faderens og som regel også moderens samt de fem fadderens navne, opfører alle trolovelser og vielser, desuden hver timelig afgang med alders angivelse. Kirkebøgerne bliver da en rigt flydende kilde til viden om sognets befolkning, en mandtalsliste for hvert tidsafsnit i sognets nyere historie. Samtidig virker bogen også som en slægtsoversigt, der nok på den ene side tilsløres ved det ensformige navnevalg: Niels, Søren, Peter, Anne, Maren, Sidsel o.s.v., men på den anden holdes i strenge rammer ved den faste opkaldeskik, hvorefter ældste sønnesøn næsten ufravigelig opkaldes med farfaderens fornavn, og ældste datterdatter med mormoderens.

N i e l s S ø r e n s e n

Engang omkring 1700, måske før eller lidt senere kom en mand ved navn Niels Sørensen, mit slægtleds tiptiptipoldefar i lige mandslinie, til Hammer sogn udefra. Af kirkebogen erfarer vi, at han boende i Grindsted blev gift to gange, fik fem børn og døde 70 år gammel i 1740. Han må altså være født ca. 1670, men hvor, det ved vi

ikke, måske i et nabosogn. I hvert fald kan indførselen for hans fødsel ikke findes i Hammer kirkebog. Første gang han nævnes, er i 1713, da han under 11. april troløves med, 8. november vies til Giøe Mikelsdatter (senere stavet Michelsdatter). Giøe er et i den tid ret almindeligt pigenavn, som i sin vendsysselske udtale vel er identisk med navnet Gyde. Hun var døbt 23. september 1688 som datter af gårdfæster i Grindsted under Attrup gods Mikel Laursen og Karen Christensdatter. Mikel Laursen begravedes 1. april 1720, var da 83 år gammel, og han må derfor være født ca. 1637 under Christian IV's regering, på en tid da de skånske provinser endnu hørte til Danmark. Giøe var Mikel Laursens og hans hustrus eneste barn, og sandsynligheden taler da for, at Niels Sørensen har giftet sig ind i gården. Denne gård omtales i matriklen af 1688 som bortfæstet under Attrup til Mikel Laursen, og dens hartkorn angives til 2 tdr., 6 skpr., 2 album. Da i Viborg Landstings skøde- og pantebog, bind 45, skøde nr. 6 tinglyst 7/5 1766 (skøde fra Anna Catarina Trap, Peder Hauchs enke af Attrup) den samme gård nævnes med præcis det samme jordtiliggende bortfæstet til Søren Nielsen, der uden tvivl er Niels Sørensens tredje søn, er der hermed skabt sandsynlighedsbevis for Niels Sørensens indgifte i gården 1713.

Niels Sørensen fik i ægteskabet med Giøe Mikelsdatter eet barn, sønnen Michel, f. 1714. Imidlertid dør Giøe ung og begravet 28. febr. 1716, kun 27 år gammel. Den 4. okt. samme år indgår Niels Sørensen sit andet ægteskab, med Johanne Pedersdatter af Grindsted. Fra dette andet ægteskab nedstammer slægten Albrechtsen i lige mandslinie over ældste søn, Peder Nielsen (tavle I, nr. II). Johanne Pedersdatter blev døbt 28. december 1690 som datter af Peder Pedersen af Grindsted og Sidsel Jacobsdatter af Kierlingbro. De to blev viiede i Ørum kirke 1685. Da Peder Pedersen dør 66 år gammel i 1703, må han være født ca. 1637. I øvrigt ved vi intet om ham; i matriklen af 1688 fandtes han ikke opført som gård- eller husfæster i Grindsted. Gennem fadderlisten i kirkebogen ved datteren Johannes dåb 1690 får vi også lidt oplysning om i hvert fald nogle af Peder Pedersens søskende: Morten Pedersen og Anne Pedersdatter er måske hans broder og søster, men deres liv har jeg ikke søgt at følge, en opgave, der vel også kan vanskeliggøres ved den kendsgerning, at Hammer kirkebog ikke når længere tilbage end til 1658. Ved samme lejlighed står også den førnævnte Mikel Laursen fadder. Om Johanne Pedersdatter kan kun videre berettes, at hun tre år efter Niels Sørensens død giftede sig den 1. juli 1743 med Peder Larsen i Ajstrup by og sogn, nabosognet til Hammer.

Johanne Pedersdatters fader, Peder Pedersen, var, som nævnt, gift med Sidsel Jacobsdatter. De fik efter Hammer kirkebog ni børn sammen (se tilføjelse efter stamtavle I), og af dem var Johanne nummer fire. I flere tilfælde nævnes blandt fadderne til disse børn Jep Jacobsen af Kierlingbroe (nu Kærling- eller Kællingbro) i Ørum sogn, ved grænsen mellem de to sogne. Da endvidere kirkebogen for Ørum sogn, begyndt

1682, for 1685 nævner "Peder Pedersen af Grindsted og Sidsel Jacobsdatter af Kierlingbroe" som viiede, synes forekomsten af stedsnavnet Kierlingbroe ikke at være tilfældig, og Jep Jacobsen må da være en broder til Sidsel. Videre nævner samme kirkebog 1683 Christen Jensens og Karen Jacobsdatters barn, Anne, som døbt, og først blandt fadderne opføres Jacob Pedersøn af Kierlingbroe. Sidstnævnte oplysning er af den største interesse, eftersom Jacob Pedersøn må være fader til Sidsel, Jep og Karen, og derved rykker vi endnu et led tilbage: Jacob Pedersøn er da vort slægtleds oldefar med fem "tipper". Han dør i Kærllingbro 1696, hvorom Ørum kirkebog har følgende: "Den 21. november begravedes en onsdag den gamle, gode dannemand Her Jacob Pedersøn af Kierlingbroe i sin alders 83. år". Det vil sige, at han må være født ca. 1613: det tidligste tidspunkt, til hvilket vi kan tilbageføre et medlem af vor æt.

Jacob Pedersen var fæster under kronen. Kierlingbro nævnes i matriklerne 1664 og 1688 som skatpligtig under Ålborghus til Kongelig Mayestæt. Gården har da hørt under det kongelige strøgods, tør det antages. Efter matriklen af 1688 var gården takseret til mellem 6 og 7 tdr. hartkorn. Begge matrikler har Jacob Pedersen som gårdens fæster.

Sidsel Jacobsdatter, hvorom mere er tilføjet i slutningen af tavle I, blev gift i alt fire gange:

- 1) 1685 med Peder Pedersen.
- 2) 12/12 1706 med Jens Jacobsen, død 52 år gammel i 1707. Eet barn 17/7 1707: Marie.
- 3) 14/12 1707 med Niels Sørensen Vittrup, død 66 år gammel i 1716. Tre børn:
  - 30/9 1708: Marie.
  - 17/11 1709: Mads.
  - 23/8 1713: Marie.
- 4) 6/10 1720 med Niels Hansen.

Disse oplysninger er i hovedsagen, hvad der på grundlag af de af mig opsøgte kilder kan opføres om slægtens ældste led. Som det vil være set, hviler de væsentlig på kirkebøgerne. Disse har skænket os et forbavsende rigt materiale derved, at de lader os følge ætten så sjældent langt tilbage som til 1613. Dog kan man beklage, at den anden hovedkilde til slægtsforskningen, skifteprotokollerne, for de pågældende godser og gårde vist alle er gået tabt for tidsrummet før 1754. Det er beklageligt, fordi skiftet, som det senere skal ses, kan give interessante oplysninger om slægtens medlemmer, navnlig ved det kulturhistorisk særdeles levende billede det ofte tegner af deres økonomiske status, af besætningens størrelse, deres huse, bohavets placering i rummene og beboernes personlige ejendele.

Se også tilføjelser side 42.

Niels Sørensens Børn.

(Tavle I, nr. I-IV)

Niels Sørensen havde i sine to ægteskaber fem børn. I det første, med Giøe Mikelsdatter, var der kun eet barn, sønnen Michel (1714-92), opkaldt efter morfaderen, i hvis gård jo Mikkels far var indgiftet. Vi ved kun meget lidt om hans liv. I det tidligere nævnte skøde fra 1766 nævnes han som husmand under Attrup, og i fæsteprotokollen under Attrup gods, bevaret for tiden 1776-1813, nævnes han også i fæstebrev af 13/1 1776 som fæster under Attrup af et hus med jordtiliggende af et halvt album. Han er pligtig at gøre en ugedags arbejde for Attrup, at betale husets skatter samt holde det i stand, men ingen kontant husleje. Han har da vel været hoveripligtig arbejder, måske håndværker, antagelig smed (se sønnen nedenfor). Da han nævnes som boende i Grindsted, har huset ligget i denne by. Af kirkebogen ser vi, at han var gift tre gange og fik i alt syv børn, tavle I, nr. I,A-G. Heller ikke om Mikkel Nielsens børn er meget oplyst. Sønnen Niels (1741-1812) kaldes i kirkebogen Niels Mikkelsen Smed, for eksempel i en dåbsindførsel af 6/3 1777, hvor han står fadder for sin søster Dorethe Michelsdatters barn, Anne. Han nævnes her som smed på godset Langholt, der ligger i Horsens sogn, men som også havde en del bøndergods i Grindsted i Hammer sogn, og af kirkebogen ser vi, at han boede i Grindsted. Mikkel Nielsens yngre datter hed Giøe (F). Hun er i 1783 fadder for sin søster Dorethes datter, Mætte Marie, og nævnes da som boende i Lyngdrup Vestergård i Horsens sogn. Efter vielsesprotokollen for Nørre Sundby vies Giøe Michelsdatter 1797 i Nørre Sundby til Jens Christensen Præst, træhandler og selvejer i Ingstrup by og sogn vest for Brønderslev. Hun dør i Nørre Sundby 1833, hvor hendes mand 13 år forinden var gået bort. Ægteskabet var formentlig barnløst.

Søren Nielsen, Giøe Nielsdatter, Bendte Nielsdatter. I sit andet ægteskab, med Johanne Pedersdatter, fik Niels Sørensen fire børn: Peder, Søren, Giøe og Bendicht (= Bendte, Benedicte). Af dem har den ældste, Peder Nielsen, størst interesse for slægten, idet den som tidligere nævnt nedstammer direkte fra ham. Men før han og hans børn i det følgende særlige kapitel omtales mere indgaaende, vil jeg give en kort oversigt over det lidet, der her kan fortælles om hans tre yngre søskende.

Søren Nielson (tavle I, nr. III). Som det foran sås, blev Niels Sørensens ældste søn, Mikkel, opkaldt efter sin morfar, åbenbart fordi Niels Sørensen havde giftet sig ind i gården, og vel opkaldeskikken fordrede, at bedstefaderens navn bevarede i gården. Man kan derfor undre sig over, at ikke den anden søn, Peder Nielsen, fik farfaderens navn, Søren, men mon ikke Peder Nielsen snarest er opkaldt efter morfaderen? Først den tredie søn kom da til at hedde Søren. Søren Nielsen blev døbt i 1719: en morbroder, Jacob Pedersen, og en moster, Marie Pedersdatter, er blandt fadderne ved dåben. I øvrigt er det,

vi ved om hans levned, hurtigt fortalt. Af det føromtalte skøde fra 1766 ser vi, at han på dette tidspunkt sidder som fæster i faderens gård, der stadig hører under Attrup. I 1743 vies han til Mette Povelssdatter af Grindsted, med hvem han får syv børn, tre sønner og fire døtre; af disse dør de tre som små. Søren Nielsen dør 58 år gammel i 1767. De øvrige fire børns liv har jeg ikke fulgt, og det kan i øjeblikket ikke siges, om den ældste søn, Niels, født 1747, har fortsat i gården. Dette er vel neppe sandsynligt, da han ved faderens død knap er 20 år.

Giøe Nielsdatter (tavle I, nr. IV) er den ældste af Niels Sørensens to døtre. Hun døbt 1722 og blev i 1743 gift med Poul Jacob Marnich af Grindsted. I kirkebøgerne nævnes han dog kun sjældent ved sit mærkelige efternavn, men kaldes Poul Skrædder, og dermed er jo hans levevej angivet. De får sammen ikke mindre end elleve børn, af hvilke fem dør som ganske små. Denne store barnedødelighed er ikke påfaldende for sin tid med dens mangelfulde lægekunst og svigtende hygiejne. Den afspejler sig da også tydeligt i kirkebøgernes triste lister over døde spæd- og småbørn.

Giøes yngre søster hedder efter kirkebogens stavemåde ved dåben i 1729 Bendicht Nielsdatter (tavle I, nr. V), men navnet staves også Benedicte og Bendte; sidstnævnte form er nok den dagligdags, hvormed hun har været kaldet. I 1756 bliver hun gift med Jens Povelsten Murersvend af Ajstrup by og sogn, og han kaldes fra 1769 murmester. Også han har da været håndværker. Når Bendte bliver gift i Ajstrup, nabosognet til Hammer, skyldes det vel, at hun er kommet i huset hos sin moder, Johanne Pedersdatter, der jo i 1743 som enke var blevet gift med Peder Larsen i Ajstrup. Med Poul Murmester fik Bendte syv børn, fem sønner og to døtre. Hun døde i 1795.

P e d e r N i e l s e n og hans børn.

Niels Sørensens ældste søn af andet ægteskab var Peder Nielsen, min tiptipoldefader (tavle I, nr. II). Han blev døbt 2/7 1717. Af grunde, som ikke har kunnet efterspores, blev det ikke ham, men hans yngre broder, Søren, der overtog fæstet af gården i Grindsted. Intet aktstykke har kunnet opspores, som nævner Peder Nielsens navn, undtagen kirkebogen, som gentagne gange nævner ham boende i Sølgårde. Det vides, at disse har hørt under Hammer præstegods,¹ og det er derfor sandsynligt, at han var gård-eller husfæster under præsten i Hammer; dette underbygges også af, at præstens datter og hans hustru, Madame Dorethe Kierstine Højer, et par gange kaster glans over Peder Nielsen ved at stå fadder for hans børn. Men ellers ved vi intet om ham. Han når en alder af 77 år, idet han dør 1794.

1. Han kan have været indfæstet i "den store gård" under præstegodset, se mine optegnelser II, s. 8 forneden, hvis ikke denne dreves af den endnu i 1792 levende Peder Nielsen Jannum g. med Anne Albretdatter. - Nyt oplyst herom se Tilføjelse s. 42.

En ganske særlig interesse knytter sig, hvad vort slægtsnavn angår, til hans ægteskab indgået 1742 med Marie Albretsdatter. Med hende kommer navnet Albret for første gang ind i åtten og nedarves til hendes og Peder Nielsens anden søn, Albret Pedersen, der blev Jens Albrechtsens fader. Marie Albretsdatter fødtes ca. 1718 som datter af kromand i Bilidt, Albret Chrestensen (tavle V), i kirkebogstilmeldelserne ofte kaldet Albret af Bilidt. Han dør 1735 i Bilidt 63 år gammel og er da født ca. 1672, men i kirkebogen for Hammer sogn er hans dåb ikke tilført, og han må derfor være indvandret i sognet. Kroen Bilidt - i den ældre sprogform stavet Bieleet eller Bilet - lå ved den gamle landevej Nørresundby-Hjørring, der forløb en del østligere end den nuværende. Den er endnu i aktstykker fra 1844 omtalt som kro, men den blev snart efter nedlagt, da den gamle landevej over Hammer bakker mistede sin betydning. Om Bilidt kro skriver C. Klitgaard i Vendsysselske Veje, 1936, s. 8-9:

"Fra Hammer Kirke gik "Kongevejen" i Smaabugter ned over Hammer Søle (=Morads), hvor Sølgaard var anlagt paa Præstegaardens Mark før 1625, og lidt Øst herfor laa Huset "Bilidt" eller Sølgaards Led, ligeledes paa Præstegaardens Mark. "Bilidt" var et saakaldt Bedested, d.v.s. en upriviligeret Kro, der allerede omtales 1644, og den var antagelig bygget af Præsterne (i Hammer) for at aflaste Præstegaarden for de mange Rejsende, der tidligere havde søgt derind. Navnet opfordrer jo direkte den Rejsende til at gøre Holdt, og Niels Hancke fortæller 1880 ("Nord for Limfjorden", s. 21), at Kroens Navn stod indhugget i 6 Bindesten med et Bogstav på hver. Provst Frederik Nielsen, der i sin Skoletid i 1830'ne rejste fra Aalborg hjem til Hjørring, fortæller derimod, at der paa en Række Bindesten i "Bilidt" stod: "Bind din Hest, saa staar den bedst". Kroen nedlagdes ca. 1850.

Til denne kro har slægten tilknytning fra 1742 gennem giftermål: over Peder Nielsen, dennes ældste søn, Niels Pedersen, dennes søn, Thomas Nielsen, og måske også til sidstnævntes datter, der 1815 nævnes som Anne Thomasdatter af Bilidt, da hun bliver gift (tavle I, nr. II A2a).

Peder Nielsen og Marie Albretsdatter fik i alt otte børn: Niels, Albret, Anne, Rasmus, Johanne, Mariane (død to år gammel), Mariane, Sophia Cathrina (tavle I, nr. II A-H), sidstnævnte vistnok opkaldt efter et kvindeligt medlem af sognepræsten pastor Højers familie. Af disse syv omtales Albret, min tipoldefar, i det følgende afsnit.

Peder Nielsens ældste søn, Niels Pedersen, fødtes 1743. Om hans ungdom ved vi intet. Sandsynligvis har han arbejdet hos sin far eller måske været fæster eller tjenende under Hammer præstegård. Fra begyndelsen af 1780'erne nævnes han "af Bieleet" og er da rimeligvis blevet kromand her efter Albret Chrestensens søn, Peder (tavle IV, nr. III), eller efter en af hans dattersønner (V, nr. I A,B), og denne formodning underbygges da også af, at Niels Pedersens ældste søn, Thomas, siden bliver kromand i Bilidt. Med Niels Pedersen møder vi for første gang i vor slægts historie en personlig erindring om vore forfædre. I det i det følgende afsnit omtalte skifte efter broderen Albret optræder han nemlig som børnenes lavværge og har

med uøvet hånd prentet sin tunge, ubehjælpssomme underskrift på skiftebrevet:

Niels Pedersen

Niels Pedersen var to gange gift, første gang med Anne Thomsdatter af Attrup, som han ægtede 1770. Med hende fik han syv børn. Da Anne Thomsdatter i 1782 dør, gifter han sig samme år, snart derefter, med Johanne Lausdatter af Vodskov, og med hende fik han tre børn. I alt fødtes ham da ti børn, men stor modstandskraft synes der ikke at have været, for seks dør som spæde eller små, og en syvende, sønnen Peder, bliver kun 19 år. Af de øvrige tre har jeg kun viden om Thomas Nielsen, den ældste søn, født 1772. Han nævnes 1793 i Sølgårde, 1796 som husmand i Bilidt, og i 1800 som kromand sammesteds. Han blev gift 1793 med Maren Knudsdatter af Sindholt, med hvem han fik syv børn, hvoraf tre døde små. Selv døde Thomas Nielsen i 1812, kun 40 år gammel.

Peder Nielsens ældste datter, Anne Pedersdatter, fødtes 1747. Om hende vides, at hun blev gift med Oluf Petersen Knark, der var skipper i Nørre Sundby og siden 1771 ejede gården Østergade 10 på "Bakken" i denne by (se Petresch Christensen, Nørresundbys Historie, II, s. 164). Oluf Petersen har også derved tilknytning til slægten, at han flere gange optræder som fadder og desuden som forlovsmand for Albret Pedersen i 1785 og for Thomas Nielsen i 1793. Oluf Petersen døde i 1794(?), og hans enke blev boende i gården, til hun i 1812 afhændede den. Gården, der var brandforsikret, blev i øvrigt under den store ildebrand, som 27/5 1791 gik over byen, ganske lagt i aske, uden at der blev reddet andet, end hvad beboerne gik og stod i.

Peder Nielsens tredie søn, Rasmus Pedersen, født 1750, nævnes 1769 som avlskarl i Hammer, 1772 og 1777 som boende i Hammer. I 1785 bor han i Sølgårde, og da han i 1815 er forlovsmand for Thomas Nielsens datter, Anne (tavle I, nr. IIA2a), bor han ligeledes i Sølgårde. Han har da muligt engang i 1780'erne overtaget Peder Nielsens fæste. I 1785 findes nemlig i kirkebogen en indførsel for hans og hans hustru, Caren Christensdatter Fanø's barn, Marie, vistnok deres eneste, og gamle Peder Nielsen har da måske valgt at gå på aftægt i forbindelse med sønnens bryllup. - Om familien Fanø's kreds findes notater s. 117 i C. Klitgaards bog: Herredsfogeder og Tingskrivere i Vendsyssel fra Middelalderen til ca. År 1800, Hjørring 1937; se også Petresch Christensen, Nørresundbys Historie, II, s. 88 og 247. Caren Christensdatter Fanø var datter af degnen i Ellenhøj-Svenstrup, Christen Fanø, og hustru Maren Nørgaard. Hendes broder hed Hans Jørgen Christensen Fanø. Han var født ca. 1745 og blev som godsforvalter på Langholt i 1767 udnævnt til herredsskriver i Kær herred. En anden broder var Jørgen Fanø, der var degn i Ajstrup og i 1785 sammen med herredsskriver Fanøes frue og Niels Pedersen står fadder for Rasmus

Pedersens og Caren Fanøes datter, Marie. Se tilføjelse side 42.

Om Peder Nielsens øvrige børn kan jeg intet meddele ud over det, som er anført i stamtavle I. Den yngste datter, Sophia Cathrine Pedersdatter, der var født 1759, drager dog bort fra hjemsoget, idet hun 1787 troloves med Anders Christensen, der var murermester i Nørresundby og døde 1794 (se Petresch Christensen, II, s. 206). Jeg har ikke undersøgt, om der var børn i dette ægteskab.

A l b r e t P e d e r s e n
(tavle I, IIB)

Med ham, vort slægtleds tipoldefader, begynder kilderne at rinde lidt rigeligere, og der kan derfor om ham fortælles adskilligt mere end om hans søskende og slægtens ældre led. Dog har vi desværre ingen personlige erindringer om ham, vel fordi han døde ung, kun 43 år, så ung, at sønnen Jens ved hans bortgang kun var tre år gammel; det levende minde blev da brat klippet over. Han omtales flere steder i Petresch Christensens udmærkede bog om Nørre Sundby (II, s. 128, 192, 206), og navnlig får vi gennem et skifte opsat efter hans død i 1789 grundige og førstehånds oplysninger om hans økonomiske tilstand, om hans gård, hans erhverv o.s.v. og om familiens personlige ejendele. For første gang kan vi da tegne billedet af en af vore tidlige forfædre, men ak! ikke noget bidrag til hans personlighed; det tilsteder de formelt affattede aktstykker ikke, intet om hans menneskelige egenskaber, ikke engang hans håndskrift er bevaret. Men alligevel: Vi må glæde os over det, som dog har kunnet hentes frem af arkivalierne.

I Hammer kirkebog finder vi ham døbt under 8. august 1745 som søn af Peder Nielsen og Marie Albretsdatter i Sølgårde. I kirkebogen er hans navn ved dåbstilførselen stavet Albret, men siden flere gange Albert. Vi ved intet om hans tidlige liv ud over, at han har boet hos forældrene i Sølgårde. Han står flere gange fadder for slægtens yngste, for eksempel i 1772 for sin broder Niels' søn, Thomas, og i 1777 for søsteren Johannes søn, Povel. I 1774 er han fadder for Niels' datter, Anne, og kaldes her for Albert Pedersen Muurmester. Han må da på dette tidspunkt være slået ind på murerhåndværket, måske i hjemsoget, men i 1785 er han udvandret til Nørre Sundby, for i dette år troloves han ifølge Sundby-Hvorups vielsesbog under 6/5 med Karen Jensdatter. Ordlyden er som følger:

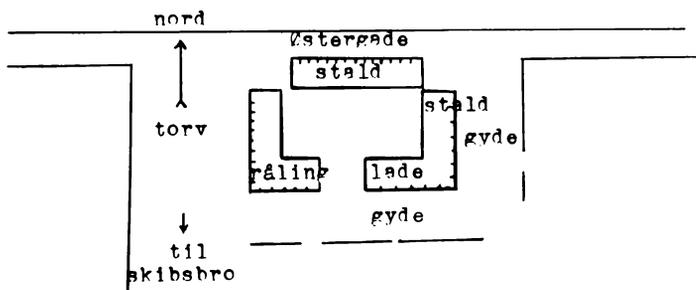
"Herboende unge karl, Abert Peersen (sic!), muurmester og selveier her i byen og vel fornemme unge piige Karen Jens Dotter af Hvorup Torp kunne uden al ansvar i nogen henseende ægtevies, derfor indestår ....". Forlovmændene er Oluf Petersen (s. 9) og Christian Erdmandsen af Nørre Sundby.

Albret Pedersen kaldes altså selvejer. Vi ved ifølge oplysninger hos Petresch Christensen, at han i 1787 ejede bolstedet, der i Christian V's matrikel er opført som nr. 4, men dette årstal kan sikkert

for ejerforholdets vedkommende ændres til 1785, eftersom jo Albret ved vielsen nævnes som selvejer, og formentlig har han overtaget det direkte efter den forrige ejer, Oluf Petersen Knark, hans svoger, som ved skøde af 8/12 1783 havde købt stedet. I øvrigt ved vi intet om, hvorledes Albret har tilvejebragt midlerne til købet. Det er imidlertid meget troligt, at 150 rigsdaler, som han efter nedennævnte skifte skylder Jens Jepsens enke, hans hustrus moder, er indgået i købesummen. Er dette tilfældet, bliver 1785 også det sandsynlige tidspunkt for overtagelsen af stedet.

Dog, stort mere end i alt fire år har han ikke siddet i gården, for han dør allerede 1789 kun 43½ år gammel, efterladende enke og to små børn. Da hans enke samme år atter gifter sig, bliver der opsat et skifte (afsluttet 25/7 1789; det findes i Skifteforretninger under Aalborghus amt. Både skifteprotokollen og selve skiftetrevet, nr. 958, er bevaret, og brevet har jeg ladet fotografere til familiearkivet). I skiftet får vi fortrinlige oplysninger om gården, og lad os da se lidt på, hvad der fortælles om den:

Stedet bestod af fem tildels sammenbyggede huse og lå på hjørnet af "den breede gade" - nu torvet - og Østergade. På grundlag af skiftet lader sig følgende grundplan af gården ridse op

I vest ud mod torvet og mod syd ud til "den liden gyde" lå våningshuset som en vinkelbygning med 10 fag mod vest og 6 fag mod syd. I sydsiden må der fra gyden have været en indkørsel eller port mellem beboelseshuset: "rålingen"¹, og den tilsvarende vinkelbygning, der lukkede gårdspladsen i syd og øst. I denne bygning, der bestod af i alt 13 fag, var der stald og lade, og mod nord, ud til Østergade, lukkedes gårdspladsen af en 14-fags staldbygning. Til stedet hørte en avling på Sundby mark af hartkorn 2 tdr., 3 fjerdingkar, 2 album. Disse fem bygninger stod til 1791, da der den 27. maj under sydvestlig vind opstod en ild, som i løbet af tre timer udviklede sig til en ildsvåde af katastrofalt omfang; store dele af byen blev lagt i aske, i alt 35 større og mindre steder og blandt dem bolet nr. 4. Ålborg tingbog oplyser om tabene i enkeltheder og siger om vor gård: Gården var stor og vidtløftig, bestod af fem huse, hvoraf rollingshuset var nyt, bygget af egetømmer og murværk og laden opført af ny umiddelbart før branden, de øvrige bygninger var ældre, men i vel vedligeholdet stand.

1. Opr. vendsysselsk radelang: alle rum i én bygning, liggende på rad.

Det har vel været en malerisk lille bindingsværksgård, snarere strå-tækt end teglhængt - selv om på denne tid de ildfaste tage var begyndt at vinde frem i limfjordsbyen.

I skiftet opgør vurderingsmændene værdien af Albret Pedersens avlsbrug til 700 rigsdaler, men herudover opføres også boets enkelte genstande samt hvad der i forbindelse med gårdens drift findes i udhuse-
ne. I alt kommer da avlsbrug og indbo til at stå for en samlet værdi af 943 rdlr., 3 mark og 2 skilling, en sum, der vidner om ejerens solide økonomiske tilstand.

Til gården hørte der ikke nogen stor besætning, men dette er i overensstemmelse med den tids ekstensive landbrugsform, som væsentlig lagde vægt på kornavling. Af dyr opføres således kun en sort hoppe og en brun hest, avlingens trækraft. Til hestene hørte "hestetøj til et par beester", og agtede bonden sig ud at ride, da stod en ridetrense og en sadel til rådighed. Ellers indskrænkede besætningen sig til en blakhjelmet ko og to mindre svin; disse sidste skulde vel i saltkarrene nede i kælderen som vintermad. Af køretøjer er der en vogn med fjælaksel og en gammel trævogn. Til jordens bearbejdning tjente en plov og to harver, og til brug i høsten to leer med "draug" (mejered), fire river og en kornfork. Så er der desuden et antal mindre redskaber uundværlige i en landbedrift. På loftet opbevaredes for eksempel kornsolde til sortering af det aftærskede sædekorn, desuden to flettede løbe og en skæppe til kornets udmåling. Ved brønden stod et vandtrug og en spand, og endelig nævnes nogle murredskaber, der antyder ejerens bierhverv som murermester.

Vi har nu fået et indblik i de ydre praktiske forhold og vil dernæst se på de brugssager, som fandtes i beboelseslængen og dannede rammen om familiens daglige liv her. Indboet var fordelt i flere rum, af hvilke følgende omtales i skiftet: køkken, bryggers, "udestue", sengekammer, "bedstestue", et kammer "næst ved stuen" og endelig bøn-
derkamret. Desuden fandtes to kælderrum: en ølkælder og en saltkælder.

Som det endnu på landet er almindeligt, var køkkenet vel det sted, hvor familien mest opholdt sig uden for arbejdstiden. I "bedstestuen", som var "den fine stue", fandtes de værdifuldeste ejendele. Der stod et hvidt bord med krydsfod, tillige fire stole. Også på den åndelige underholdning var der tænkt, idet Jesper Brochmanns huspostil var fremlagt. Kunde nogen læse i den? Her stod også et stort fyrreskab med lås, og dette rummede mandens garderobe, hvoraf de vigtigste dele var: en blå klædeskjole med vest og en livkjole af gråt klæde - de to vel det fine udgangstøj, hvortil hørte knæspænder og skospænder af sølv - desuden en sort, hjemmegjort klædning samt en grå kjole med vest og skindbukser; dertil kommer en ulden damaskes trøje og en hjemmegjort stribet trøje, to sorte hatte med hatteslag, to huer, et silketørklæde og fire par uldne strømper. I samme stue opbevaredes i en grønmalet fyrrekiste konens gangklæder, der dog naturligvis ikke opregnes i skiftet som et led af boet. Endelig stod der i bedstestuen et lille egechatol med skab på, og deri gemtes følgende kostbarheder:

fire sølvspiseskeer, tre teskeer, en sukkertang og et sølvbæger, seks vinglas, tre brændevinsglas og en ragekniv i foderal. Vor tipoldefar barberede sig altså! hvad jo også den europæiske mode krævede i tiden omkring den franske revolution. Det skete vel især, når der kom fine gæster, der måtte bringes til sæde i bedstestuen. Så blev der skænket kaffe af en stor hvid kaffekande eller måske te af en tepotte, og teen, måske kaffen med, drak man af seks par tekopper, som også nævnes. Til brug vel for fine gæster stod der også herinde en "top-seng" (himmelseng) med tilhørende hjemmegjort olmerdugssenetøj.

Også om sengekammeret får vi adskillig oplysning, og lad os, selv om opremsningen af indboet måske kan virke lidt trættende, alligevel se lidt nærmere på dets enkelte genstande, om ikke for andet, så fordi de samlet omtalt giver et morsomt kulturhistorisk billede af et jævnt borger- og bondehjem i slutningen af det attende århundrede. - I sengekammeret kan der nok i vinternætterne have været bitterlig koldt, og en jernbilægger skaffede da også herinde en smule luning. Her stod endvidere to stole med halmsæder og fandtes to små hængeska-be, hvoraf det ene var stillet oven på det andet. Sengestedet var en indelukket alkove, afsondret fra stuen med et sængegardin. Dets udstyr bestod af en blåstribet bolsterunderdyne og en grønstribet overdyne med tilhørende par blårlærredslagener. Når så de tre hovedpuder blev stablet godt op under den hvilendes ryg og hovede, kan man forestille sig, at det ikke har voldet vanskeligheder at holde vinterkulden borte, og om sommeren har sengen været et nok så lunt opholdssted.

I skiftet kaldes jo Albret Pedersen avlsbruger og murermester, men Petresch Christensen nævner ham (s. 192) også som gæstgiver. Af inventaret i Albrets gård får vi fuld bekræftelse herpå. I hans bryggers stod nemlig en kedel "paa tre fjerdinge rum med brændevins tøy". Det betyder altså, at Albret som andre agtværdige byens borgere gav sig af med brændevinsbrænding - $\frac{1}{4}$ tønne ad gangen - kunsten havde han vel lært hjemme i "Bilidt"? Herude i bryggerset stod også en lille håndkedel af kobber og tre kar til brændingen, de såkaldte "oksehoveder". Men var man gæstgiver, kunde brændevinen alene ikke gøre det; øl måtte der også til. Denne gyldne drik bryggede Albret i fire mastetønder, hvis indhold klarede gennem en si; sidenhen opbevarede produktet i fem ankere i bryggerset, men desuden stod der også i ølkælden to øltønder i selskab med et brændevinsanker. Hernede fandtes ydermere et par tragte, to blikmål, to tinfade, en tinskål og seks tallerkener.

Hermed var der på bedste måde sørget for de våde varer til gæsterne. Hvem var nu de? Det var vendsysselske bønder, som på vej til Ålborg marked gjorde ophold i Sundby ved færgestedet over til den store by søndenfjords. Om bønderne og gæstgiveriet i Sundby skriver Petresch Christensen s. 192:

"... Hvem af de gamle sundbynitter i det 18. årh. havde ikke i større eller mindre grad udskænkning og "herbergering" af rejsende? Man behøvede i alle tilfælde ikke at gå mange huse forbi på "Sundby gade",

før der var logemente at få og lejlighed til at indtage en hjertestyrkning. Foretager vi i tankerne en lille tur - f. eks. midt i 1780'erne - ind gennem østre bom, passerer vi først de to toldere Guldbergs og Bruns boliger, men derefter har vi, når vi går videre ned ad Østergaden, gæstgivere til højre og venstre: Peder Lund, Jens Smith, Jens Ladefoged, Niels Pedersen, Poul Rau, Chr. Erdmandsen, Jacob Ladefoged, og videre ad torvet ned ad færgebroen, på østre side: Albrecht Pedersen, Niels Andersen (hos hvem brigader Halling staldede ind) og Jens Hvorup, på vestre side: Jens Jespersens enke og Chr. Gildsig. De færreste af disse folk ernærede sig dog af gæstgiveriet alene, men drev tillige næring som avlsbrugere, færgemænd etc. ...."

Hos de Sundby-gæstgivere tog bønderne ind med deres medbragte mad, men det var da sædvane, at man til gengæld for husly nød af gæstgiverens brændevin og øl til maden. Hos Albret var "udestuen" skænkestue. Det var rimeligt udstyret og kunde om vinteren opvarmes med en bilæggerovn. Herinde bragtes da gæsterne til sæde om et langbord med kistebank. Op til væggen stod en lang kommode og tillige et "uhr med fautral", hvormed vist menes en "bornholmer". Når gæsterne var sat til skiven, skænkedes øllet op i krus med tinlåg, af hvilke fandtes fire, og var det aften, blev to messinglysestager sat på bordet med lys i, som måske ikke, om de var hjemmestøbte, har ydet en altfor strålende belysning. Mærkeligt nok var der - efter skiftebrevet - i denne stue et indelukket sengested for - pigen! Sengetøjet var her en rødstribet olmerdugsunderdyne, en ditto overdyne, to små hovedpuder og blårlærredslagener. Da vi af folketællingen 1787 ved, at Karen Jensdatter holdt to piger, har vel den ene af disse måttet sove i udestuen, mens den anden boede i kammeret "næst ved stuen". Herinde stod en bilægger med kobberfad på og et møblement af fire stole, et spejl og et tebord samt et stolpesengested med blåt omhæng og rummende det sædvanlige sengetøj.

For gæsternes natteleje blev der også sørget. Som før nævnt, var himmelsengen i "bedstestuen" forbeholdt fine rejsende, mens de almindelige bønder fik nøjes med plads i det mere jævne bønderkammer. Her stod fire senge opredte.

I disse omgivelser boede altså Albret Pedersen med sin familie. Af hvem bestod nu den? Foruden manden og konen var der deres to børn, sønnen Jens, født 1786, og datteren Marie, der var født i 1789, men døde 1799 i barndomshjemmet. De fire udgjorde dog ikke hele husstanden. I folketællingen for Sundby 1787, der var led i den første almindelige folketælling herhjemme, hvor alle navne i husstandene opregnes, står foruden de tre første (datteren Marie var da ikke født endnu) også opført tre tjenestefolk, nemlig to piger og en karl, samt en delig husbonds søsters uægte barn, Henrik (tavle I, nr. IIG).

Igennem fadderlisten ved børnenes dåb får vi en smule at vide om forældrenes omgangskreds. Blandt fadderne ved Jens' fødsel var således "Her Controleur Bruun", told- og konsumtionskontrollør i Sundby, endvidere Oluf Petersen Knark og præstefruen madame Clausen, gift med pastor Johannes Hauch Clausen, samt Johanne Jensdatter fra "torpet", d.v.s. hovedgården Hvorup Torp nordøst for Sundby; hun var Albrets

svigerinde, nemlig hans hustrus søster. Og ved Maries fødsel var blandt andre forvalter Guldberg fadder, told- og konsumtionsforvalter i Sundby 1779-88.

Men Albrets familie opløstes jo desværre ved hans tidlige død i 1789. Hvad dødsårsagen var, har jeg, trods eftersøgning ikke kunnet finde. Da Karen, hans enke, altså stod uden forsørger, måtte hun se sig om efter udveje til at føre bedriften videre, og det skete på den i disse tider almindelige måde, at hun på ny giftede sig. Derved kunde jo bedriften opretholdes, uden at økonomien led noget knæk. Men før indgåelsen af det nye ægteskab måtte da et skifte opsættes efter den afdøde, for at der efter loven kunde sikres børnene af første ægteskab deres fædrene arvepart. Denne blev for Jens' vedkommende 266 rdlr. og 4 skilling og for Maries 133 rdlr. og 2 skilling, henholdsvis en broder- og en søsterpart. Disse arveparter bliver imidlertid på enkens anmodning stående i bolsstedet, da hun ellers, om boet blev gjort i penge, vilde stå uden næring, samtidig med at hun "blev udsadt fra at give sine børn så tilbørlig opdragelse som hun efter nuværende forfatning under Guds forsyn havde håb til". I øvrigt forpligtede enken sig til at give sin søn det egechatol med skab på, der nævnes i boet, og til datteren en god egedragkiste med alt tilbehør - åbenbart giftermålsudstyr. Men dette egechatol og kisten gik sikkert tabt ved ejendommens brand i 1791.

Om Karen Jensdatter, vor tipoldemoder, har jeg endnu intet fortalt. Også her må vi desværre lade os nøje med de tørre data. Den eneste personlige erindring om Karen er den underskrift, hun satte på skiftebrevet efter sin første mands død - en fast og smuk håndskrift:

Karen Jensdatter,

Mon hun kunde skrive mer? Om hendes forhold til den ældste søn, Jens, vor oldefar, ved vi heller intet, kun at han som proprietær til Tide-
mandsholm er hendes beskikkede værge, da hun ved skøde af 1831 overdrager gården i Sundby til sin ældste søn af andet ægteskab. Jeg kom på sporet af hendes afstamning gennem et "afkald", d.v.s. en kvittering, som Albreth Pedersen giver i Kær og Hvetbo herreders skøde- og panteprotokol under 14/11 1788 for på hustruens vegne at have modtaget hendes fædrene arv - en søsterlod på 21 rdlr. Sammesteds henvises til et skiftebrev af 21/4 1777. Dette skifte, sammenholdt med et ældre fra 1726 og med kirkebøgerne fra Hvorup og Horsens sogne i Kær herred, opruller hendes slægtsforhold på følgende måde, idet dog kun hovedtrækkene anføres her: Det ældste led er hendes bedstefader, Jeppe eller Jep Andersen, der fødtes ca. 1662 og døde 1726 i Vester Ladden i Horsens sogn. Han var fæster under Ålborg Hospital og gift med Giøe Jensdatter. Ifølge skiftet af 4/4 1726 i Ålborg Hospitals skifteprotokol var der i ægteskabet fem børn, nemlig fire sønner og en datter, se i øvrigt stamtavle II. Den næstældste af disse var Jens Jepsen eller Ipsen, født 1715 i Horsens, død 1777 i Hvorup Torp, Hvorup sogn, som hovbonde under Rødslet gods. Han var gift med Anne

Jensdatter. Da han døde i 1777, opsattes det nævnte skifte, hvorefter arven deltes mellem enken og de fem børn. Nummer fire blandt disse var Karen Jensdatter, vor tipoldemoder, der fødtes 6/11 1756 i Hvorup Torp og døde 1833 i Sundby.

Efter Albrets død i 1789 indgik Karen Jensdatter allerede 14/8 samme år med Christen Jørgensen Nyegård sit andet ægteskab. Han var født i Tolne sogn ca. 1755 og blev senere oldermand for færgelavet. Han døde 1825, hvorefter Karen Jensdatter beholdt gården, til hun i 1831 ved skøde af 8/1 overdrog den til sønnen Albret Nygaard, formentlig opkaldt efter Karens første ægtefælle. Selv døde hun, som nævnt, i Nørre Sundby 1833. I dette andet ægteskab var der fem børn: Albret, Johanne Marie, Jørgen, Peter Christian, der blev kasserer for færgelavet, og Jens Lassen. Den ældste søn, Albret Nyegaard, fik jo overdraget gården i 1831, og han boede her til hen i 1850'erne. Han fik ved samme skøde overdraget sin faders færge samt færgeret i sundet og blev som faderen oldermand for færgelavet. For det overdrage gav han 3200 rdlr. og skulde dertil have sin moder på aftægt. Albret Nygaard var gift og havde en datter, der, født 1829, endnu i 1855 var ugift. I 1860 er gården ikke længere i familiens eje. I øvrigt har jeg ikke eftergået, om der efter de fem børn er andre efterkommere. Af Peder Christian, der blev færgekasserer, gives der en morsom omtale i Petresch Christensens bog om Nørre Sundby, 2. bind, s. 21. Se også sammesteds s. 127 om Christen Nyegaards og Karen Jensdatters børn.

Hvad der på de foregående sider er fortalt om den ældre slægt, er det, jeg har formået at hente frem fra arkiverne. Unægtelig gemmer disse en rigdom af dokumenterede "facts", nøgne data og ubestridelige kendsgerninger. Men desværre er det - i hvert fald når talen er om vore forfædre - kun en tynd suppe, der kan koges på den pølse-pind. Vi vilde jo så gerne have fat på de mennesker af kød og blod, som gemmer sig bag de officielle optegnelser. Og dog. Bag dem lader sig alligevel en sjælden gang et og andet ane, som menneskeligt kan gribe og røre os. Tænk for eksempel på Peder Nielsen, vor tiptipoldefader. Om hans ægteskab med Marie Albretsdatter var lykkeligt eller ej, det ved vi ikke, men hun fødte ham i alle fald otte børn. Han så dem komme godt i vej, blive gift og få børn. Men han rantes også af sorger, der har været tunge at bære. I 1786 dør hans hustru, og hun følges kun tre år efter af sønnen Albret, der ung går bort fra hustru og to små børn. Fire år senere dør også hans ældste søn, Niels. Og han skulde ligeledes se tre af sine søskende gå bort og mange af sine børnebørn dø som små. Peder Nielsen så da ikke blot livets glæder, men også dets sorger passere forbi sig i rigt mål.

Dog sad han sikkert økonomisk velfunderet paa sin fæstegård under præsten i Hammer fra 1740'erne til engang i 1780'erne, da hans søn Rasmus overtog fæstet og sad her endnu i 1815 i en alder af 65 år. Se side 42.

Jens Albrechtsen.

Med min oldefar, Jens Albrechtsen, bliver slægtserindringen levende. Vi kan nu, i hvert fald delvis, lade arkivstudierne bag os og i stedet øse af en rigere kilde, det personlige minde. Jens Albrechtsen står da som det første led af den yngre slægt. Af et gammelt daguerreotypi fra 1859 ved vi, hvorledes han i sin alderdom så ud, hans håndskrift er bevaret, omend ikke gennem breve, og af breve og anden skriftlig omtale fra hans sønners hånd får hans skikkelse liv.

Jens Albrechtsen fødtes 17/6 1786 i Nørre Sundby som søn af Albret Pedersen og Karen Jensdatter. Om hans barndom ved vi intet særligt. Med henvisning til det foran omtalte skifte efter Albret tør vi dog med sikkerhed sige, at han med sin søster, Marie, og sine halvsøsken-
de er blevet opdraget i barndomshjemmet ved torvet i Nørre Sundby. Siden træder han som konfirmeret dreng i stamhuset Birkelses tjeneste. I 1814 er han forvalter på Hjermeslevgård under samme gods. Han avancerer i godsets tjeneste, idet han senest i 1819 overtog fæstet af Hammelse Mølle i Tise sogn vest for Brønderslev. Her sidder han endnu 1826 ved sin yngste datters dåb. Han synes i denne periode at have været økonomisk virksom ved handel med gårde. Ifølge et skøde tinglyst 15/10 1812 køber nemlig forpagter Møller på Hammelse og fuldmægtig Jens Albrechtsen på Hjermeslevgård en gård i Søndervrå af størrelse 8 tdr. hartkorn for 2725 rigsdaler, og også andetsteds i skøde- og panteprotokollerne antydes Jens Albrechtsens virke som gårdhandler, men i øvrigt fik jeg ikke under mine studier i Viborg tid til nærmere at følge hans linie på dette område. Han må åbenbart have tjent i hvert fald noget ved disse handeler og synes at have sigtet højt. Fra 1831 ser vi ham nemlig som ejer af den gamle herregård Tidemandsholm i Tårs sogn, Børglum herred. Det fremgår af en købekontrakt tinglæst 27/1 1831, hvorved A. C. Schandorph afstår gården for 6500 rigsbankdaler sedler til Jens Albrechtsen. Af købesummen skulde 1000 rdlr. udredes før overtagelsen, mens 500 daler henstod til juni termin og 4000 til 1834. Tidemandsholm havde ved overtagelsen 17 tdr. hartkorn. Heraf sælger Jens Albrechtsen nogle mindre parceller bort. I øvrigt beholder han ikke gården længe, idet han ved købekontrakt af 1837, tinglæst 30/7 1840, sælger den til Hans Severin Nyssum for 14000 rdlr. Herefter køber Jens Albrechtsen ved skøde tinglæst 5/7 1839 Gandrupgård i Vester Hassing sogn, Kær herred, for en sum af 4693 rbdlr. sedler, der erlægges kontant. Gandrupgårds størrelse var hartkorn 7 tdr., 2 skpr., og med den fulgte også den under Gandrupgård liggende Carstensgård af 1 td., 5 skpr. htk. Hvornår Jens Albrechtsen solgte Gandrupgård, ved jeg ikke. Sine sidste år boede han i Ålborg, hvor han døde 1866. Om hans senere år vides lidet eller intet.

Han var to gange gift. Det første ægteskab indgik han 1813 med Vilhelmine Nielsen, født 1791 i Åhøjrup ved Brønderup på Nordvestfyn.

Med hende fik han tre sønner og to døtre. Siden blev dette ægteskab opløst, og Vilhelmine Nielsen flyttede til sønnen Jens Wilhelm Ri-ber Albrechtsen i Frederiksborg. I sit andet ægteskab, indgået 1840, ægtede han Helene Dorothea Elisabeth Rafn, født i Albæk præstegård 1806. Hun fødte ham sønnen Hans Severin, min farfar. Om disse seks børn skal der tales i de følgende kapitler.

Hvad ved vi nu ellers om Jens Albrechtsen? Et bidrag får vi gennem en lille firsidet selvbiografi på begyndt af hans ældste søn, provst Niels Vrigsted Blixenkronen Albrechtsen. Af dette interessante dokument kan anføres følgende, der kaster lidt lys over Jens Albrechtsens hjem og vilkår i den tid, han tjener stamhuset Birkelse:

" ..... Nogle år efter fik mine forældre Hammelmose-Mølle under stamhusets gods Hammelmose i arvefæste, og de flyttede da dertil; der blev alle mine andre søskende, Caroline, Marie og Jens fødte og døbt i Tise sognekirke. Der boede de i mange år i en såre tarvelig bolig, til hvilken kun var indgang gennem folkestuen; men tiderne var trange; vi børn nød samme ret som folkene: vinteren igennem om morgenen: spegesild og øllebrød, om sommeren en rugbrøds smørrebrød tilbagt malt; kaffe og te smagte vi aldrig, kun når der engang, som sjældent skete, kom fremmede, kunde der vanke noget, som kaldtes så, men altid uden sukker, højst en lille knald kandis. Efterhånden som barnetallet forøgedes måtte husrummet, som kun bestod af stue og sovekammer, udvides, og der byggedes et værelse lige ved møllen ud mod vandet; der fik vi ældste drenge plads; de yngre børn lå i en slagbænk i sovekamret sammen med forældrene. Det hændte om vinteren ikke sjældent, når isen standsede vandløbet i åen, at vandet satte ind i bemeldte værelse og stod $\frac{1}{4}$ alen over gulvet, så at vore træsko sejlede rundt om. ...."

Men i øvrigt fortæller Niels Albrechtsen ikke stort om faderen, for hvem han synes at have næret stor respekt. Han skriver således, at han modtager "en alvorlig revselse" af faderen for efterladenhed i flid i Ålborg katedralskole. Men det er også alt, og det er da heldigt, at vi besidder den kønne, stærke, men også noget selvfølende bedømmelse, som sønnen af andet ægteskab, min bedstefar, mange, mange år senere lader sin far blive til del i breve til min far af 13., 22. og 25. maj 1916, breve, der her citeres og også kan tjene som gode eksempler på det dansk, han skrev. Først brevet af den 13/5:

" ..... Gamle Jens Albrechtsen, slægtens og navnets stamfader, født 1786, død 1866, bør ikke gå i forglemmelse, og derfor har jeg forsøgt at få et billede af ham og af min moder så godt jeg har kunnet (se daguerreotypi og kopi i arkivet. E. A.).

Han var en "selfmade" mand, men en klog og efter datidens forhold kundskabsrig mand, hvis livs hovedformål var at få lært sine børn så meget som muligt. Han havde selv prøvet hvad det var intet at lære.

Han kom som konfirmeret dreng til stamhuset Birkelses godskontor, bed sig fast der, blev i årenes løb godsforvalter på Hjermitzlevgård og Hammelmose, dengang to store godskomplekser under Birkelse.

Senere i tiden blev han ejer af Tidemandsholm ved Hjørring og endnu senere af Gandrupgård ved Limfjorden.

Sine sidste år tilbragte han i Ålborg, hvor han døde vinteren 1866.

Han var en utvivlsom begavelse og en rettænkende mand, men moder og jeg var noget bange for ham. Han var noget vanskelig i omgang og en hård hals, over for hvem der ikke i noget tilfælde var andet at gøre end holde mund.

Han præsterede det kunststykke, at han, der begyndte som et nul, fik alle sine børn af første ægteskab frem i forreste række, borger-

ligt og socialt set. Du kjender jo noget til Frederiksborgerne.

Min skolegang og opdragelse i det hele kan slet ikke stå mål med mine halvsvøskendes, - absolut ikke. Jeg er for største delen også en "selfmade" mand. Men jeg har rigeligt taget dem i opløbet. Mine sønner kan stå mål godt og vel. Gl. Jens Albrechtsen kan være stolt af sit afkom.

Han leve!!!"

Og hertil føjer sig følgende uddrag af brevet af 22/5:

" ..... Hvorfor han særlig har krav på vor kultus er hans uafbrudte og stærke omsorg for sine børn. Fra selv at være et nul i sin begyndelse endte han med at sætte sine børn frem i forreste række .....

Hvad der ellers tager mindst to generationers tid, det gjorde han i én."

Jens Albrechtsen har fæstnet den stavemåde af vort familienavn - uden h - som vi nu bruger. Da den gamle opkaldeskik, efter hvilken en mands efternavn som regel bestemtes efter hans fars fornavn, ved lovbestemmelser af 1828 og 1856 efterhånden forsvinder, er også vort familienavn, ret tidligt, blevet fastlagt. Efternavnet har da først, efter Albret Pedersen, rettelig haft formen Albretsen. Jens Albrechtsens navn skrives først vaklende som Albretzsen (honet ambition eller tingbogsortografi?), Albrechtsen, Albrichtsens, men fra 1831 Albrechtsen, og denne stavemåde fastholder vor oldefar siden. Den gamle opfattelse i slægten, hvorefter h'et skulde være udfaldet ved skrivefejl i en kirkebogstilførsel, er derfor ikke rigtig. Det er Jens Albrechtsen, som selv har fæstnet den form, der siden har været enerådende, kun med den undtagelse, at min farfar, Hans Severin Albrechtsen, der selv skrev sit navn således, i Albæk kirkebog i 1840 af sin morfar, pastor Rafn, blev indført døbt i (den korrekte) form Albretsen.

III.

Jens Albrechtsens børn af første ægteskab

Når der i det følgende skal fortælles lidt om den større del af familien, der nedstammer fra Jens Albrechtsen, da er jeg mig det bevidst, at der sikkert findes flere nulevende efterkommere af hans første ægteskab, med Vilhelmine Nielsen, der bedre end jeg kunde give en bred oversigt over denne del af familien. Men i tilbageskuet vilde det her være forfejlet at tie om min farfars halvsvøskende, og jeg vil derfor optegne det, jeg ved om dem. Til og med har jeg enkelte kommentarer af almen slægtsinteresse at knytte til denne gren, navnlig af personlig art om "Tante Marie", og vil derfor alligevel meddele følgende, væsentlig nøgne og nødtørftige generalia, se i øvrigt slægts-tavle Ia. For denne må jeg erkende, at der fra ca. 1950 er store huller for de to, tre årtier siden da. De unge må her selv fylde ud.

I ægteskabet med Vilhelmine Nielsen havde Jens Albrechtsen fem børn, der (det dagligt anvendte fornavn understreget) var:

A. Niels Vrigsted Blixenkrone Albrechtsen, f. 31/10 1814 i Agdrup,

i V. Brønderslev sogn.

B. Sophus Nicolai Albrechtsen, f. 17/8 1816 på Hjermslevgård i Tolstrup sogn.

C. Albertine Caroline Christine Albrechtsen, f. 27/6 1819 i Hammelose Mølle.

D. Jens Vilhelm Riber Albrechtsen, født sidstnævnte sted 17/6 1824.

E. Georgine Vilhelmine Marie Albrechtsen, f. ibid. 15/11 1826.

A. Af den ældste søn, Niels Albrechtsen, findes i familiearkivet et fotografi, åbenbart af fortrinlig portrætlighed, visende ham som ældre præstemand. Ikke uden interesse er det at granske hans alvorlige, lidt tunge fysiognomi, hvori tydeligt findes træk, som man, navnlig ved øjenstillingen og kindbenenes brede form, genkender hos hans yngre halvbroder, altså min bedstefar, hos Tante Marie og i nogen grad også hos mine farbrødre, træk, som, især hvad øjnene angår, ofte går igen hos familiens medlemmer og kan betegnes som Albrechtsen'ske hos de ældre. Da de er fælles for børnene af de to ægteskaber, må de altså være arv fra Jens Albrechtsen.

Dennes omhu for sine børns uddannelse førte med sig, at Niels og broderen Sophus i 1828 blev sat i Ålborg Latinskoles anden klasse. Vi lader atter her Niels Albrechtsen tale:

" ..... Fra mit 8. til 11. år var jeg i Jerslev præstegård for at nyde undervisning af den elskværdige præst Hans Riber, gift med min kusine Marie Hunderup, hvis broder Niels Vrigsted Hunderup, 3 år ældre end jeg, allerede var der i samme hensigt som jeg. Det blev ikke til stort med læsningen, da præsten ingen tid havde tilovers fra bestridelsen af hans store embede ..... Dette kunde ikke blive ved at gå således; mine søskende voxte til, og da forpagter Bredstrup på Hammelose også havde 2 sønner i samme alder som vi havde, bestemte far og Bredstrup sig til i forening at antage en huslærer, som skulde undervise begge familiers børn. Vi fik en student til lærer. Han boede på gården, der var skolestue, og vi fra møllen gik derover. Skønt han var tynd, kunde han sagtens lære os noget, da vi intet kunde. Denne undervisning fortsattes i 3-4 år, hvorefter min broder og jeg 1828 bleve optagne i Ålborg Latinskoles 2. klasse, min søster i Steffensens Institut, de andre børn blev hjemme. - Min broder, som både var bedre^xog havde bedre lyst til bogen end jeg, blev næste år flyttet op i 3. klasse, medens jeg blev i 2. Jeg håbede nu at blive fri for at studere og komme til landbrug som min hu stod til; men det slog fejl; jeg fik en alvorlig revselse af fader og blev smukt sat i skolen igen. Da jeg mærkede det skulde være alvor tog jeg, der nu var 15 år, alvorlig fat, og blev 5 år derefter 1834 dimitteret tillige med min broder og vi fik begge laud til artium og næste år laud til 2. eksamen. De 3 første år af vor skoletid boede vi hos gamle rokke-drejere Rasmussen på Algaden. .... Vor klædedragt var af hjemmelavet vadmel og bestod kun af trøje, benklæder og vest, bar hals, en lille kasket, men nu fik vi støvler og sko på benene, hvilket i hjemmet be- tragtedes som luksus; der var træsko vort daglige fodtøj og sivsko til at gå inde i stuen og skolen med. Da vi skulde til København fik vi første gang i vort liv en dragt af sort klæde, indtil da var alt hjemmegjort. Bolig, to små værelser, var forud lejet til os Studie- stræde no. 56, 1. sal over gården, af fætter Hunderup, som boede samme sted. .... Der var især 4 af de professorer som holdt forelæsnin- ger (d.v.s. anden examen), Brøndsted, Ørsted, Sibbern og Poul Møl- ler, som jeg hørte med glæde; de andre Madvig, Johansen, Petersen og Ramus vare kjedelige nok, men vi vedblev omtrent som i skolen at lære disse lektier ....."

x) begavet

Niels Albrechtsen blev cand. theol. 1840 og kaldtes 1841 som ka-

pellan for Elleshøj (Ellitshøj)-Svendstrup syd for Ålborg; fra 1856 blev han sognepræst sammesteds og var siden 1870 provst for Fleskum-Hornum herreder. Afskediget fra 1889, død 10/10 1900.

Et lille erindringsblink om Niels Albrechtsen fangede jeg, mens jeg fra 1930 til 33 boede som alumne på Studentergården i København. En af gårdbrødrene, en præstesøn, stammede fra Svendstrup, og han fortalte mig, at der i Svendstrup præstegård endnu i dag står et penskab, som bærer navnet Niels Albrechtsen.

Om sine to mellemnavne fortæller Niels Albrechtsen i sin ovenfor citerede selvschildring, at de, tillige med fornavnet, skyldes opkaldelse. Godset Birkelse, under hvilket Jens Albrechtsen tjente som forvalter, var sat under administration. Administrator var en assessor Niels Vrigsted Møller, gift med en dame med familienavnet Blixenkrone. Af sær nåde fra nævnte notable personer blev drengen da som forvalterens førstefødte opkaldt efter begge og fik i dåben navnet Niels Vrigsted Blixenkrone Albrechtsen.

Han blev i 1856 gift med Johanne Caroline Bøggild. Ægteskabet var barnløst.

B. Om Niels Albrechtsens yngre broder, Sophus Nicolai Albrechtsen, det næstældste af børnene, kan jeg ikke fortælle stort. Hans fornavn, Sophus, skyldes, efter hvad Niels Albrechtsen oplyser, opkaldelse efter stamhusbesidderen på Birkelse, Sophus Skeel. Denne yngre broder fødtes 1816, blev student 1834 fra Ålborg Latinskole samme år som sin ældre broder; i 1843 blev han cand. theol. og virkede siden som overlærer ved friskolen i Randers. Han var gift to gange, først, 1839, med Ellen Iversen (1813-45). Med hende havde han tre børn. I 1855 giftede han sig med sin anden hustru, Henriette Caroline de Mylius (1815-74). Dette ægteskab var barnløst. Han døde 27/4 1892.

Jeg mindes ikke fra mine slægtninge nogen personlig karakteristik af Sophus Albrechtsen. Men det morede engang min fader at omtale en begivenhed, der ikke var en personlig triumf for halvonkelen. I arkivet findes et udklip af Randers Amtsavis for 20/9 1919, hvori berettes om Christian IX's og dronning Louises besøg i Randers 1969 i anledning af Randers-Ålborgbanens indvielse. Overlærer Albrechtsen var udset til efter festmiddagen at tale for Hans Majestæt. Randers håndværkerkor indledte til ære for kronprinsessen, der også var med, med en svensk sang; men under sangen blev overlæreren mere og mere nervøs og sagde flere gange til sin sidemand: "Jeg kan ikke huske et ord af min tale! og da man var på slutningen, udbød han: "Nu går jeg!" og det gjorde han. En anden tilstedeværende måtte redde situationen.

Mere karakteriserende end denne anekdote er dog måske nogle få linier i det førnævnte brev af 25/5 1916 fra min farfar: "Din onkel Sophus var en meget anset mand i Randers, både som skolemand og redaktør. Hans sprog var lige så fuldendt som Plougs og Billes".

Af Sophus Albrechtsens tre børn kan jeg kun omtale nr. 2 i rækken, Marie Michaeline Albrechtsen, f. 29/5 1841. Det er Tante Marie,

min barndoms gode fe. Gennem hele sit liv boede hun ugift i Randers, hvor hun i mangfoldige år virkede som lærerinde. Længe havde hun bopæl i Søren Møllersgade i denne lange færdselsåres vestlige del.

Hun siges at have haft en enestående hukommelse for begivenheder og data i den større slægt. Hun omtales som et omvandrende slægtsregister. Af sind selskabelig opholdt hun sig på mange ferierejser hos slægtens medlemmer landet over. Også med min farfader og dennes børn stod hun i snæver berøring og færdedes således på Birket, Knivholt og Bregninggård. Vistnok var hun ikke nogen stor begavelse, men der var over hendes person en finhed og elskelighed, som gjorde hende velset allesteds. Over hendes ansigt hvilede det smukkeste smil, en genspejling af indre munterhed.

Det var min søster, Dinas, og min største fornøjelse sammen med Far og Mor at vandre fra Hobrovej 26 eller siden Prins Christiansgade 5, hvor vi boede henholdsvis fra 1911 til 14 og fra 1914 til 20, ned til Søren Møllersgade for at spille lotteri hos tante Marie. Det var ved juletid, eller når tante Marie fejrede fødselsdag. Alle fik naturligvis banco, børnene flere gange, og hver gang var der en fin lille gevinst, som altid gjorde lykke. Især mindes jeg de små røde, rynkede pigeon'er, som aldrig manglede hos tante Marie. De var næsten lige så rynkede som hun selv!

Min far satte stor pris på den gamle dames fine og retlinede karakter. Ved hendes bære holdt han den 15. december 1926 følgende tale, som efter manuskriptet gengives in extenso:

"Det liv, der her er afsluttet, var et liv levet i ydmyghed, i dyb beskedenhed, men det blev rigt ved den kærlighed mod andre, den fuldkomne uselviskhed og det lyse sind, der udstrålede fra hende. Hun var født i maj i forårsmåned, hvor solen får magt, og i hendes sind lyste denne majsol og varmede alle dem, der trådte hende nær. Og hun har nu lagt sig til hvile ind mod jul, kort forinden den fest oprinder, der for hende var årets skønneste. Hun elskede julen, som et barn gør det, i hendes barnesind lyste en stråle både af majsolen og af julestjernen. Det var i kraft af dette sind, at hun, der i største delen af sit liv stod ene, i små kår, ikke desmindre blev det naturlige midtpunkt for store kredse af mennesker. Først da den høje alderdom tog hendes åndsevner, tyndedes kredsen ud, og til sidst blev hun ensom. Men den lille fine, gamle dame rummede i sit skrøbelige legeme en sjæl af en renhed som kildens eller som duggens. Hun var et eksempel for os alle, og idet vi nu takker hende for alt, hvad hun gav os af sin overflod, lyser vi ære og fred over hendes minde."

C. Albertine Caroline Christine Albrechtsen var det tredje af Jens Albrechtsens børn. Hun fødtes 1819 og blev i 1845 gift med landmand, kammerråd Anders Faurschou (1815-82).

Af deres fem sønner og døtre har jeg kendt den yngste, Emilie Jensine Faurschou, f. 1856, gift 1885 med godsinspektør på Jægerspris, Peter Gotlieb Koch Borch, f. 1845. Hun boede som enke en tid i Randers i slutningen af den første verdenskrig. Som 14årig spillede jeg ofte skak med hendes stakkels døvstumme søn, Anders Faurschou Borch.

Caroline Albrechtsen døde 23/11 1894.

D. Jens Vilhelm Riber Albrechtsen fødtes 1824, fik dansk juridisk

eksamen og døde ung som prokurator i Frederiksborg allerede 1863. Hans hustru, hvem han ægtede i 1849, hed Hansine Emilie Borregård. Fra dem nedstammer "Frederiksborgslægten". De fik ni børn. Flere sønner blev jurister.

Mellemlavnet Riber skyldes opkaldelse efter pastor Hans Riber til Jerslev i Vendsyssel, hos hvem Jens Albrechtsens to ældste sønner jo som drenge blev undervist (foran s. 20).

Da jeg kun har haft liden forbindelse med denne gren af slægten, kan jeg ikke præstere nogen personlig karakteristik af den. Jeg ved kun, at Jens V. R. Albrechtsen fik et smukt eftermæle som jurist og menneske. Han skal have været præget af retsind og hjerte. Dette nævner digteren C. J. Hostrup, der dengang var sognepræst i Frederiksborg, i talen, han holdt over Jens Albrechtsen ved dennes jordfæstelse. Digterpræsten omtaler ham også som en rigt begavet natur, der ved egne kræfter, flid og udholdenhed tilegnede sig den åndsdannelse og modenhed, som ellers plejer at være frugt af langvarigt studium.

Blandt min fars efterladte papirer fandtes et lille hefte indeholdende denne tale, øjensynligt skreven med Hostrups egen hånd. Jeg gav den i 1947 til Jens Albrechtsens slægtsinteresserede sønnesøn, Hans Ferdinand Leth Albrechtsen. En afskrift er henlagt i familiearkivet.

Et skudsmål på samme linie giver ham halvbroderen, Hans S. Albrechtsen, i det før citerede brev af 25/5 1916: "Han var datidens Frederiksborgs mest ansete mand" (mon dog ikke bortset fra Hostrup? E. A.). I et brev af 22/5 havde han lige forinden skrevet:

"Du kjender (Tante Marie og) Frederiksborgerne og ved, at deres kultur er uden lyde".

Og lige efter fortsætter han om halvbroderens hustru, Emilie, f. Borregård:

"I en fart ved jeg ikke noget stateligere end min 90årige svigerinde, hvem jeg ofte besøger og med største fornøjelse taler med, jeg har ikke set en eneste af hendes efterkommere, kvindelige og mandlige, som ikke har været fuldent velopdragen".

Emilie Albrechtsen, "Tante Emilie", overlevede sin mand med mere end et halvt århundrede. Hun døde 23/3 1918. Med sine to ugifte døtre, Christiane og Helene, boede hun i København, først i Sct. Pedersstræde, siden i Bianco Lunos Allé. Da bedstefar efter salget af Røntved skulde bo etsteds, tog han til København (1913-16), og det må være besøgene i denne periode, han i brevene hentyder til.

Fra dette ægtepar nedstammer et betydeligt antal børn, adskillige af dem jurister.

E. Den yngste datter, Jens Albrechtsens femte barn, Georgine Marie Vilhelmine Albrechtsen, fødtes 1826 og døde 1892. Hun ægtede i 1853 landmand Peter Severin Søndergård, f. 1832. Han ejede gården Birks-holm ved Randers. De havde to børn.

IV

Vor gren af slægten
nedstammende fra Jens Albrechtsens andet ægteskab

Jens Albrechtsen, der blev skilt fra sin første hustru, giftede sig igen, idet han i 1840 ægtede Helene Dorothea Elisabeth Rafn.

Helene Albrechtsen er vor slægtgrens stammoder.

Hun fødtes 5/12 1806 i Albæk som datter af sognepræst til Albæk og Voer menigheder i Vendsyssel, Hans Severin Rafn, og var den sjette i rækken af femten børn.

Hendes far sad i hele den første halvdel af det 19. århundrede som sognepræst i Albæk-Voer. Ved et 50års jubilæum modtog Hans Severin Rafn som en hædersgave fra sine menigheder to sølvlysestager med en indskrift som følger: Til Jubeloldingen Herr Pastor Rafn fra Albeck og Voer Sogne den 10de August 1848. Disse lysestager stod på min farfaders skrivebord på Knivholt og fulgte ham gennem hele livet. Ved hans død i 1922 bragtes de af min farbror, Axel Albrechtsen, til England, og efter dennes død i 1945 afgav hans engelske hustru på eget initiativ et løfte om at lade de to ærværdige slægtsklenodier gå tilbage til slægten i Danmark til opbevaring ved mig som den, der er den nærmeste til at føre slægtsnavnet videre. Jeg modtog dem i efteråret 1960 fra Dora Albrechtsen i Hale ved Manchester.

Men tilbage til Helene Albrechtsen. På baggrund af et ved den trykte slægtstavle (i arkivet) liggende løseblad og den Gleerup'ske utrykte stamtavle (hos min kusine, Ellen Gleerup) kan der om hendes afstamning anføres følgende.

Som nævnt var hun datter af pastor Hans Severin Rafn, af hvem der i arkivet er bevaret et fotografi efter et ældre daguerreotypi. Han fødtes 1770 i Volstrup præstegård, blev cand. theol i 1798 og døde 1850 som sognepræst i Albæk-Voer, hvortil han var blevet kaldet allerede i 1798. Han var gift første gang med

Anna Sophie Jacobsen, f. 1775, d. 1792 på Gerumgård i Horns herred, Vendsyssel. Denne gård havde han i 1792 købt for 2046 rdlr. og solgte den 1794 for 1800 rdlr.

Han ægtede dernæst 15/10 1800

Madsine Worm, f. 1777, død 1857 i Ålborg. Se tavle IV og fotografi i arkivet. Hun er Helene Albrechtsens moder.

Hans Severin Rafn var af ti børn det ottende i rækken som søn af: Caspar Conrad Rafn, f. 1727 i Volstrup præstegård, død sammesteds 1810. Han var provst, sognepræst til Volstrup-Hørby (se tavle III, nr. 3).

Han ægtede i 1756

Helle Dorothea Gleerup, f. 5/8 1737, død 17/3 1801, jfr. senere stamtavlen for Gleerupfamilien. Med Helle (eller Helene) Gleerup er fornavnet Helene kommet ind i vor æt og lever også videre i Gleerupslægten.

Nærmere om Rafn'erne, se stamtavle IV.

Helene Albrechtsen var 20 år yngre end sin ægtefælle. Så vidt jeg

mindes at have hørt, kom hun til ham som husbestyrerinde på Gandrupgård. Hun overlevede ham med 24 år, idet hun døde i 1890 i den høje alder af 83 år, i Ålborg. Efter hvad min far og mine farbrødre fortalte, nærrede de respekt for den gamle dame, når de i hendes høje alderdom aflagde visit hos hende i Ålborg. Hun havde vist ben i næsen, hvad der nok også kunde være fornødent for den, der var gift med Jens Albrechtsen. Om Helene Albrechtsen skriver hendes sønndatter, min faster Helene, i brev af 14/3 1947 følgende:

"..... Jens Albrechtsen døde sikkert ikke som "a man of means", da jeg ved, at hans enke, altså min farmor, sad med en lille byejeendom i Ålborg, vistnok i den nu nedrevne Skolegade, med lejere ovenpå. Hun klarede sig og kunde leve pænt, men derudover var der vistnok ingen midler af betydning.

Hun må jo have været mange år yngre end sin mand, hvilket også fremgår af det gamle ..... fotografi ..... (daguerreotypiet fra 1859. E. A.). Jeg synes, det siger så meget om de tre mennesker, det forestiller. Gl. Jens Albrechtsen, mager og benet med hårde, barske ansigts-træk, der er noget koldt og ubøjeeligt over ham, selv som gammel mand. Ved siden af ham min farmor, klædt i datidens gammeldags dragt for gifte koner og med kappe på hovedet som en gammel kone, men med meget fine og ungdommelige ansigtstræk ..... Personligt har jeg ikke kendt min fars mor, dog mindes jeg dunkelt at have set hende en enkelt gang som gammel kone. Heller ikke mindes jeg at have hørt min far fortælle om sin mor. Det lidt, jeg ved om hende, stammer fra min mor, som af og til så til hende i Ålborg og holdt øje med, hvordan hun havde det som gammel, og som også var den, der blev tilkaldt ved hendes død og ordnede hendes ting. Min farmors ydre kan jeg kun dømme om efter det førnævnte gamle fotografi; hun skal som ung have været rødhåret, hvilken farve nedarvedes til hendes søn og til flere af hans børn igen, også jeg var født rødhåret, ligesom jo også Helters datter Ellen fik den røde, hos hende så pragtfulde, hårfarve. Af temperament skal min fars mor have været noget hastig og impulsiv og udtrykt sig på gammeldags djærv façon, men samtidig skal hun have haft et varmt og godt sindelag. Min far skal efter sigende have lignet sin mor overmåde meget både af ydre og temperament. .... Hun blev som gammel meget tung- hør, ved jeg, hvilket jo gjorde det ret besvarligt at tale med hende. ...."

Om det nævnte portræt af Helene Albrechtsen skriver i øvrigt hendes sønnesøn, Helmer, i brev af 22/5 1916, at han finder et fremmed drag ved hendes.^x For Jens Albrechtsens vedkommende er ligheden på billedet, trods dets uskarphed, formentlig nogenlunde god. Om sønnen i udseende har slægtet faderen eller moderen mest på, må stå hen. At træk fra faderen går igen hos sønnen og den senere slægt, er dog sikkert, når man holder sig den udprægede lighed in mente, som var til stede mellem Hans Severin Albrechtsen og dennes halvbrøder, Niels Blixenkroner A., jfr. tidligere omtalt portræt af sidstnævnte.

Fra Helene Albrechtsens hånd er der bevaret et lille brev fra hendes høje alderdom. Det er en lykønskning til sønnesønnen Axels konfirmation 1886.

x) øjne

V

Hans Severin Albrechtsen

Jens og Helene Albrechtsens eneste barn var Hans Severin Albrechtsen, min farfader.

Med ham (og Tante Marie) bliver min erindring om den ældre slægt levende.

Han fødtes den 2. februar 1840 i Frismose, Albæk sogn, kort efter at faderen havde overtaget Gandrupgård ved Limfjorden mellem Hals og Nørre Sundby. Som ungt menneske oplærte han i landbruget, først vel hjemme hos sin far, siden i forskellige pladser på større nørrejske gårde, således på Langholt, Hals Ladegård, Nørlund, Torstedlund. Fra alle disse pladser fik han smukke vidnesbyrd med sig om god opførsel og samvittighedsfuldt arbejde, veludført i kraft af gode evner. Sin teoretiske uddannelse gennemgik han i 1860 på Den landøkonomiske Lærestanstalt Skårupgaard og opnåede ved eksamen her hovedkarakteren ug?. På dimissionsbeviset, der, som de ovenfor omtalte anbefalinger, gemmes i familiearkivet, fik han et rosende vidnesbyrd, hvori omtales hans ualmindelige kundskaber og sjældent gode forstand parret med en udholdende arbejdslyst.

Af hans udseende i disse år fås et godt indtryk gennem det gamle, nys omtalte familiebillede. På dette ses han, 19 år gammel, stående bag sine forældre "med barnligt bløde, milde og venlige ansigtstræk", som faster Helene skriver. Fra disse tidlige år er ellers ingen skriftlige efterladenskaber fra hans hånd bevaret, men i arkivet findes dog en med gotisk skrift sirligt skreven fødselsdagshilsen, Til min kjære Moder paa hendes 55de fødselsdag, dateret 15/12 1861. Gennem faster Helene er det mig bekendt, at han som ganske ung skrev digte, der var religiøst betonedede. Digtet her er dog ikke betydeligt nok til, at der er grund til at anføre det i ordlyd.

Den 31/5 1866 ægtede han Svendine Jacobine Kjerulff, født i Langør på Samsø, og samme år overtog han forpagtningen af gården Birket i Hørnsted sogn ved Sindal. Birket var dengang en større proprietærgård på 250-300 tdr. land, men er siden blevet delt. Da jeg i 1924 som nybagt student var på cykletur i Vendsyssel, aflagde jeg den et besøg og dvælede en kort stund ved den firlængede gård, i hvis lave stuehus min far og alle hans søskende fødtes mellem 1866 og 77.

I 1883 overtog han forpagtningen af herregården Knivholt ved Frederikshavn, der ejedes af slægten Uldall. Her sad han - som følge af attenhundredefirsernes landbrugskrise - i kår, der forringedes, så at han i 1901 var tvunget til at forlade forpagtningen. Herom vidner et hjertesuk fra min farmoder, da hun i et brev af 15/15 samme år skriver til min far:

"..... Forøvrigt vil jeg meddele dig og Sophus at faders mangeårige trussel om at vi skulde fra Knivholt, omsider er bleven til alvor nu. Ejerne have overtaget gården, her skal være taxation på tirsdag og på onsdag pakker vi sammen og forlader Knivholt efter i 17½ år at have slidt og slæbt her og går herfra som fuldstændig ruinerede. .... Ejerne høster hverken ros eller ære af deres adfærd denne gang. .... Det har rigtignok været en skrækkelig oprivende tid, især for Fader med hans heftige sind. .... Mon ikke det er bedst at I skriver et par deltagende ord til Fader. ...."

I øvrigt nød min farfar på egnen anseelse som en energisk jordbruger og kvægopdrætter. Det har jeg ladet mig fortælle af ikke-slægt-

ninge, som kendte ham eller har hørt om ham.

Samme år købte Bedstefar imidlertid den smukke, ensomt liggende vestjyske herregård, Bregninggård øst for Ringkøbing. Hvorledes han fik midler til købet, kan jeg formode. Jeg tror at have hørt sige herom, at det var min velstillede farbroder Axel i England, der stillede de fornødne penge til rådighed. Her boede Bedstefar, uden at gro fast til stedet, til 1909, da han, drevet af den rastløshed, som tit beherskede ham, ved en indskydelse solgte gården, netop i urette tid, eftersom privatbanen Ringkøbing-Ørnshøj just i disse år førtes nær forbi Bregninggård og siden fik grundpriserne på disse egne til at stige betydeligt. En begivenhed, der øgede hans ensomhedsfølelse på Bregninggård, var tabet af hans trofaste hustru, idet hun 24/9 1906 gik bort, ramt af en hjerneblødning. Alligevel angrede han sin indskydelse.

I 1910 købte han endelig gården Røntved, 160 tdr. land, i bakkerne oven for Knivholt. På Røntved sad i årene forinden, mens min farfader drev Knivholt, en proprietær Hoff, en original, der ikke var mere landmand, end at han, som farbroder Sophus fortalte, drev landbrug pr. kikkert. Fra den lille høj i det nedre hjørne skuede han ud og ned over Knivholts marker; han høstede og kørte ind, når Albrechtsen gjorde det. I øvrigt skal det være Hoff, der af Gustav Wied i "Erotik", der nok har Røntved som scene, er blevet så mageløst taget på kornet som proprietær Spag. Under sine besøg hos kunstelskeren og den siden som politiker kendte Johan Knudsen, godsejer til Bangsbo, har Wied vel besøgt Hoff på Røntved og herefter spundet sit satyrikernet om offeret.

Bedstefar solgte Røntved i 1913. Herefter tog han ophold på Frederiksberg, men det urolige københavnske milieu var ikke blivende sted for den muldgroede mand, og han drog da i 1916 eller 17 til Københavns modsætning, det stille Mariager. Kun eet år holdt han imidlertid idyllen og pensionatsværtinden ud, så flyttede han i 1917 teltpælene til sin gamle hjemegn, Vendsyssel, og købte et lille hus i Bangsbostrand ved Frederikshavn. Her besøgte min søster og jeg ham i 1921. Vi besteg Pikkerbakken med den prægtige udsigt over byen og havet. Vi var på en tur til Skagen og mødte gående på vej ud til Grenen en meget høj, i brun khaki klædt herre, der med meget lange ben adstadigt trådte en højstillet cykel. Herren havde højtsiddende cykelspænder på, lettede på hatten og smilede venligt til os. Det var kong Christian X på vej ind mod det faste opholdssted om sommeren, Klitgården.

I Bangsbostrand boede Bedstefar til 1921, da han solgte huset. Den 3/4 1922 fandt hans rastløse sjæl hvile, idet han 82 år gammel døde i København af en lungebetændelse, han ved uforsigtighed pådrog sig under en influenza.

Fra Bregninggård skriver sig mine første spæde erindringer, og fra Røntved gemmer min søster og jeg kære barndoms minder.

Bregninggård med sin smukke gamle hovedbygning fra 1564 i italiensk renaissancestil var et ivrigt søgt feriemål for min far og hans

søskende. I deres kølvand fulgte fjernere slægtninge og venner for at nyde ferien i de friske, landlige omgivelser. I 1907 var farbroder Axel fra England og endvidere den amerikanske linie: farbroder Jens med hustru og eneste søn, Raymond, hjemme på Bregninggård. På et stort gruppebillede fra haven er slægt og venner forevige. Om jeg mindes ret, er også min mor og tante Marie med på dette billede, damerne med vældige bredskyggede hatte efter datidens mode. Bedstefader sidder tilknapet, men stolt med sine to jævnaldrende sønnesønner en på hvert knæ.

Mine to tidligste erindringer stammer fra Bregninggård, antagelig fra 1907, da jeg sidst som barn med mine forældre var på Bregninggård. Jeg mindes et stort hønsehus med et grueligt spektakkel af flagrende, kaglende høns, som jeg blev forskrækket for, mens min far beroligede mig, og jeg husker, at jeg sammen med en masse mennesker sejlede i en robåd på vandet i voldgraven, Far helt fremme i jollens stævn, hvor han nok gav ondt af sig, fordi pladsen var lovlig snæver.

Af en helt anden fylde er dog barndomsminderne fra Røntved, hvor min søster og jeg mellem 1910 og 13 levede et ferieliv, mens tiden stod helt stille og lod evig. Her plukkede vi gule pericum og blandede dem i buket med de yndige blåklokker og med Jomfru Marias Sengehalm, som her alle groede i klynge langs de sandede markveje. Vestude for gården lå en lav bakke, eller kun en knold, med dejlige blåbær; dem plukkede vi i et pottemål, det havde vi aldrig prøvet før, og fik dem til middag med mælk på, alt medens den gamle slægtsbornholmer, der nu siden 1943 står i min stue, og som også fulgte oldefar, Jens Albrechtsen, fra Tidemandsholm eller Gandrupgård, sindigt og trohjertet tiktakkede tiden ud i små evigheder, og den sommerlige luft dirrede af titusinder af fluers summen fra det vældige møddingssted, der lå "duftende" midtude i den firlænget hegnede gårdsplads. En dejlig Sanct Bernhardshund, Ulla, fulgte os tidlig og silde. Først var vi lidt rædde for det store kådt gøende dyr, siden elskede vi den og græd, da vi engang hørte, at Ulla havde fået hundesyge og var gået til hundenes paradys.

Over os vågede husbestyrerinden og Bedstefar selv. Nok mærkede vi, at han i gårdens drift til daglig var en streng mand, der ikke sparede på stemmemidlerne. Over for os var han dog stadig kærlig og mild. Den godhed, som hans egne børn, efter hvad de sagde, savnede hos ham, lod han i rigt mål komme os, hans to børnebørn, til gode, og lønnen blev da også, at vi nærmede os ham med ugærdet tillid. Han så os hvert år gerne hos sig og skrev indtagende breve til os i vort fravær, se arkivet. En sorg blev det os, da Bedstefar i 1913 solgte Røntved. Siden, i 1915 og 16, besøgte vi ham i København og i 1921, da han boede i Bangsbostrand.

Den bedømmelse, som jeg her giver af min farfader, falder imidlertid ikke sammen med hans egne børns. De klagede, hvad jeg har hørt som voksen, over hans heftige sind. De var bange for ham, han var urolig, et stemningspræget sind. Han var meget talende med hang til at

dominere i en samtale. Utvivlsomt var der i hans karakter arv fra både faderen og moderen.

Børnenes vel, deres opdragelse, eller snarere deres uddannelse, lå ham på sinde, men det skulde helst gå hurtigt, ellers tabte han tålmodigheden. Meget belysende, men ikke uden bitterhed, skriver min far herom af egen erfaring i sin selvskildring. I stedet for at sende den kun 14årige søn fra præliminæreksamenen i Frederikshavns realskole ind i Ålborg latinskole for på normal måde at blive student lod han drengen indskrive på "Københavns expediteste studenterkursus" for hermed at spare et år på artium, en spekulation, der i betragtning af drengens unge alder måtte slå fejl og også gjorde det - det varede tre.

I øvrigt har min far på meget fornøjelig måde givet min farfars bryske, nervøse façon i sine to "meget små" feriedramer fra 1908, "Te og Kaffe".

På min bedstefars kreditside kommer imidlertid værdifulde egenskaber, som må med, når billedet af ham skal stå fuldt belyst. Der boede en god del retsind i ham, og hans hæderlighed var uangribelig. Ved gennemlæsningen af hans breve kan man finde hjertelag og værdifulde tanker.

Denne opfattelse af Bedstefar har jeg efter den første nedskrivning haft den glæde at få støtte i gennem et brev af 10/2 1947 fra faster Helene. Hun siger:

"..... Hvis du i din slægtsberetning skriver om min far, ... beder jeg dig huske på, at der bag hans barske, bryske, affejende væsen, som virkede skræmmende både på os børn og på andre, fandtes hjertevarme, som ikke mindst viste sig i hans godhed mod alle de dyr, han havde i sin bedrift på de store gårde; min far var en stor dyreven. - Også mod Dina og dig viste han altid godhed og kærlighed og gjorde for jer, hvad han formåede, da I var børn, og de breve, han sendte jer i jeres barndom, var både rørende og fornøjelige.

Min far var en begavet og kundskabsrig mand, havde fået en god skoleuddannelse, gennemgået hele Ålborg latinskole (må vel være trinnet svarende til mellemskolen, da Bedstefar ikke var student. E. A.), og det hørte til hans stolteste minder - hvad han flere gange har fortalt os - at alle lærerne med rektor i spidsen mødte op hos hans far for at udvirke, at han med sine gode evner og store lyst til at læse, fik lov at studere. Men hans far, den gamle Jens Albrechtsen, som var en streng og vistnok hård mand, var ubøjelig og vilde have, at hans søn og eneste barn af sidste ægteskab skulde være landmand, som han selv i sin tid havde været det. Det var synd, havde min far dengang fået lov at følge sin lyst og sine evner, var han sikkert blevet en mildere og venligere mand af væsen. I stedet kom han purung på vældige herregårde med en masse folk, og herregårdsfolk kunde ofte være meget slæmme at have med at gøre, så det har sikkert været svært at hævde sig over for dem, og derved fik far sit barske væsen. ...."

Ikke mindst min farfars føromtaltede breve tegner udmærket en del af hans personlighed og viser, at han ikke var nogen almindelig bonde. Han skrev et klart, fast og mandigt dansk, og det synes, at der ud af de breve træder en mand, der taler med selvbevidsthed, men også med styrke. Han havde sine meninger med lyst og evne til at udtrykke dem. Af indstilling var han konservativ og borgerlig, hørte derfor politisk til højre og tog ellers aktivt, og, som Far sagde, effektivt del i egnens politiske røre; det var jo i Estrups provisorietid. Han hadede af karsken bælg den Hørup'ske "Hvad kan det nytte?"-politik

og giver i sine breve under den første verdenskrig al radikalisme råt for usødet. Under krigen 1914-18 var han glødende optaget af verdensbegivenhederne, og vi møder i hans nag til Tyskland og prøjsisk militarisme den gamle nationalliberale ånd fra efter 1864.

Han var en åndeligt optagen mand, sysselsat med problemer, der var af politisk-praktisk mere end af æstetisk-litterær art. Napoleon den Stores geni og fængslende personlighed optog ham gennem mange år, en interesse, som forplantede sig til familien og således deltes af hans hustru og min far (se brev i arkiv fra sidstnævnte om valpladsen ved Waterloo, besøgt af ham i 1904). Også for opdagelsesrejser interesse-rede Bedstefar sig. I min reol står hans eksemplar af I. P. Kochs "Gennem den hvide ørken", tilegnet mig i 1916. Tilegnelsen står med hans smukke, kraftfulde håndskrift.

VI

Svendine Albrechtsen.

For min stilfærdige, uselviske farmoder har ægtefællens sind nok ofte været en prøvelse. Hun blev gift med ham 31/5 1866 og fødte ham i den korte årrække 1867-77 syv børn. Alle samstemmende udsagn, navnlig hendes børns, giver hende et smukt lov. Hun levede fra 1843 til 1906. Det var deres mor, børnene søgte til, når de trængte til hjælp. Hun var mild af væsen og samtidig i besiddelse af omsigt og klogskab. Hun blev derfor sin mand en god støtte, praktisk og moralsk. Børnene hang ved hende, og Knivholt blev da også hjemmet, som de i deres ungdom hang ved, siden også i erindringen. Hendes for tidlige død i 1906 følte derfor som et slag.

Hun var et i sin stilfærdighed levende menneske og var optaget af en efter forholdene udstrakt læsning. Herom skriver faster Helene i brevet af 10/2 1947:

"..... Min mor havde også en klar forstand. Hun havde vistnok ikke fået anden skolelærdom end den, landsbyskolen på Samsø kunde give hende, men hun besad en levende trang til at udvikle sig åndeligt gennem selvstudier. Både på Knivholt og Bregninggård var det forbavsende at se de store, lærde værker, hun gik i gang med ved siden af sine huslige sysler, bistået deri af sin yngste søn, din fader, som skaffede hende mange af bøgerne fra København, og med hvem hun indgående kunde drøfte deres indhold. Skønlitteratur læste hun aldrig, men derimod verdenshistorien fra de ældste tider og opefter. Når du tænker dig, min mor læste Homér-selvfølgelig dog på dansk - med stor interesse både Odysseen og Iliaden, vejledet og ansøret dertil af din Far som student, og hun studerede den ældre og den yngre edda, kunde citere store stykker af, hvad hun havde læst. Af Frankrigs historie læste hun Thier's store, tørre værker: Den franske Revolution samt Konsulatets og Kejserdømmets Historie, værker på mange, mange bind. .... Også mythologi læste hun med stor interesse. En uvurderlig hjælper ved sine selvstudier havde hun som sagt i din far, med hvem hun kunde drøfte alt det læste. .... Hun gik så stille dermed og talte ikke derom, men mine fem brøders klare forstand er nedarvet både fra mødrene og fædrene side. ...."

Vidnesbyrd fra min bedstemor har vi bevaret i en række breve i ar-

kivet, og, ikke at forglemme, i et billede af hende og Bedstefar fotografere sammen på Knivholt. Han sidder sammenbidt alvorlig med korslagte arme, et knortet stykke egetømmer, hun mild og hjertensgod ved hans side. Begge ansigter er det for slægtslighedernes skyld interessant at beskue. Jeg finder i Bedstefars overansigt umiskendelig lighed med provst Niels Albrechtsens og tante Mariés, mens så at sige alle Bedstemors træk, øjne, næse, mund, hele ansigtsformen, går igen i min fars fysiognomi. Her tør jeg måske indskyde, at mange udsagn fremhæver min lighed med Fars ydre og væsen. Den gamle statsgeolog, V. Nordmann, Fars studenterkammerat fra Triers kursus, sagde fornylig til mig: "Jeg kan altid kende Dem på Deres far!"

Bedstemor, Svendine Jacobine, f. Kjerulff (mærk stavemåden af slægtsnavnet) var en datter af den muntre Kjerulffslægt, som postmester C. Klitgaard indgående har behandlet i sin kendte bog Kjerulffske Studier. Til denne store vidtforvandede slægt, hvis medlemmer gennem tiden søgte ud verden over og bosatte sig i mange lande, af hvis hallandske gren sønner kæmpede og faldt som officerer ved Poltava i 1709, til denne slægt hører også den norske komponist Halvdan Kjerulf, den norske statsminister Otto Ricard Kierulf og to danske musiknavne, Charles Kjerulf og dennes søn Axel Kjerulf.

Bedstemor fødtes 8/9 1843 i Langør på Samsø, ved Stavns fjord, som datter af skipper Svend Morten Kjerulff og hustru Jacobine Marie, f. Bröchner. Denne gren af Kjerulffslægten hører til "Kertemindelinien" i Klitgaards Kjerulffske Studier, se uddrag af stamlisten bag denne redegørelse, tavle VI.

Svend Morten Kjerulffs far, Morten Svendsen Kjerulff, drog i 1806 fra Kerteminde til Samsø, hvor han købte gård i Stavns. På denne fødtes min oldefar og hans søskende. Gården var i hvert fald i to led på slægtens hånd; dens videre skæbne er mig ukendt. Over døren eller andetsteds sad her det gamle vers med farver og blomster:

Ærlighed og Kierlighed
er den største Herlighed.
Mødes end Besværlighed
Hielpes det med Kierlighed.

Min oldefar, Svend Morten Kjerulff, en frisk og djærv sømandstype siges han at have været, boede i Langør ved Stavnsfjord. Her fødtes hans tre børn. Senere flyttede familien til fastlandet og kom, omend ikke straks, til at bo i Aarhus.

Med denne Aarhus-gren af den Kjerulffske slægt kom børnene fra Knivholt gennem min farmor i snæver berøring. Farmor havde en søster og en broder. Søsteren var Anna Cathrine Kaarsberg, "Tante Kaarsberg", gift med lokomotivfører, ansat ved de danske statsbaner. Vi kan nu /K. fortsætte med faster Helenes ord i brev af 21/1 1947:

"..... De, d.v.s. Kaarsbergs, havde ingen børn, men vi tre yngste søskende fra Knivholt, altså Helmer, din far og jeg, var hos dem hvert år i hele sommerferien, de havde deres eget lille hus med have, og vi elskede at være hos dem. Da var Aarhus jo ikke stor og larmende som nu, men en hyggelig provinsby. Vi drog i skoven med madkurv eller ned

til stranden og var på udflugter med jernbaneforeningen og havde det herligt. Også som ung pige har jeg mange gange besøgt dem, og det samme har din far, da han var student.

Min mors bror var den af dig nævnte Onkel Jacob, også lokomotivfører ved statsbanerne med bopæl i Aarhus, en stille, solid hædersmand, som vi satte stor pris på, men det hjem stod os ikke så nær som det Kaarsberg'ske. Også de gamle bedsteforældre Kjerulff boede jo i Aarhus, og vi børn besøgte dem daglig, når vi var der. De er nu alle forlængst døde; tilbage er onkel Jacob Kjerulffs 3 børn, en datter, der bor som enke i Aarhus, og 2 gifte sønner, som bor i København, hvoraf den ene er Viggo Kjerulff, der var en trofast ven og beundrer af din far, altså hans fætter, og flere gange besøgte din far både i Viborg og Hjerring".

Af Kjerulff'erne i Aarhus findes i arkivet tre fotografier: et af bedsteforældrene Kjerulff, altså mine oldeforældre på farmødrene side, det andet er af min oldemor alene og det tredje af min farmors søster, "Tante Kaarsberg" og hendes mand. Min oldefars ansigt udtrykker mandighed og åbenhed, egenskaber, man tillagde ham; oldemor er en pillen gammel dame, ansigtet med venligt udtryk.

VII

Hans Severin Albrechtsens børn.

Bedstefar og Bedstemor havde som før nævnt syv børn, alle fødte på Birket i Hørmested sogn ved Sindal.

- A. Jens Albrechtsen, f. 16/4 1867, d. 1939 i staten New York, U.S.A.
- B. Sophus Frederik Kjerulff Albrechtsen, f. 17/10 1868, død 5/4 1943 i Hjerring.
- C. Axel Ejnar Albrechtsen, f. 17/8 1870, død 24/8 1945 i Manchester.
- D. Ivar Viggo Albrechtsen, f. 10/1 1872, død 23/5 1876.
- E. Helmer Emil Albrechtsen, f. 2/6 1873, død 21/1 1917 i Frederikshavn.
- F. Hans Severin Albrechtsen, f. 24/12 1875, død 12/9 1946 i Hjerring.
- G. Helene Marie Albrechtsen, f. 1/9 1877, død 1964 i Sæby.

I det følgende vil jeg omtale mine farbrødre og min faster enkeltvis, min fader i et særligt kapitel.

A.

Den ældste af mine farbrødre, onkel Jens, tog i 1883 præliminæreklassen fra Hjerring realskole og lærte som ung ved landbruget. Efter at have aftjent sin værnepligt tog han i 1892 til De Forenede Stater for her at skabe sig en fremtid. Den blev ikke udvortes strålende. Først boede han i Chicago og slog sig siden ned i staten New York, hvor han sad inde med en større og en mindre landejendom, som han, i hvart fald en overgang, drev samtidigt. Det var i eller ved den lille by Marathon ved Ithaca i staten New York. Han ægtede 1/9 1895 Kirstine Rosenberg af Aarhus. Hun fødte ham 12/10 1904 sønnen Raymond, der siden oplærtes i landbruget og fik en teoretisk landbrugsuddannelse. Han har drevet farmen videre, men blev knyttet til Cornell University i Itha-

ca i et veterinært fag og virkede o. 1960 hermed titlen professor. I øvrigt ernærede onkel Jens sig gennem meste delen af sin tid i Amerika som handelsrejsende, vistnok i sæbe. En del breve til hjemlandet vidner herom, meddelelser, som for nogles vedkommende nok så dagens eller aftenlampens lys i et eller andet hotel, hvor han overnattede.

Selvom livet i økonomisk forstand nok ikke var en dans på roser for onkel Jens, blev han hjulpet af et muntert og lyst sind. Han søskende omtalte ham med hengivenhed, og forbindelsen med slægten i hjemlandet holdt han stadig vedlige. I 1907 var han med hustru og søn på Bregninggård, og i 1912 var sønnerne samlede på Røntved med deres far. Fra den lejlighed husker jeg både ham og Raymond. Min fætter, den eneste, jeg har, er amerikaniseret og husker neppe et ord af den smule dansk, som onkel Sophus lærte ham i 1912. Efter onkel Jens' død er vor brevlige forbindelse med den amerikanske gren ganske glippet. Jeg forsøgte efter krigen med et brev til Raymond, men det blev ikke besvaret. Lidt mere held havde faster Helene i den forbindelse.

Verden er dog ikke så stor. Da Esther og jeg i 1967 på initiativ af vore lægevenner her i Odense var kommet med på en skolelægekongres i Prag, kom jeg under en bådtur op ad Moldau (Vltava) til at sidde over for en amerikansk læge, der kendte professor Albrechtsen i Ithaca. Om min hilsen gennem den amerikanske herre er nået frem, er mig ukendt.

B.

Den næstældste af Hans Albrechtsens sønner var Sophus. Han var et lyst hoved og sad i skolen som nummer et i sin klasse. I arkivet gemmes et brev, som han lo år gammel sendte til tante Marie. På brevet har den stolte fader nedfældet sin tilfredshed med, at der i samme brev ingen retsskrivningsfejl var. Efter at have taget præliminæreksamen (almindelig forberedelseseksamen) i 1882 fra Hjerring realskole kom han i smedelære hos Thomas Nielsen i samme by, uddannedes senere som maskinkonstruktør ved Teknisk skole i København, arbejdede som ingeniør i Tyskland og Østrig-Ungarn 1892-98 og hos aktieselskabet Vølund i København 1898-1901, var dernæst til sin død medindehaver af firmaet Albrechtsen & Madsen (centralvarme og sanitetsanlæg).

Han ægtede 8/1 1916 Louise Christensen, med hvem han levede et harmonisk, men barnløst ægteskab, til hun døde den 26. december 1942. Efter hustruens død flyttede han til sin gamle by, Hjerring, hvor han en kort tid boede hos min søster. Han stod for at skulle flytte ind i en villa, han havde købt sig, da han ramtes af en hjerneblødning, som få dage efter, 5/4 1943, medførte døden.

Onkel Sophus er den af vore farbrødre, som stod min søster og mig nærmest. Som børn nærrede vi på én gang respekt og hengivenhed for ham. Han bar den ydre holdning og mine, som en bøs forretningsmand tit anlægger. Men det var kun en tynd skal. I ham boede der hjerte og en god del venlighed. Der var en velgørende ro og hygge over ham. Han havde evne til at fortælle stilfærdigt og underholdende og ikke mindst

muntert, da han sad inde med megen humor. Hans fremtoning var sirlig og velholdt. Han holdt af hjemmets fred og hygge og påtog sig, i hvert fald i senere år, kun højst ugerne større legemlige strabadser i det frie. Han læste en del: først og fremmest rejselitteratur. Også Johannes V. Jensens mandige, virkelighedsnære prosa tiltalte ham, hvad en del bøger i hans bogsamling fra denne forfatters hånd viste.

Vil man vide om hans udseende, kan der henvises til et vellignende billede i arkivet af onkel Sophus taget i anledning af hans 70årsdag. Hans øjne ligner de gamle Albrechtsen'ers. Hans næse var lidt krum: "Jeg har min fars lange tud!"

I praktiske sager var han hjælper for sin fader og støttede gennem lange tidsrum sin søster økonomisk. Ved gennemgangen efter min fars død af de efterladte papirer og breve fandt jeg et par breve fra Onkel til Far stammende fra vinteren 1910-11, et tidspunkt, da Far var stedt i ægteskabelig krise. I formen var brevene nøgterne, men med sine gode råd og praktiske anvisninger røbede de et brodersind. Ved Onkel Sophus' jordefærd 11/4 1943 gav Far ham ved båren følgende karakteristik (i uddrag efter manuskriptet):

" ..... Det liv, der her afsluttedes, var et langt og ærefuldt arbejdsliv. .... Hans liv var en konsekvent gennemført lige linie, et langt og nyttigt arbejdsliv, præget af dygtighed og pletfri hæderlighed. Men i sin skrøbelige alderdom længtes han tilbage til sin barndoms by Hjørring. Her havde han glædet sig til at skulle tilbringe nogle fredelige hvileår. Det skulde ikke være sådan: døden kom og lukkede hans øjne, her i hans barndoms by. Kilden vendte tilbage til sit udspring".

I en tale senere samme dag sagde Far:

" ..... Under det nøgterne, forstandsmæssige ydre lå der megen bunden varme. Den gav sig til kende derved, at man befandt sig vel i hans selskab; han spredte hygge om sig. .... Han var alle dage mine børns gode, hjertevarme onkel. Han hang ved dem. Det trådte ikke mindst frem til sidst, da hans klare ånd boede i et svagt og skrøbeligt legeme. Da tyede han i rørende hjælpeløshed til mine børn, og de svigtede ham ikke. .... Mindet om denne noble, rettænkende, hjertevarme og fine gamle mand vil vi bevare trofast i vort hjerte."

I mange ferier besøgte min søster og jeg onkel Sophus og den hyggelige, gæstfrie og gode tante Louise i København. Dina var i huset hos dem efteråret 1927. Som student boede jeg hos dem i to år, 1925-27, mens de havde bopæl på Vesterbrogade 134. Da de siden byggede hus i Viaduktallé 27 i Hellerup, besøgte jeg dem næsten hver søndag gennem flere år, indtil jeg fik min embedseksamen, den sidste tid dog, på grund af forlovelse, med større mellemrum.

Også Esben og Ingrid har set onkel Sophus og syntes, "at han var rar". Det var i 1943, da han var på vej fra København til Hjørring og gjorde ophold hos os i Odense. Han blev optaget af Esben og Ingrid og morede sig navnlig, da Ingrid kravlede op på hans knæ, trak ham i overskægget og sagde: "Du har en lille mis!"

C.

Onkel Axel stod mig fjernere. Han tog præliminæreksamen fra Hjørring realskole ligesom sine to ældre brødre, i 1885. Han rejste i 1892 til England. Ved dygtighed, flid og held kom han snart til at sidde i gode kår, ja, med tiden vist fortrinlige. Han var smør- og ægeksporthor med kontor i Manchester. I 1923 ægtede han en engelsk dame, Dora Taylor. I ægteskabet var der ingen børn. Onkel Axel holdt regelmæssig forbindelse vedlige med sin slægt, både brevligt og ved rejser hertil, som tidligere fandt sted næsten hvert år. Sidst var han hjemme i 1938.

I 1926 var min søster et års tid i huset hos min onkel, og samme sommer rejste jeg, 21 år gammel, på et tre ugers ophold hos dem, min første udenlandsrejse. Rejsen gik over Esbjerg-Grimsby med tog over Sheffield til Manchester. Min onkel boede til leje i en herskabelig villa, Riverside, der lå i et idyllisk landskab, Ashley Heath, nær den lille forstad Hale. For enden af den rummelige have flød i en kløft en bæk, River Bollin, og på den anden side vandløbet græssede får i åbne vænger, hvis udstrakte græsflader her og der brødes af frodigtvoksende, fritstående træer, et yndigt, fredfyldt engelsk landskab.

Ikke langt fra Hale lå ved Mobberley en lille flyveplads, hvor der en dag blev fløjet med passagerer. Det måtte jeg prøve, selvom et kvarters flyvning kostede den svimlende sum af 5 shillings. Det var syv år efter den første verdenskrig, og endnu var vist maskinernes stel betrukket med malet tekstilstof. Bag piloten var der to åbne sæder med håndtag i kanten, men ellers ingen fastspænding ved sele. Maskinen, et biplan, steg op. Mekanikeren bag mig pikkede mig på skulderen og pegede på en anden maskine, der lidt borte just lavede et looping-the-loop; det skulde vi nu også. Med et brum gik vi op i det første, og med hovedet nedad kunde man nu studere storbyen Manchester over sig indrammet af skråtstående horisonter. Dér lå jo også Knutsford med en lille sø, mon ikke Knud den Store eller en dansk hirdmand har været her for tusinde år siden? Resten af højden tog piloten af maskinen ved endnu et brummende og sugende loop, og så var vi nær den faste jord igen.

Efter at min far og mor, som just forinden havde besøgt den franske kanalkyst, var stødt til os i Hale, kørte onkel Axel os på uforglemmelige bilture til den gamle romerby Chester, til Nordwales med Gladstone's Hawarden Castle og siden til The Lake District i det naturskønne Cumberland. Her besøgte vi digteren Wordsworth's grav på den idylliske Grasmere kirkegård.

Onkel Axel kom jeg aldrig på nært hold, måske fordi aldersforskellen var rigelig. Han havde en særegen humor, som ved sin pudsige drengethed kunde sætte omgivelserne i munterhed.

Hans søskende gav ham det bedste lov: en fin og retskaffen karakter. Hans hustru, Dora, skriver i brevet af 30/8 1945, hvori hun meddeler Far om sin mands død:

You will be happy to know that Axel was held in the highest esteem

by everyone who knew him, and his reputation in business circles is of the highest possible".

Far skriver 8/9 1945 til mig:

" ..... men vi bevarer smukke og gode minder om ham, flest jo fra gamle dage, da forbindelsen med ham var nærmere. Han var sine forældre en god søn".

E.

Om Helmer Emil Albrechtsen, onkel Helmer, må jeg fatte mig i kort-hed, da jeg som følge af hans tidlige bortgang (sukkersyge) i 1917 kun har bevaret liden erindring om ham. Om det hjertelige forhold, der i ungdomsårene rådede mellem ham og min far, vidner en række fornøjelige breve mellem de to ynglinge. Frem af dem træder en ung, elskværdig og glad mand, der vist evnede at sætte frederikshavnerskønheder-nes hjerter i brand. Herom vilde vel hans nærmeste slægtninge kunne fortælle mere.

Den 11. maj 1900 ægtede han Helga Ollendorff, datter af ingeniør Johan Ernst Frederik Ollendorff, der projekterede og byggede de nuværende havne i Frederikshavn og Skagen. I ægteskabet var der eet barn, datteren Ellen Albrechtsen, født 1902, gift 17/6 1921 med proprietær Severin Gleerup. I dette ægteskab er der fem børn:

Helle Dorothea Gleerup, f. 22/5 1922

Jørgen Gleerup, f. 5/8 1923

Lis Gleerup, f. 1/10 1924

Helmer Gleerup, f. 17/12 1925

Jytte Gleerup, f. 1/1 1930.

Med Ellen Albrechtsens og Severin Gleerups ægteskab er der sket ny blodsblending mellem Albrechtsen'er og Gleerup'er, som jo alt længe forinden, se s. 24, var trådt hinanden nær. Som dér anført, ægtede pastor Caspar Conrad Rafn (min tiptipoldefar på oldemødrene side) i 1756 Helle Dorothea Gleerup. Og, som ligeledes foran omtalt, genfinder vi sidenhen samme Helle Gleerups fornavn i slægten Albrechtsen under formen Helene. Nu bæres navnet af Gleerupslægtens yngste led, min kusine Ellens datter, Helle.

Navnet Severin, uden foransat Hans, der bæres almindeligt i Gleerupslægten, er dog neppe gennem Helle Dorothea G. kommet til Rafn'erne. Hans Severin Rafns fornavn skyldes troligt nok opkaldelse efter faderen, Caspar Conrad Rafns, ældre broder, prokurator ved Viborg lands-ting, Hans Severin Rafn (ca. 1715-83), se slægtstavle III. Denne prokurator H. S. Rafn er som biperson omtalt af Jeppe Aakjær i Af min Hjemstavns Saga, s. 156-57.

Helle Dorothea Gleerup var af syv børn det første som
datter af

Anders Jørgensen Gleerup, f. 23/6 1694, død 1759. Han købte

1733 Lundergård i Jetsmark sogn og blev i 1734 gift med Johanne Marie Hassel, f. ?, død 1758. Anders Jørgensen Gleerup var af otte børn det femte som søn af den Gleerup'ske families ældste kendte led:

Jørgen Jensen Gleerup, f. i Viborg 24/4 1653, død på Sebberkloster ved Nibe 5/6 1727. Forældrene stammer fra byen Gleerup i Vesterbølle sogn, Rinds herred, og var fattige bønder. Han var i flere år fuldmægtig på amtsstuen i Aalborg, senere forpagter af Sebberkloster, fra 1708 ejer. Gift 22/5 1683 med Else Hansdatter, f. i Aalborg 24/12 1661, død 1731 på Sebberkloster. Se billeder i arkivet.

Billederne er fotografiske kopier af de to originale malerier, som nu hænger på Aalborg museum. Et epitafium over ægteparret findes i Sebber kirke. Litteratur, se Klitgaard: Personalhistorisk tidsskrift 6. række 1910: Optegnelser om familien Gleerup. Se også den utrykte Gleerup'ske stamtavle, der er i Severin Gleerups og i min kusines besiddelse.

Mens altså Helle Dorothea Gleerup, fra hvem vor gren nedstammer, var Anders Jørgensen Gleerups femte barn, stammer min kusines mand, Severin Gleerup, ned fra Anders Jørgensens fjerde barn.

G.

Helene Marie Albrechtsen, Faster Helene, f. 1877, er den yngste af søskendeflokken fra Birket. Hun var ugift, læste til lærerindeeksamen, men nåede ikke til ende med studierne. Hun virkede i perioder som lærerinde, men måtte ellers klare sig med hjælp og støtte fra sine to brødre, Axel og Sophus. Hun havde i sig en del af den rastløshed, som prægede hendes far, skiftede ofte ophold og boede for eksempel i perioder i Aarhus, Randers og Aalborg. Tilsidst fandt hun en længere årrække igennem tryk havn i alderdomshjemmet Søby. Her døde hun i 1964.

Faster Helenes senere år var ensomme. Vistnok afsondrede hun sig mere, end det var fornødent. Hun sad inde med en levende slægtsfølelse og mødte trofast deltagende ved begivenheder i familien, glade som triste. Ved disse sammenkomster udfoldede hun gerne den samme humor og underholdende evne, der også kendetegnede hendes broder, Sophus. Retliniet hæderlighed var et vigtigt grundtræk i hendes karakter; her til kom logisk tænkeevne og en klar forstand. Hun besad da selv de egenskaber, som hun priste hos sine fem brødre.

Tante Helene er med sine fornavne opkaldt efter farmoderen, der jo hed Helene Dorothea, og efter mormoderen, der hed Marie Jacobine.

Sammenfattende kan det vist siges om mine farbrødre, at de var nøg-

terne, forstandsklare mænd, hos hvem sansen for det praktiske havde overvægten, så at ånden nok ikke tit hævdede sig til højere flugt på fantasiens vinger. Værdifuld er den bedømmelse, som faster Helene i brev af 21/1 1947 giver sine brødre:

" ..... Men i dybeste forstand har al min slægtskærlighed tilhørt mine forældre samt mine fem prægtige, trofaste brødre, som var det kæreste og bedste, jeg havde her på jorden. .... Din karakteristik af mine brødre i dit brev var i det store og hele korrekt, selv om den ikke i så få linier kunde blive tilstrækkeligt udtømmende eller ram-mende for det særpræg, som karakteriserede hver enkelts personlighed. Men grundtrækkene, som gik igen hos alle mine brødre, var deres gode forstand, deres absolutte retskaffenhed og hæderlighed, deres ærlig-hed og pålidelighed, deres fine, noble tænke-måde, gentlemen var de alle i deres færd - dette være sagt uden mindste overdrivelse - og disse egenskaber bevirkede, at de, hver på sin plads nød den største højagtelse og anseelse hos alle, som kom i berøring med dem. ...."

VIII

Hans Severin Albrechtsen, min Fader

1875-1946

Erindringen om min fader vil jeg hellige et særskilt kapitel. Et værdigt minde har Far sat sig i den selvbiografi, han under den 27. marts 1946 indsendte til Det kgl. Ordenskapitel, og som i afskrift findes bagest i denne oversigt. Der har han redegjort for sit livs data, har vedgået åndelig arv og gæld. At tilføje her bliver de træk, som vel mere angår familie- og privatlivet.

Hans fremtræden virkede hjertelig og venlig. Et karakteristisk træk ved hans begavelse var hans kvikke modtagelighed, især i sam-stemt selskab. Når noget i en samtale interesserede ham, lyste hans blik. Han hørte da hellere efter end selv fortalte, en ting, der stem-mede overens med det modtagende i hans begavelse. Meldte sig en humo-ristisk tilspidsning, rungede snart en hjertelig latter ud til de om-givende.

Hans liv var ingen ubetinget dans på roser. Der tænkes herved på hans første ægteskab. I 1904 ægtede han Anna Catharina Juhl, min moder, fra hvem han måtte skilles. Ægteskabet opløstes ved dom i 1913, efter at separationen havde fundet sted i 1911. Ved dommen fik Far tilkendt forældre^retten over begge børn. Han omtalte aldrig sit første ægte-skab for os.

En bedre lykke fandt han i det ægteskab, han sommeren 1914 indgik med Anna Dorteaa Højlund af den djurslandske proprietærslæggt Højlund. Han fandt i hende et retskaffent sind, der forstod ham. Den praktiske sans, som i nogen grad fattedes ham - han kunde lige spidse en bly-ant - besad hun. Hun blev os børn en samvittighedsfuld moder. Hun be-sad ikke nogen stærkt udviklet pædagogisk gave, og der var i hendes væsen noget kantet, som tit stødte os og vistnok også andre. Vi lærte dog at forstå hendes sanddruhed og retskaffenhed. Over for sine ven-ner viste hun trofasthed, og de holdt til gengæld fast ved hende.

I dette gode og harmoniske hjem voksede vi op. Far læste gerne for os. Emnerne valgte han gerne muntre. Han yndede Gustav Wied og den muntre sjællænder, Maglekilde-Petersen. Han læste med kunstnerisk form, og bedst var han måske, når han tolkede de gamle klassikere, for eksempel Oehlenschlägers lyrik. Også tog han ofte ud fra boghylden et bind af Georg Brandes' Danske Digtere -og læste af de afhandlinger, som i hans ungdom havde fortryllet ham og hans samtid og endnu har bevaret deres værd. I hans sind rislede et lyrisk kildevæld, der tit fandt udløsning i sang og nymnen. Han var musikalsk og begavet med en klangfuld lille tenor, der engang fandt anvendelse i Studenterforeningen. I de unge år prøvede han som de fleste unge at skrive digte; herom vidner en lille håndskreven samling i arkivet.

Far var en dyrker af ånd, som den åbenbarer sig i kunsten, ikke mindst ordets, iklædning. Religionens mystik øvede ingen tiltrækning på ham. Hans tanke var klar. Han beundrede den galliske ånd. Alligevel var han af sind snarest germaner og læste med forkærlighed Heinrich Heine og grebes også af den dybtmenneskelige følelse i Goethes lyrik. Også engelsk kultur satte han højt, navnlig digtere som Shakespeare og Byron. Med sin sikre hukommelse kunde han citere lange partier udenad af Byron's Childe Harold med dens strofer til havet, god næring for Fars levende naturfølelse.

I de senere år vendte hans tanke tilbage fra færdene i Europa. Det gamle og det nye Norden optog ham nu mest. Han studerede islandsk sprog og danske stedmaal. Med alderen fjernede han sig fra den radikalisme og åndelige påvirkning, han med sin samtid havde modtaget fra brødrene Brandes. Med begge vekslede han så sent som i 1920'erne breve, og i 1924 var han en aften gæst hos Georg Brandes, se brevsamling i arkivet. I virkeligheden indeholdt han ikke så lidt af en god gammel konservativ. Af politisk indstilling var han, som hans gode ven, seminarielærer Ludvig Jensen i Silkeborg, kaldte ham, "en gentleman-aristokrat!" Han stemte ved valgene efter fri personlig indstilling.

Gennem min gymnasietid 1921-24, de tre gode år i Viborg katedralskole, før jeg blev student, modtog jeg påvirkning fra min kundskabsrige far. Denne gæld er det en lykke at være kommet i.

Han var så venlig, indladende og hyggelig at være sammen med, når han sad i sin sofakrog og røg sin cigarillo. Tit gik den ud og måtte tændes påny, fordi der var et historisk eller filologisk spørgsmål, som havde krævet den fulde opmærksomhed. Vi vil aldrig glemme billedet af ham, som han sad der i sofaen med sin cigar, sin uadskillelige kaffekop, det lysende, kvikt spørgende blik, det sirlige ydre.

I 1903 tog han den største eksamen - med karakteren laudabilis et quidem egregie - som blev taget inden for det filosofiske fakultet under eksamensordningen fra 1892 til 1927. Han fik 8 syvottendedele, hvilket vist var 6 points over udmærkelse. Hovedfaget var fransk, de to bifag tysk og engelsk.

Hans sproglige kundskaber var omfattende. Han talte følgende sprog: fransk, tysk, engelsk, spansk, italiensk, russisk, nyislandsk, svensk

og skrev dem fejlfrit. Desuden har han studeret provençalsk, de spanske dialekter katalansk og iberisk samt portugisisk, af ældre sprogformer: middelhøjtysk, angelsachsisk, oldfransk. Hertil kommer naturligvis græsk og latin, som han ivrigt dyrkede, samt - vendelbomål! og "det er det eneste sprog, som jeg kender en smule til", sagde han med et muntert blink i øjet. Han var først og fremmest en receptiv begavelse. Ud over sin oversættelse fra nyislandsk af Sigurður Nordals *Völuspá* udgav han intet.

Forholdene medførte, i første række hans glødende interesse for moderne fonetik og dens anvendelse, at han blev skolemand. Bedst egnede han sig for undervisningen i gymnasieklasserne. Selv havde jeg ham her som lærer gennem tre år i tysk og oldtidskundskab, i hvilke fag han dimitterede mig til studentereksamen. Mit indtryk er, at hans undervisning præget af samvittighedsfuldhed og adlet ved evnen til at gennemgløde stoffet med liv, skænkede eleverne mange positive værdier. Eleverne havde godhed for "Onkel Hans", se breve i selvbiografien fra gamle elever.

Ved hans død skrev hans ven og foresatte, rektor F. Paludan Müller, Viborg, følgende mindeord i Gymnasieskolen 6/12 1946):

"Torsdag morgen d. 12. september døde tidligere lektor ved Viborg katedralskole, Hans Severin Albrechtsen, i sit hjem i Hjørring, henved 71 gl. Lektor Albrechtsen var en proprietærsøn fra Vendsyssel. Han blev cand. mag. 1903 (fransk, engelsk, tysk) og tog 1904 translatøreksamen i engelsk. Efter lærervirksomhed i København knyttedes han 1910 til Randers statsskole, men flyttedes 1920 til Viborg katedralskole, hvor han 1921 udnævntes til lektor og virkede til sin afskedigelse 1943.

Lektor Albrechtsen havde udmærkelse til sin embedseksamen og var en såre kundskabsrig mand, et virkeligt sprogsnilde med herredømme over en række sprog og kendskab til mange flere. Ud over et enkelt skrift, oversættelse af vølvens spådom, udgav han intet, men han fandt sit liv og sin lyst i en udstrakt læsning, der foruden over modersmålet og svensk spændte over græsk, latin, engelsk, tysk, fransk, italiensk, nyislandsk, oldnordisk og russisk, hvilket sidste sprog han skrev fejlfrit og dyrkede med iver til det sidste. Som et særligt område dyrkede han jyske stedmål. Hans erkendelsestrang var stor og omfattede også naturkundskab, således astronomi og moderne fysik. Denne ægte humanist havde et fint og mildt sind. Skønt han var ærekær og ikke uden ømfindtlighed, var han i samkvem med andre mennesker stedse mere ræd for at gøre uret end for at lide den. Hans hensynsfuldhed prægede hele hans fremtræden og var ham en hæmsko i lærergerningen. Han øvede denne med alvor, pligt troskab og godhed for eleverne, men havde ondt ved at stille kravene med den fornødne strengthed. Trods skuffelser blev han dog aldrig træt og sløv, men gik levende op i arbejdet på at drage sine elever op i den erkendelsesglæde, der fyldte ham selv. For kollegerne var han en trofast og elskelig stalbroder, stedse rede til at knække de sprognødder, der rakttes ham, og forbavsende duelig dertil, og ved selskabelige lejligheder skattet for sin ægte akademiske veltalenhed og fine gammeldags kavaléroptræden. - Efter sin afskedigelse og bortrejse holdt han forbindelsen med os ved breve, lige til de sidste dage, da han ikke kunde selv, men måtte have hjælp dertil.

Han vil blive husket i taknemmelighed her af dem, der lærte ham at kende og kom til at forstå ham".

Stort bedre og venligere kunde det ikke siges om Far, der som menneske også rummede et mål af den venlige mildhed, som Shakespeare kalder "the milk of human kindness".

Slutning

Ja, hermed vil jeg så slutte dette lille udblik over vor æts historie. Mangt og meget i det er ufuldkommet; det føler jeg kun klart her ved afslutningen. Man vilde måske synes, at der fattes en samlende afrundende bedømmelse af slægtens fremherskende karaktertræk. Jeg har dog ment at burde afstå herfra og hellere lade kendsgerningerne selv tale, så kan enhver selv uddrage ekstrakten. Og man vil måske også finde det en brist, at linierne for den ældre slægts vedkommende ikke alle er fulgt ned i tiden. Jeg har dog måttet anse dette arbejde for så omstændeligt, at jeg har afstået derfra. Jeg overgiver nu dette arbejde, på hvilket der er ofret megen tid og mange tanker, til mine slægtninge og til efterkommerne i det håb, at man vil finde, møjen ikke var forgæves. Og så håber jeg, at andre siden vil bygge videre.

Mine kære børn og jeres efterkommere! I vil stå vagttjeneste for den gamle slægt. Alle skylder vi dem, som gik forud for os, ærefrygt og tak. Går vi end ikke så vidt som folkene i Østen, hvor man efter gammel hævdvunden skik rejser altre og ofrer på dem til slægtens aner, så bør vi dog taknemmeligt erkende, at gennem forfædrene forundtes livet også os og dermed udfoldelse i denne verden. Ved mønstring af de gamles liv genkender vi dele af vor egen tilværelse, ser bedre, hvad og hvem vi er, fatter måske snarere de kræfter, som rører sig i vort indre og skaber vor personlighed.

Varm jer derfor ved tanken om ættens hedengangne,
værn nænsomt og kærligt om dens minder!

Odense, den 3. november 1972
Erling Albrechtsen
efter forlægget af den 13. september 1949.

Tilføjelse til Kapitel I, Den ældste Del af Ætten, s. 3-10

Da jeg i 1972 genoptog mit arbejde med slægtens historie med henblik på trykning, henvendte jeg mig i oktober til Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg for at søge oplyst nærmere om den ældre slægts fæsteforhold til Hammer præstekald. Foran s. 7 blev spurgt, hvilken af de to Sølgårde Peder Nielsen sad i. Ligeledes stod hans søn, Rasmus Pedersen, s. 9, hvad angår fæsteforholdet usikkert belyst. Kunde der i bispe- og præstearkiv findes nærmere?

Da sygdom hindrede mig i at tage til Viborg, undersøgte landsarkivar Jens Holmgaard beredvilligt sagen og fandt i Aalborg bispearkiv flere præsteindberetninger til Stiftsøvrigheden om det beneficerede og offentlige jordegods i Hammer og Horsens sogne, nemlig fra 1690, 1753, 1800, 1807 og 1854. Der sendtes mig aftryk af disse. Dog er kun de to fra 1800 og 1807 af personalhistorisk interesse, indsendte af sognepræsten Spliid

Han skriver 1807: "Præstegårdens hartkorn er 11 tdr.-7-2-0. Det er skatte- og tiendefrit, alle i fællesskab, undtagen et stykke overdrev, som er fælles med Sølgårde". Om gårdene skriver præsten: "Sølgårde er afbyggere på præstegårdens grund og har under én sum efter matriculen det anførte frie jordegods hartkorn. De har indbyrdes fællesskab af ager og eng og med præstegården i ovenanførte overdrev. Stederne bortfæstes af sognepræsten. Ved en ny matricul vil deres hartkorn uden tvivl vorde forhøjet, da siden matriculen en betydelig del af præstegårdens bedste jorder efterhånden er blevet dem tillagt".

Af de syv gårde og huse er kun tre sat i hartkorn i matriklen 1688 og altså efter præstens mening efterhånden alt for lavt. Den højest ansatte gård, med én td. hartkorn, bruges i 1807 af den 57årige Rasmus Pedersen, den s. 9 omtalte søn af Peder Nielsen. Præsten angiver de enkelte mænds alder, som har vist sig nøje at passe med kirkebøgernes. Rasmus bor åbenbart "i den store gård", da den anden er lidt lavere takseret. Man tør da slutte, at han, vel engang i 1780'erne, har fulgt sin fader, Peder Nielsen, i fæstet af samme gård. Forinden sad Peder Nielsen vel her fra engang i 1740'erne og gennem det meste af det 18. århundredes anden halvdel.

I sine indberetninger nævner præsten også Thomas Nielsen siddende i Bielet (Bilidt), altså som kromand. Dette umatrikulerede hussted svarede i 1800 præsten 5 rdlr. rede penge, mens Rasmus Pedersen svarede 4 rdlr. og 1 mark samt to tønder rug. Thomas fødtes 1772 som søn af Peder Nielsens ældste søn, Niels Pedersen (s. 8-9). Rasmus er da Thomas' farbroder. Man kan næsten tale om en lille slægtsklan på Sølgårdes to gårde og i de fem, seks huse - to af disse synes at have heddet Elsborg og Grønborg. I den anden gård sad i 1800 og 1807 Peder Pedersen, 57 år gammel, født i 1750, søn af Anne Albretsdatter (tavle V, nr. I) og Peder Nielsen Jannum, fæster i samme gård. Anne var søster til Marie Albretsdatter (V, nr. III), som i 1742 blev gift med Peder Nielsen, se ovenfor og s. 7 ff.; de to blev forældre til Albret Pedersen. Endelig nævnes i 1807 Hans Nielsen som fæster, gift 1782 med Maren Pedersdatter, hvis forældre var Anne Albretsdatter og Peder Nielsen Jannum.

Slægtstavler
I-VII

over familierne Albrechtsen, Rafn, Worm,
Kjerulff og Fischer

Ved Erling Albrechtsen

S t a m t a v l e I

over familien Albrechtsen

Niels Sørensen af Grindsted i Hammer sogn, Kær herred, født ca. 1670, begravet 26/6 1740 i Hammer, fæster under Attrup; gift to gange, første gang 12/11 1713 med Giøe Michelsdatter, døbt 23/9 1688 som datter af fæster under Attrup, Mikel Laurson (1637-1720) og Karen Christensdatter (se Horsens kirkebog 29/3 1687: Mikel Laurson og Karen Christensdatter af Tranholm i Horsens sogn). Giøe M. døde 1716, i ægteskabet mellem hende og Niels Sørensen ét barn:

I. Michel Nielsen, døbt 22/5 1714, død 11/1 1792; gift tre gange, første gang 27/3 1742 med Dorethe Andersdatter af Grindsted, f. ca. 1712, begr. 19/1 1744. I ægteskabet et barn:

A. Mette Marie, døbt 3/1 1744.

Michel Nielsen gift anden gang med Anne Jørgensdatter af Grindsted, f. ca. 1711, død 10/7 1771. I ægteskabet fem børn:

B. Niels, døbt 11/11 1745, begr. 9/4 1747.

C. Niels, døbt 25/10 1747, død 8/9 1812 som husmand Niels MikkelSEN Smed i Grindsted. Han var gift med Kirsten Nielsdatter. I ægteskabet tre børn:

1. Niels, f. 8/3 1787.

2. Peiter, f. 5/10 1791, død 26/12 1791.

3. Mikkel Peter, f. 16/4 1794, død 26/6 1794.

D. Dorethe, døbt 26/12 1749, trolovet 25/10 1775 med Niels Christophersen af Grindsted. I ægteskabet fem børn:

1. Anne, f. 6/3 1777.

2. Christopher, f. 15/2 1780.

3. Mette Marie, f. 20/2 1783.

4. Laus, f. 30/9 1786, død 31/1 1787.

5. Michel, f. 2/9 1788.

E. Jørgen, døbt 20/5 1753. Er måske identisk med en mand af samme navn, som i en lægdsrulle af 1788 for Attrup gods nævnes som opholdende sig i Nørre Sundby.

F. Giøe (Gyde?), døbt 25/4 1757, død 5/2 1833 i Nørre Sundby, gift 9/1 1797 i Sundby med Jens Christensen Præst (1740-1820), træhandler og selvejer i Ingstrup. Ægteskabet barnløst. Hun nævnes som fadder(I ID3) i 1783 boende i Lyngdrup Vestergård.

Michel Nielsen gifter sig, såvidt ses, for tredje gang, i 1773, med Maren Lausdatter på Attrup. Barn:

G. Mariane, f. 20/4 1780.

Niels Sørensen blev i sit andet ægteskab viet 4/10 1716 (forud trolovet 21/4 samme år) til Johanne Pedersdatter af Grindsted, døbt 28/12 1690, begr. 20/5 1761 i Ajstrup by og sogn. Hun er datter af Peder Pedersen, født ca. 1637, begr. 16/9 1703 og Sidsel Jacobsdatter, f. ca. 1661, begr. 14/4 1727. I ægteskabet mellem Niels Sørensen og Johanne Peders-

datter er der følgende fire børn:

II. Peder Nielsen, fæster i Sølgårde under Hammer præstegods i Kær herred; født 2/7 1717, død 1/8 1794 i Sølgårde, gift 17/11 1742 m. Marie Albretsdatter i Sølgårde, f. 1718, død 22/6 1786. Otte børn:

A. Niels, døbt 25/8 1743, død 2/6 1793. Fæster i Sølgårde under Hammer præstegods. Fra begyndelsen af 1780'erne kromand i Bilidt, Hammer sogn. Gift to gange, 1. gang 29/9 1770 m. Anne Thomsdatter af Attrup, død 2/4 1782. Børn:

1. Anne, f. 8/5 1771, død, s. år.
2. Thomas, f. 8/10 1772, husmand 1796 i Bilidt, nævnes 1800 som kromand sammesteds, død 8/11 1812. Gift 15/11 1793 m. Maren Knudsdatter af Sindholt. Børn:
  - a. Anne, f. 27/9 1794, g. 25/3 1815 m. ungkarl Rasmus Nielsen af Holtet i Ajstrup sogn.
  - b. Niels, f. 5/11 1796.
  - c. Johanne Marie, f. 1/3 1800, død 1/4 1801.
  - d. Kirsten, f. 24/6 1801.
  - e. Knud, f. 25/3 1803.
  - f. Else og Johanne Marie, f. 1/3 1804, døde henholdsvis 5/9 og 15/9 s. år.

3. Anne, f. 6/3 1774, d. 4/1 1780.
4. Marie, f. 9/12 1775, d. 27/2 1776.
5. Peder, f. 23/4 1777, d. 23/3 1796.
6. Marie, f. 11/6 1779, d. samme år 31/12.
7. Søren, f. 17/6 1781 i Bilidt.

Niels Pedersen gift 2. gang, 9/8 1782 m. Johanne Lausdatter af Vodskov, f. ca. 1754, død 22/6 1793. Børn:

8. Anne, f. 20/5 1782, død samme år.
9. Anne, f. juni 1783, d. 18/6 samme år.
10. Laus, f. 4/6 1788.

B. Albret, døbt i Hammer 8/8 1745, født i Sølgårde, død i Nørre Sundby 20/1 1789, g. 6/5 1785 m. Karen Jensdatter (se tavle II). Avlsbruger, murermester og gæstgiver i Sundby. Børn:

1. Jens Albrechtsen, døbt 6/8 1786, død 29/1 1866, se tavle Ia.
2. Marie Albretsdatter, døbt 28/7 1787, død 14/1 1799 i Nørre Sundby.

C. Anne, døbt 30/7 1747, g. m. skipper Oluf Petersen Knark, der ejede gården "Bakken" beliggende Østergade i Sundby (se Petresch Christensen, Nørre Sundbys Historie, II, 127, s. 164, 236, 344).

D. Rasmus, f. 21/3 1750, avlskarl i Hammer præstegård, gift m. Caren Christensdatter Fanøe. (Om hendes broder, herredsskriver Hans Jørgen Christensen Fanøe, se Nørre Sundbys Historie, II, s. 89-91, jfr. s. 247). Barn:

1. Marie, f. 15/2 1785 i Sølgårde. Se nærmere s. 90.

- E. Johanne, f. 20/2 1752, g. 12/1 1776 m. Mads Povel i Grindsted. Børn:
1. Povel, f. 16/12 1778.
  - 2-3. Karen og Anne, f. 3/7 1780.
  4. Anne, f. 8/12 1782.
  5. Maren, f. 4/8 1785.
  6. Anne, f. 8/12 1787.
  7. Peder, f. 23/5 1792, død få dage efter hjemmedåb.
- F. Mariane, f. 3/4 1754, begr. 7/6 1756.
- G. Mariane, f. 17/10 1756; får 27/3 1781 uden for ægteskab sønnen Henrik, som efter folketællingen 1787 bor hos Albert Pedersen i Nørre Sundby.
- H. Sophia Cathrine, f. 24/5 1759, trolovet 20/11 1787 med med Anders Christensen Murmester, der døde 1794 (Petresch Christensen s. 206).
- III. Søren Nielsen, døbt 25/3 1719, begr. 11/2 1767. Fæster i Grindsted under Attrup gods. G. 11/12 1743 m. Mette Povels datter af Grindsted. Børn:
- A. Niels, døbt 28/5 1747.
  - B. Johanne, d. 15/2 1750.
  - C. Anne, d. 13/9 1752, begr. 25/4 1756.
  - D. Peder, d. 6/10 1754.
  - E. Anne, d. 8/5 1757, begr. 13/6 1762.
  - F. Karen, d. 19/10 1760.
  - G. Rasmus, f. 1763, begr. 6/3 1763, 12 uger gammel.
- IV. Gise Nielsdatter, døbt 2/8 1722, død 10/12 1773. Gift 6/10 1743 m. Poul Jacob Manich, kaldet Poul Skrædder, af Grindsted, i dennes 2. ægteskab. De fik elleve børn:
- A. Dorethe, døbt 11/10 1744.
  - B. Johannes, d. 14/9 1746.
  - C. Juliana, d. 17/11 1748.
  - D. Johanne, d. 8/11 1750, begr. 26/12 1750.
  - E. Johanne, d. 1/11 1751, begr. 21/11 1751.
  - F. Niels, d. 19/11 1752, begr. 31/12 1752.
  - G. Johanna Maria, d. 10/3 1754.
  - H. Mette Kierstine, d. 7/8 1757.
  - I. Niels, d. 20/4 1760, begr. 5/10 1760.
  - J. Anne Cathrine, d. 17/2 1764, død 24/7 1773.
  - K. Sisse Marie, d. 12/7 1767.
- V. Bendicht (Bendte) Nielsdatter, døbt 6/3 1729, begr. 6/9 1795, g. 27/10 1756 med Jens Povel Mursvend, der 1769 kaldes murmester, først af Grindsted, siden af Ajstrup by og sogn, Kær herred. I ægteskabet syv børn:
- A. Anne, døbt 26/2 1758.
  - B. Povel, 6/9 1761. Antagelig g. m. Anne Larsdatter fra Ålborg 7/5 1790.
  - C. Niels, d. 9/10 1763.

- D. Peder, d. 27/4 1766.
- E. Johanne, d. 4/12 1768, gift 26/10 1792 m. Rasmus Sørensen i Ajstrup.
- F. Søren, d. 28/4 1771, død 10 uger gammel.
- G. Søren, d. 9/8 1772, død 1775.

Tilføjelser vedrørende Sidsel Jacobsdatter, jfr. teksten s. 4:

I. Jacob Pedersøn af Kierlingbroe i Ørum sogn, Dronninglund herred.

Han levede ca. 1613-1696 og havde i hvert fald tre børn:

- A. Sidsel Jacobsdatter gift m. Peder Pedersøn i Grindsted, 1685.
- B. Jep Jacobsøn af Kierlingbroe.
- C. Karen Jacobsdatter gift m. Christen Jenssøn af Sønder Ravnstrup i Ørum sogn. De fik 1683 et barn, Anne. Da Karens mand dør, indgår hun 19/6 1687 ægteskab med Povel Christensøn af Kraghede i Ø. Brønderslev sogn. De får i hvert fald fire børn: Christen, Jacob, Christen, Peder. Til det første er Jacob Pedersøn fadder.

ad A. Sidsel Jacobsdatters og Peder Pedersøns ni børn:

1. Margrete, født 1686.
2. Johanna, f. 1687, begravet 6 uger gammel 31/1 1688.
3. Jacob, f. 1689, viet 8/5 1717 til Else Madsdatter i Grindsted.
4. Johan(ne), f. 1690, gift 1716 m. Niels Sørensen.
5. Eise, f. 1693, viet 27/12 1732 til Jep Nielsen.
6. Peder, f. 1695, begr. 9/3 1698, 2 år gammel.
7. Maren, f. 1698.
8. Peder, f. 1701.
9. Rasmus, f. 1703.

Linier efter disse børn har jeg ikke nærmere eftergået.

T a v l e I a .Jens Albrechtsen og hans efterkommere

Jens Albrechtsen, født i Nørre Sundby 17/6 1786, døbt 6/8 s. år, død i Aalborg 29/1 1866. Gift 1. gang 1813 m. Vilhelmine Nielsen, f. 11/9 1791 i Åhøjrup på Fyn, død 6/3 1866. Gift 2. gang 1840 med Helene Dorothea Elisabeth Rafn, f. 5/12 1806, død 17/1 1890. I 1. ægteskab: børnene I-V, i 2.: VI. Børnene af 1. ægteskab:

- I. Niels Vrigsted Blixenkrone Albrechtsen, f. 31/10 1814 i Agdrup i V. Brønderslev sogn, student fra Aalborg skole 1834, cand. theol. efterår 1840. Fra 29/7 1841 til 11/7 1856 personel kapellan for Elleshøj-Svendstrup og derefter sognepræst samme sted, 19/8 1870 provst for Fleskum-Hornum herreder, 10/6 1885 ridder af Dbg., g. 9/11 1856 med Johanne Caroline Christine Bøggild, f. 30/5 1822. Afskød 1/1 1889, død 10/10 1900. Ægteskabet barnløst.
- II. Sophus Nicolai Albrechtsen, f. 17/8 1816 på Hjermelevgård i Tolstrup sogn, student fra Aalborg skole 1834, cand. theol. efterår 1843, overlærer ved friskolen i Randers, gift 1. gang i juni 1839 m. Ellen Johanne Iversen, f. 26/12 1813, død 5/5 1845, gift 2. gang m. Henriette Caroline de Mylius 24/8 1855; hun var født 20/3 1815 og døde 31/12 1874. Selv døde han 27/4 1892. Mens andet ægteskab var barnløst, var der i det første tre børn:
  - A. Vilhelmine Caroline Elisa Albrechtsen, f. 16/2 1840, død 28/1 1894 som lærerinde ved friskolen i Randers. Ugift.
  - B. Marie Michaeline Albrechtsen, f. 29/5 1841. Lærerinde ved friskolen i Randers. Ugift. Død december, begr. 15/12 1926.
  - C. Jens Johannes Vilhelm Albrechtsen, f. 24/1 1843, død 23/4 1910. Læge på Christiansø. Gift 12/10 1875 m. Anna Kathrine Mørch, f. 5/3 1857. I ægteskabet ti børn:
    1. Johanne Kirstine Albrechtsen, f. 16/6 1876. Gift, bosat i Nykøbing S.
    2. Mourits Albrechtsen, f. 10/7 1877, død 7/2 1878.
    3. Sofie Nicoline Albrechtsen, f. 22/11 1878. Lærerinde i Gudhjem.
    4. Mourits Mørch Albrechtsen, f. 26/11 1879.
    5. Kirstine Petrea Albrechtsen, f. 5/1 1881.
    6. Jens Vilhelm Albrechtsen, f. 19/12 1881, d. 10/2 1883.
    7. Jens Vilhelm Albrechtsen, f. 18/7 1883.
    8. Valdemar Albrechtsen, f. 28/8 1891, død 1902.
    9. Vilhelm Marius Albrechtsen, f. 5/9 1893.
    10. Kaj Albrechtsen, død 1910.
- III. Albertine Caroline Christine Albrechtsen, f. 27/6 1819, død 23/11 1894. Gift 24/10 1845 med landmand, kammerråd Anders Faurschou, f. 15/3 1815, død 4/5 1882. Børn:
  - A. Frederikke Ferdinandine Faurschou, f. 31/7 1846, gift 2/5 1872 med sognepræst til Næstelsø Sophus Borch, f. 12/6 1844. Børn:

1. Aage Borch, f. 3/10 1873.
  2. Frederik Borch, f. 19/3 1875.
  3. Anders Faurschou Borch, f. 2/2 1877, død 15/5 1880
  4. Karen Borch, f. 9/5 1878, død 28/5 1880.
  5. Asta Borch, f. 10/10 1880, død 18/1 1881.
  6. Svend Borch, f. 23/10 1881.
  7. Signe Borch, f. 8/12 1883.
  8. Oluf Vorm Borch, f. 31/12 1884.
  9. Gerda Borch, f. 8/10 1886.
- B. Vilhelmine Marie Faurschou, f. 14/8 1848, død 4/11 s. år.
- C. Ole Faurschou, f. 19/1 1851, kaptajn i garden, kammerjunker, ridder af Dbg. og flere ordener. Forestod lieutenantskolen på Kronborg. Gift 7/11 1877 med Cæcilie Franceska Adolph, f. 12/7 1855, død 9/2 1885. Han døde i 1909. Børn:
1. Fanny Elisabeth Faurschou, f. 30/9 1878.
  2. Asger Faurschou, f. 7/4 1882.
  3. Ellen Faurschou, f. 3/3 1884.
- Gift 2. gang med Constance Vilhelmine Frederikke Unnerus 23/5 1890, f. 20/8 1859 i Landskrona.
4. Alice Unnerus Faurschou, f. 26/6 1893 på Kronborg.
- D. Jens Vilhelm Faurschou, købmand i Mariager, f. 5/6 1852, g. 31/7 1880 med Christiane Emilie Henriette Hildebrandt, f. 26/7 1857. Ægteskabet barnløst.
- E. Emilie Jensine Faurschou, f. 1/10 1856, gift 10/8 1885 med godsinspektør på Jægerspris Peter Gotlieb Koch Borch, f. 31/3 1845.
1. Anders Faurschou Borch, f. 5/6 1886.
- IV. Jens Vilhelm Riber Albrechtsen, f. 27/6 1824, exam. juris, død som prokurator i Frederiksborg 14/4 1863, gift 19/9 1849 m. Hansine Emilie Borregaard, f. 18/9 1827, død 23/3 1918.
- A. Hans Vilhelm Christian Albrechtsen, f. 18/9 1850, exam. juris, sagfører i Roskilde, gift 31/8 1883 m. Anna Hedevig Heje, f. 22/2 1855. Børn:
1. Jens Vilhelm Riber Albrechtsen, f. 24/7 1884. Overretssagfører i København, gift 18/5 1916 m. Eva Vogel-Jørgensen. Børn:
    - a. Bodil Riber Albrechtsen, f. 4/3 1917, gift 6/8 1940 m. tandlæge Henry Frederik Vilhelm Otto. Børn:
      1. Inger, f. 29/11 1942.
      2. Hans Henrik, f. 12/10 1944.
    - b. Sigurd Riber Albrechtsen, f. 6/1 1922. O. 1965 skolelæge i Roskilde; afbildet lægestaten. Gift 31/12 1948 m. læge Birgit Sejbæk, f. 12/4 1921.
      1. Bodil.
  2. Arngoth Emilie Hedevig Albrechtsen, f. 13/6 1885, gift 1915 m. cand. jur. William Helleesen, dommerfuldmægtig, død 30/9 1927. Børn:

- a. Âse Hellesen, f. 8/8 1914, gift 1/7 1937 med cand. jur. Peder Akselbo, f. 30/9 1912. Grosse-
rer efter tidligere at have været ansat i et af
ministerierne. Børn:
1. Niels Mikael Akselbo, f. 12/4 1946.
  2. Helle Vibeke Akselbo, f. 16/7 1948.
- b. Torben Hellesen, f. 6/10 1916.
- c. Et barn dødt som spæd.
- d. Bent Hellesen, f. 10/3 1924.
3. Harriet Albrechtsen, f. 17/6 1887, d. 1915 el. 16.
4. Erik Albrechtsen, f. 5/6 1890, grosserer, repræsentant
i Roskilde, gift 1924 m. Ketty Grosskopf. Ægteskabet
barnløst.
5. Helene Albrechtsen, f. 13/3 1894. Ugift. Død 14/5 1948.
- B. Julie Christiane Emilie Albrechtsen, f. 22/2 1852. Ugift.
- C. Jens Vilhelm Riber Albrechtsen, f. 7/9 1853. Statsvidenskabe-
lig, dansk og latinsk juridisk eksamen. Fuldmægtig i Æbeltoft.
Siden på Sct. Thomas, de (tidl.) dansk vestindiske øer. Pro-
tokolsekretær i Københavns byret. Barn:
1. Anna Albrechtsen, f. 1905. Ugift.
- D. Marie Albrechtsen, f. 24/3 1855, død 19/4 s. år.
- E. Helene Louise Christine Albrechtsen, f. 3/8 1856. Ugift.
- F. Emil Georg Marius Albrechtsen, f. 23/11 1857, død 6/8 1911.
Exam.juris, sagfører i Svendborg, gift 7/12 1884 m. Martha
Elisabeth Theodora Leth, f. 17/5 1854, død 1925.
1. Emilie Albrechtsen, f. 21/10 1886, gift 12/7 m. 1905 m.
grosserer Jan de Jongh. Børn:
    - a. Emily, f. 5/2 1907, gift m. en hollandsk læge.
    - b. Erik, f. 21/7 1908.
    - c. Jaap.
  2. Hans Ferdinand Leth Albrechtsen, f. 8/12 1889. Cand. jur.
kontorchef i firma, gift 31/8 1918 m. Anna Elisa Puggaard.
Børn:
    - a. Jytte Albrechtsen, f. 1/7 1919. Pianist. Gift 3/3
1945 m. skuespiller Søren Weis, der i 1949 tog
navneforandring til Abildholt:
      1. Mikael Weis Abildholt, f. 22/9 1947.
    - b. Steen Puggaard Albrechtsen, f. 4/8 1922. Forfat-
ter, mag. art.
  3. Anna Christiane Albrechtsen, f. 26/11 1891. Ugift.
  4. Carl Emil Albrechtsen, f. 19/6 1893, død 7/11 1917 som
frivillig i canadisk krigstjeneste, faldet i Flandern.
  5. Svend Albrechtsen, f. 17/6 1896. Kunstmaler. Gift 21/9
1929 m. Marie Louise Louis-Jensen. Tre børn:
    - a. Bent Albrechtsen, f. 21/6 1930. Journalist ved
Berlingske Tidende.

I sommeren 1957 fik jeg (E.A.) under en hyggelig

arkæologisk fællesudflugt med Bent Albrechtsen den opkvikkende meddelelse, at min gren af slægten - efter min Farfar - af den øvrige slægt kaldes "de grimme Albrechtsen'er", vel for dermed lettere at kunne skilles ud fra "de smukke Albrechtsen'er". Sidstnævntes objektive kriterier ved stedfindende effektivering af omtalte udskillelse er mig ukendte endnu.

- b. Klaus Albrechtsen, f. 11/5 1932. Bladtegner.
- c. Stig Albrechtsen, f. 28/2 1940.

Ægteskabet opløst 1947.

G. Albert Carl Christen Albrechtsen, f. 23/11 1857, død 1903.
Cand. jur. Overretssagfører i København, gift 9/9 1892 m.
Astrid Christiane Nielsen, f. 10/3 1867. Børn:

- 1. Esther Borregaard Albrechtsen, f. 9/9 1894, gift 1917 m.
rodemester, senere kontorchef Andreas Storm. Børn:
  - a. Carl Vilhelm Storm, f. 1/11 1918. Assistent ved Frederiksberg kommune, gift 18/5 1945 m. Grethe Bigler, f. 26/9 1924. Børn:

- 1. Henrik Vilh. Storm, f. 9/1 1947.

- 2. Birgitte Elisabeth, f. 11/11 1948.

- b. Gregers Storm, f. 1922.

H. Julius Andreas Albrechtsen, f. 30/11 1859, død 8/7 1866.

I. Emma Mathilde Albrechtsen, f. 9/5 1861, død 8/1 1862.

V. Georgine Vilhelmine Marie Albrechtsen, f. 15/11 1826, død 22/4 1892, gift 11/10 1853 m. landmand Peter Severin Søndergaard, f. 3/2 1832, ejer af Birksholm ved Randers, død 1899. Børn:

- A. Sørene Abelone Søndergård, f. 21/9 1854, gift 10/7 1878 m.
landmand Theodor Sølling, f. 15/7 1850, død 15/9 1882. Børn:
  - 1. Hans Adolf Sølling, f. 19/4 1879.
  - 2. Niels Erik Sølling, f. 17/1 1881.
  - 3. Holger Michael Sølling, f. 25/5 1882.

- B. Niels Marius Søndergaard, forpagter af Svendstrup på Sjælland, f. 1/7 1856, gift 22/12 1893 m. Anna Marie Kirstine Schrøder, f. 3/8 1857 (enke efter forpagter Christian Heinrich Ludvig Tillisch).

Jens Albrechtsens barn af ægteskabet med Helene Dorothea Elisabeth Rafn:

VI. Hans Severin Albrechtsen, f. 2/2 1840 i Frismose i Albæk sogn, død 3/3 1922. Forpagter af Birket i Hørmested sogn, siden af Knivholt ved Frederikshavn, gift 31/5 1866 m. Svendine Jacobine Kjerulff, f. 8/9 1843 på Samsø, død 24/9 1906. Han var 1901-09 ejer af Bregninggård mellem Herning og Ringkøbing. Børn:

- A. Jens Albrechtsen, f. 16/4 1867. Udvandrede i 1892 til U.S.A., hvor han døde 1939 i staten New York. Repræsentant og farmer. Gift 1/9 1895 m. Kirstine Rosenberg af Aarhus. I ægteskabet en søn:

1. Hans Raymond Aage Albrechtsen, f. 12/10 1904. Farmer. Gift, ingen børn i ægteskabet. Veterinær professor ved Cornell-University i Ithaca, N.Y. U.S.A., i 1960'erne.
- B. Sophus Frederik Kjerulff Albrechtsen, f. 17/10 1868, død 5/4 1943 i Hjørring. Teknisk ingeniør i København i varme- og sanitetsanlæg. Medlem af Ingeniørforeningen. Gift 8/1 1916 m. Louise Christensen, f. 1868 i Aarhus(?), d. i København 26/12 1942. Ægteskabet barnløst.
- C. Axel Ejnar Albrechtsen, f. 17/8 1870, død 24/8 1945. Udvandrede i 1892 til England. Smørimportør i Manchester. Gift 1923 m. Dora Taylor. Ægteskabet barnløst.
- D. Ivar Viggo Albrechtsen, f. 10/1 1872, død 23/5 1876.
- E. Helmer Emil Albrechtsen, f. 2/6 1873, død 21/1 1917. Bankdirektør i Frederikshavn. Gift 11/5 1900 m. Helga Ollendorff, f. 31/5 1874. I ægteskabet en datter:
  1. Ellen Marzetta Albrechtsen, f. 1902, gift 17/6 1921 m. proprietær Severin Gleerup, Nørgaard ved Frederikshavn. I ægteskabet fem børn:
    - a. Helle Dorothea Gleerup, f. 22/5 1922.
    - b. Jørgen Gleerup, f. 5/8 1923.
    - c. Lis Gleerup, f. 1/10 1924.
    - d. Helmer Gleerup, f. 17/12 1925.
    - e. Jytte Gleerup, f. 1/1 1930.
- F. Hans Severin Albrechtsen, f. 24/12 1875, død 12/9 1946. Student 1893 fra Maribos kursus i København, skoleembedseksamen i 1903 med fransk, tysk og engelsk, med laudabilis et quidem egregie; 1910 ansat ved statsskolen i Randers, fra 1913 som adjunkt, 1920 forflyttet til katedralskolen i Viborg, fra 1921 lektor. Afsked 1943, ridder af Dnb. Gift to gange, 1. gang m. Anna Catharina Juhl af København, f. 1881, den 11/3. Ægteskabet opløst 1913. To børn:
  1. Erling Helge Juhl Albrechtsen, f. 23/7 1904 i København. Student fra Viborg 1924, skoleembedseksamen med tysk og engelsk januar 1934, i 1934-35 lærer ved Tølløse Realskole, 1935 timelærer og 1937 adjunkt ved Haslev Gymnasium, fra 1940 assistent, fra 1946 inspektør, ved Fyns Stiftsmuseum i Odense. Lektor 1/9 1968 i nordisk arkæologi ved Odense Universitet, dr. phil. 16/12 1968. Gift 4/8 1936 m. Esther Fischer (se tavle VII), f. 3/3 1910 i Grundvad, Vium sogn ved Viborg. I ægteskabet to børn:
    - a. Esben Fischer Albrechtsen, f. 10/6 1937 i Haslev. Klassisk-sproglig student 1956 fra Odense Katedralskole. Cand. mag. m. historie og latin (mg+) 3/6 1964. Gift 20/6 s. år med Eva Ingerslev af Søhus ved Odense, datter af læge Vilh. Ingerslev. Fra 1/7 1964 arkivar ved Rigsarkivet, fra 1/8 1967 amanuensis ved Københavns Universitet, fra 1/8 1972 lektor. I ægteskabet:

1. Erling Stig Albrechtsen, f. 16/8 1967, døbt i Nivå kirke 22/10 1967.
  2. Signe Doris Albrechtsen, f. 17/9 1968, døbt i Nivå kirke.
- b. Ingrid Fischer Albrechtsen, f. 8/6 1940 i Odense. Realeksamen 1957 fra Odense Katedralskole, sygeplejerske-eksamen fra Odense Amts og Bys Sygehus september 1962. Gift 30/6 1962 med stud. techn. Lars Kjær Hansen, Langeskov Plovfabrik. I ægteskabet:
1. Hans Aage Kjær Hansen, f. i Odense 22/9 1963, døbt i Birkinge kirke 29/12 1963.
  2. Claus Kjær Hansen, født i Odense 31/3 1966, døbt i Birkinge.
  3. Henrik Kjær Hansen, f. 30/9 1968, døbt i Marslev kirke 24/11 1968.
2. Dina Else Ingrid Juhl Albrechtsen, f. 18/5 1906 i København. Gift 27/5 1928 med købmand Thorvald Nielsen, siden grosserer i Hjørring, f. 11/6 1896 i Tostrup sogn nord for Viborg. I ægteskabet:
- a. Hans Erling Nielsen, f. 8/5 1935 i Hjørring. Student fra Hjørring. Dyrlægeeksamen jan. 1961. Senere: eksamen som embedsdyrlæge. Laboratorieførstander i Hjørring.
- Sit andet ægteskab indgik Hans Severin Albrechtsen i juli 1914 med Anna Dorteia Høilund, f. 10/5 1881 på Julielund ved Allingåbro, død 11/10 1940. Ægteskabet barnløst.
- G. Helene Marie Albrechtsen, f. 1/9 1877. Ugift. Død 1964 på De Gamles Hjem i Sæby.

For ovenstående tavle I a er en del oplysninger hentet fra provst Niels V. B. Albrechtsens trykte stamtavle fra 1894.

T a v l e IIKaren Jensdatter
Albret Pedersens hustru

Jepp eller Jep Andersen, født ca. 1662, død 25/2 1726 i Vester Laden, Horsens sogn, Kær herred. Fæster under Aalborg Hospital. Gift m. Giøe Jensdatter. Ifølge et skifte i Aalborg Hospitals skifteprotokol af 4/4 1726 sammenholdt med kirkebøgerne er der i ægteskabet fem børn:

- A. Anders Jepsen, f. ca. 1707.
- B. Jens Jepsen eller Ipsen, døbt 14/7 1715 i Horsens, Kær herred, død 18/3 1777 i Hvorup Torp som fæstebonde under Rødslet gods. Gift m. Anne Jensdatter. Ifølge et skifte af 21/4 1777 efter Jens Ipsen deltes arven mellem enken og deres fem børn, som var:
  1. Jep Jensen, f. ca. 1755. I 1777 var han ugift.
  2. Jens Jensen, f. ca. 1758.
  3. Giøe Jensdatter, f. ca. 1750.
  4. Karen Jensdatter, f. 6/11 1756 i Hvorup Torp, død 21/10 1833. Gift m. Albret Pedersen (tavle I, nr. IIB) og Chr. Nyegaard.
  5. Johanne Jensdatter.
- C. Jens Jepsen (den yngre - opkaldt efter morfaderen) døbt 14/7 1715.
- D. Peder Jepsen, f. ca. 1720, bor 1756 i Laden gift med en Karen, der er fadder for Karen Jensdatter (B4).
- E. Inger Jepsdatter, f. ca. 1710.

T a v l e III.

Hans Severin Rafn's forfædre

Efter studium af Hauch-Fausbøll: Slægthåndbogen (s. 842) har jeg kunnet opføre følgende ældre led for slægten Rafn:

- I. Hans Rafn, der i slutningen af det 17. århundrede var foged i Voldborg herred i Østsjælland. Hans søn:
- II. Christian Rafn, f. 1683, d. 1757 var sognepræst og provst til Volstrup og Hørby i Vendsyssel ligesom sønnen:
- III. Caspar Conrad Rafn, f. 10/9 1727, død 7/12 1810. Gift med Helle Dorothea Gleerup. De fik ti børn (hvoraf IV var nr. 8). Caspar Conrad Rafn havde en ældre broder, justitsråd, prokurator ved Nørrejyllands Landsting:
Hans Severin Rafn, f. ca. 1715, d. 1783 (Slægthåndbogen s. 842). Denne efterlod sig fire sønner, alle høje embedsmænd, en af dem således amtmand i Norge, en anden højesteretsjustitiarius. Denne Hans Severin Rafns yngste søn var:
Carl Gottlob Rafn, f. i Viborg 1769, død 1808. Han var kommitteret i Kommercekollegiet og er identisk med botanikeren, plantefysiologen C. G. Rafn, se nævnte sted s. 843 og i Dansk biografisk Leksikon: "..... Han skrev klart og populært, og hans landøkonomiske forfattervirksomhed vandt megen påskønnelse ....." Han var medlem af Det danske Videnskabernes Selskab.
- IV. Hans Severin Rafn, f. 30/6 1770 i Volstrup præstegård, død 27/6 1850 som sognepræst i Albæk-Voer menigheder i Vendsyssel, cand. theol. 1798, kaldet til Voer samme år (eller 1800). Gift 1. gang m. Anne Sophie Jacobsen (1775-1792), 2. gang m. Madsine Worm 15/10 1800. Hun blev født 1777 og døde 8/2 1857 i Aalborg. Hun er af slægten Worm, se tavle IV. Af Hans Severin Rafns og Madsine Worms 15 børn var den sjette i rækken:
Helene Dorothea Elisabeth Rafn, f. 5/12 1806, død 17/1 1890, gift 1840 m. Jens Albrechtsen. Deres eneste barn var sønnen:
Hans Severin Albrechtsen, min farfader, se tavle Ia.
 Af Hans Severin Rafns femten børn blev den ældste søn døbt Caspar Conrad og dennes ældste søn atter Hans Severin. Efter Hans Severin Rafn (IV) var min farfader opkaldt.

Denne sjællandske slægt Rafn er i nutiden vidt forgrenet. Den har ingen påviselig forbindelse med den fynske slægt Rafn, fra hvilken oldskriftforskeren professor C. C. Rafn nedstammer.

T a v l e IV

Den "sjællandske" slægt Worm

Gennem Madsine Worms ægteskab med pastor Hans Severin Rafn er min gren af Albrechtsen'erne beslægtede med den sjællandske slægt Worm:

- I. Knud Hansen Worm, f. ca. 1590.
- II. Christian Knudsen Worm, f. 1621.
- III. Knud Christiansen Worm, f. 1660.
- IV. Godske Christian Worm, f. 1695.
- V. Oluf (Ole) Worm, f. 1721.
- VI. Madsen ("Madsine") Worm, f. 1777, gift m. Hans Severin Rafn, III,IV.
- VII. Helene Dorothea Elisabeth Rafn, f. 1806, gift. m. Jens Albrechtsen.
- VIII. Hans Severin Albrechtsen (tavle Ia, nr. IV), f. 1840.
- IX. Hans Severin Albrechtsen, f. 1875.
- X. Erling Albrechtsen, f. 1904.
- XI. Esben og Ingrid Albrechtsen, f. 1937 og 1940.

Om Worm'erne se nærmere brev i arkivet, af 24/3 1947, fra genealogen postmester C. Klitgaard, samt særtryk sammesteds af Jyske Samlinger 1942, s. 288ff., endvidere Personalhistorisk Tidsskrift 6, I, 264ff.

Bemærkninger til listen ovenover:

- ad I. Knud Hansen Worm, f. ca. 1590, d. 1667. Fra 1618 til 1623 skriver på Holmens smedie; siden herredsfoged over Smørum og Ølstykke herreder. Hans søn var:
- ad II: Christian Knudsen Worm, f. 1621 i København, d. 1693 på sit bol i Korslund, Hellevad sogn i Vendsyssel. Gift fire gange; 3. gang m. Anne Nielsdatter Kjærulf, død ca. 1680. Hun var fra Kærsgård, datter af Niels Andersen Kjærulf i Kærsgård. Gift sidste gang med Karen Pedersdatter Galskyt, død 1727 på Kærsgård i Hellevad sogn. Med sin tredie hustru havde han otte børn, blandt dem:
- ad III: Knud Christiansen Worm, f. o. 1660, død i Røgelhede, Hellevad sogn, 1724, gift m. Anne Pedersdatter Mørk. Han var selvejer i Røgelhede Vestergård, se Klitgaard i Jy. Samlinger, s. 296. En broder til Knud Worm, Peder Christiansen Worm, 1681- , var gift tre gange, 1. gang med Abigael Marie Henriksdatter. I dette ægteskab sønnen Henrik Christian Worm, 1726-60(?), ejer af Bramminge, 1757 adlet under navnet Wormskjold.

Af Knud Christiansen Worms syv børn nævnes her:

- ad IV. Godske Christian Worm, f. 1695, begravet i Hjørring Sct. Kathrine Kirke 1776. Var ved 1733 ridefoged på Børglum Kloster, fra 1745 adj. og succ. byfoged i Hjørring samt herredsfoged i Børglum og Vennebjerg herreder. Som designeret byfoged desuden procurator i Hjørring. Gift ca. 1726 m. Maren Sørensdatter Saxild (1697-1779). Blandt deres syv eller otte børn var:
- ad V. Oluf (Ole) Worm, 1729-81. Udnævnt 18/3 1768 til faderens efterfølger i by- og herredsfogedembederne i Hjørring. Gift m. Mette

Margrethe Mejling, 1737-82. Af deres seks børn var:
 ad VI. Madsen ("Madsine") Worm den yngste, døbt 10/10 1777, død i Aalborg 8/2 1857, gift 15/10 1800 i Hørby m. pastor Hans Severin Rafn til Albæk-Voer, hvem hun fødte femten børn, hvoraf Helene Dorothea Elisabeth Rafn var det sjette, min oldemor, gift. m. Jens Albrecht-
 sen.

I skifteretsprotokollerne efter forældrene kaldes "Madsine" Worm for Massen eller Masse. Kirkebogen har Madsen ved hendes død.

Forbindelse kan ikke sikkert påvises mellem den københavnsk-
 vendsysselske slægt Worm og "de lærde Wormer" fra Aarhus, til hvil-
 ken by de i det sekstende århundrede var indvandrede fra Arnheim i
 Holland. Til Aarhus-slægten hører arkæologen og polyhistoren pro-
 fessor Ole Worm.

T a v l e V .

Albret af Bilidt.

Albret Chrestensen, f. ca. 1672, begravet 23/2 1735. Kromand i Bilidt, hvor han døde. Gift m. Anne Pedersdatter, f. ca. 1680, begr. 14/5 1747.
Børn:

I. Anne Albretsdatter, f. 1713, død 17/2 1771. Gift 1. gang 18/1 1736 med Jens Chrestensen af Bilidt, f. ca. 1697, død 1740. Børn:

A. Chresten Jensen, f. 16/9 1736.

B. Albret Jensen, f. 7/6 1739. Bor 1769 i Bilidt. Gift 3/12 1775 m. Mette Hansdatter, enke i Langerække.

Anne Albretsdatter gift 2. gang 19/11 1741 m. Peder Nielsen Jannum, f. ca. 1706, død i Sølgårde 15/5 1792. Børn:

C. Jens Pedersen, f. 30/5 1742.

D. Maren Pedersdatter, f. 6/9 1744, gift 27/11 1782 m. Hans Nielsen i Sølgårde. De fik to eller flere børn.

E. Niels Pedersen, f. 3/11 1748.

F. Peder Pedersen, f. 16/8 1750. Nævnes 1800 og 1807 i Sølgårde.

G. Anne Pedersdatter, f. 27/7 1755, gift 4/10 1779 m. Morten Nielsen i Ajstrup.

II. Marie Albretsdatter, f. 1718, død 22/6 1786, gift 17/11 1742 med Peder Nielsen i Sølgårde. Børn: se tavle I.

III. Peder Albretsen (Albertsen), f. ca. 1715, død 9/11 1783. Kaldes i kirkebogen oftere Corporalen af Bielet.

IV. Chresten Albertsen, døbt 29/10 1724.

Den tidligere landevejskro "Bilidt",
som den ser ud i dag. Fotograferet 2. juledag
1972 af Hans Erling Kierulff Nielsen.

T a v l e VI

Om Kjørulferne.

Igennem min farmoder, Svendine Jacobine Albrechtsen, er slægten Albrechtsen forbunden med Kjørulfættens "Kertemindelinie", jfr. C. Klitgaards "Kjørulfske Studier, s. 196ff.

Kertemindeliniens stamfader var:

I. Svend Mortensen Kjørulf, min tiptipoldefar, døbt 10/12 1734 Bremerholm i København, d. 1805 i Kerteminde; skipper og købmand i Kerteminde; gift med Philita Clara Friedrichsdatter Wortmann, født o. 1751, død 1817. Se Fynske Årbøger 1956-58, s. 486, nr. 29. I ægteskabet var der otte børn, hvoraf her kun omtales:

A. Morten Svendsen Kjørulf, d. i Kerteminde 1777, d. på Samsø 24/11 1831; købmand og skipper i Kerteminde, flyttede 1806 til Samsø, købte gård i Stavns, Onsbjerg sogn. Se Fynske Årbøger 1956-58, s. 472. Gift 1806 m. Anna Dorteas Sørensen fra Samsø, f. 1777(?), d. 1818. Børn:

1. Margrethe Kjørulff, f. i Stavns 1807, gift m. Gårdejer Jakob Snedker i Tranebjerg.
2. Svend Morten Kjørulff, min oldefar, f. i Stavns 3/7 1808, d. i Aarhus 1/9 1888. Skipper i Langør på Samsø. Gift m. Marie Jacobine Bröchner, f. 6/3 1812, død 7/3 1880(?). Børn:
  - a. Anna Cathrine Kjørulff, "Tante Kaarsberg", f. 1841, gift i Fredericia 24/5 1870 m. Rasmus Malling Kaarsberg, f. 1839, d. i Aarhus 1903. Lokomotivfører ved de danske statsbaner. Ægteskabet barnløst.
  - b. Svendine Jacobine Kjørulff, f. på Samsø 1843, i Langør, gift 1866 med Hans Severin Albrechtsen. - Min farmoder.
  - c. Jacob Morten Kjørulff, f. på Samsø 1851. Lokomotivfører ved de danske statsbaner. Gift 1880 med Anna Elisabeth Böhme, f. i Stenderup 1857. Tre børn: Charles, Marie og Viggo Kjørulff.
3. Søren Kjørulff, f. Samsø 1811, d. Samsø 1892. Ejer af fødegården i Stavns. Han havde tre børn.
4. Clara Kjørulff, f. i Stavns 1815, død ugift 1841.
5. Carl Frederik Kjørulff, f. i Stavns 1816, d. i Nordby, 1899. Skibstømmer. To sønner, fire døtre.
6. Ane Dorteas Kjørulff, f. på Samsø 1818, d. 1852.

Morten Svendsen Kjørulff (A, min tiptipoldefar) havde syv søskende, se Kjørulfske Studier. En af dem, Frederik Svendsen Kjørulff, f. i Kerteminde 1780, udvandrede 1803 til Norge, hvor han døde i Drammen 1839. Fra ham nedstammer en vidtfor-grenet slægt Kjørulff i Norge.

T a v l e VII

Nedenstående oplysninger om min hustru, Esther f. Fischer's slægt blev venligt overladt mig af hendes farbroder, købmand Alfred Fischer i Roskilde, som ved studier i Vestre Landsarkiv og i Rigsarkivet har nået nedenstående resultater. Muligvis er nogen usikkerhed til stede om de to først opførte led, I-II, idet deres tilhørsforhold til slægten ikke er bevisligt fastlagt. Dens første sikre led bliver derfor III, Jens Andersen Fischer, min hustrus tiptiptipoldefar. Kilderne er blandt andre Silkeborg slots regnskaber og regnskaberne for ryttergodset.

- I. Svend Søffrensen sidder i 1622 som fæster på Helgård nr. 5 i Skanderup by (og sogn). Fra 1638 sidder hans enke på samme gård. Deres søn:
- II. Anders Svendsen sidder på samme gård i 1661 til sit dødsår 1698. Han var født 1627. Efter hans død fortsætter på gården hans søn:
- III. Jens Andersen Fischer (Fisker), f. 1665, d. 1733. Han sidder på gården til sin død. En søn af ham fik gård i fæste (ryttergods) i Horn, Tvillum sogn, i 1743. Denne søn var:
- IV. Laurids Jensen Fischer, efter kirkebogen f. 1709 i Skanderup, d. 1773 i Horn. Gift med Else, d. 1773, 57 år gammel. (Jfr. standkisten i Esthers og mit hjem, mærket E P D F 1 7 3 4. Denne er måske en medgiftskiste fra deres bryllup(?) i 1734? og bogstaverne således måske en forkortelse af Else P. - datter Fischer? I brev af 16/3 1947 til mig skrev Alfred Fischer herom: "Paa nuværende Tidspunkt ved jeg kun, at hun har Navnet Else ved sin Død 1773 ... Neppe gift saa tidlig som i 1734; thi deres Søn Jens, vel deres Førstefødte, som efterfølger ham i Gaarden, bliver først født i 1742. Der hviler endnu nogen Taage over disse Kistebogstaver". - Alfred Fischer har imidlertid fortalt mig, at kisten er gammel i Fischerslægten).
- En søn af Laurids Jensen Fischer og hans hustru overtog 1783 en fæstegård i Fårvang sogn fra godset under Tvillumgård (forhen ladegård til Tvillum Kloster). Denne søn var:
- V. Niels Laursen Fischer, f. i Horn 1754, d. 1823. Året efter fæstets indgåelse, i 1784, overtager han gården til selveje. Gift efterår 1783 m. Bodil Pedersdatter. Hun døde 68 år gammel i 1818. Deres søn fik gården, dagen før faderen døde. Sønnen var:
- VI. Peder Nielsen Fischer, f. 1793, d. 1837, gift 1825 m. Sidsel Jensdatter fra Fårvang. Konen fortsatte i gården, til hendes søn giftede sig i 1858. Denne søn var:
- VII. Niels Pedersen Fischer, f. 1827, d. 1911, gift m. Ane Kathrine Laursdatter fra Trust, f. 1836, d. 1921. Han opgav gården i Fårvang ("han forbyggede sig") og blev brovogter (opkræver af bropenge) ved Tvillum bro. De havde otte børn:
- A. Peder Fischer, f. 9/12 1858, død 19/2 1942 i Bjerringbro, som æresborger der. Købmand, dels i Horn, dels i Bjerringbro i 57 år. Gift 1887 m. Dorthea Overgaard fra Grølsted, f. 1859, d.

1936. Seks børn:

1. Kirstine Fischer, f. 27/7 1888, gift 1912 m. Dyrlæge Valdemar Okholm, Skelund, f. 1873 i V. Vedsted, d. 1940 el. 41. Tre børn:
    - a. Ingeborg Fischer Okholm, f. 1913, gift m. cand. mag. Erik Olsen, København. De har ca. 1946 et barn.
    - b. Svend Fischer Okholm, f. 1914. Efterfulgte faderen som dyrlæge i Skelund. Gift ca. 1940 m. Gerda Andersen, som døde ca. 1945. Eet barn.
    - c. Karen Fischer Okholm, f. 1920. Ved 1945 ugift.
  2. Anna Fischer, f. 1890, gift 1921 m. Hans Lorentzen fra Møgel-tønder, f. 1890. Soldat i slagene ved Marne og Tannenberg i krig-
gen 1914-18. Invalideret. Bosat i Bjerringbro. To børn:
    - a. Jørgen Fischer Lorentzen, f. 1924. Gartner.
    - b. Flemming Fischer Lorentzen, f. 1926. Snedker.
  3. Johanne Fischer, f. 1892, gift 1917 m. cand. pharm. Olver Læs-
søe, f. 1890, druknet 15/7 1928 på Randers fjord under forsøg
på at redde sin datter Inger. Johanne Fischer bor i Randers. I
ægteskabet fire børn:
    - a. Inger Læssøe, f. 1917, druknet 1928.
    - b. Birthe Dorthea Læssøe, f. 1920. Student. Cand. pharm. Ved
1945 i Randers.
    - c. Kirsten Birgit Agnethe Læssøe, f. 1923. Realeksamen, syge-
plejerske. Ved 1945 i Aarhus.
    - d. Olver Læssøe, f. 1928. Ved 1947: "læser".
- B. Sidsel Laurine Pedersen Fischer, f. 1861, d. 1927, gift 1885 med
Jens Christensen, f. i Horn 1847, d. 1930. Ægteskabet barnløst.
- C. Ane Johanne Pedersen Fischer, f. 1863, d. 1865, 1½ år gammel.
- D. Laurs Nielsen Pedersen Fischer, 22/8 1866, død 27/3 1950 i Gern.
Mejeribestyrer i Borup og Gern i 25 år. Teglværksejer i Gern si-
den 1914. I mange år formand for Silkeborg og Omegns Mejeristfor-
ening. Formand for Gjern Spare- og Lånekasse. Gift 1. gang med
Margrethe Nielsen fra Ebstrup, f. 1872, d. 1905 i Gern. I dette
ægteskab to børn:
1. Anker Fischer, f. 1896. Tandlæge i Kellerup, gift 1921 m. El-
len Stolt Rasmussen, København. I ægteskabet to børn:
    - a. Jytte Kragh Fischer, f. 1918. Sygeplejerske. Ved 1947 sy-
geplejerske i Grønland.
    - b. Mogens Kragh Fischer, f. 1925. Studerede ved 1947 jura.
  2. Holger Fischer, f. 1899 i Gern. Teglværksejer. Gift m. Chri-
stiane Stykker, f. i Hundborg 1896. Tre børn:
    - a. Haldor Fischer, f. 1925. Beskæftiget ved teglværket.
    - b. Preben Fischer, f. 1928.
    - c. Poul Fischer, f. 1930 el. 31.
- Laurs Fischer gifter sig 2. gang i 1914: med Pouline Laursen, f. i
Viborg 1875, d. 1937. I dette ægteskab tre børn:
3. Anna Margrethe Fischer, f. 1914. Realeksamen, gift 1940 m. mu-
rermester Herman Møller, Thorsø. De har børn.

4. Erna Fischer, f. 1916; realeksamen, gift ca. 1940 m. bogholder Møller, broder til ovenstående. Skanderborg. Eet barn.
5. Olfert Fischer, f. 1918. Læge v. Rudkøbing sygehus, 1947 ved tysklandsbrigaden. Gift. Siden læge i Nimtofte og i Vejle.
- E. Niels Peder Pedersen Fischer, min hustrus fader, f. 5/2 1869, død 23/1 1948. Mejeribestyrer i Vattrup og Grundvad i 53 år (1890-1943). Gift 31/10 1902 m. Berthe Cathrine Kirkegaard, f. i Elsborg 7/4 1882, d. i Grundvad 7/2 1944. Seks børn:
  1. Vagner Pedersen Fischer, f. 16/11 1903. Student 1924 fra Viborg. Disponent i et københavnsk papirfirma. Ugift.
  2. Ankjær Pedersen, f. 15/4 1905. Teglværksejer, skindhandler i Stilling st. ved Skanderborg. Gift 1931 m. Mary Pedersen af Gern. To børn:
    - a. Arne Fischer, f. 10/11 1934. Gift m. Hanne Ladefoged af Dølby i Salling. To børn.
    - b. Annelise Fischer, f. 11/7 1937. Gift med Ole Jusjong. To børn.
  3. Gunnar Pedersen Fischer, f. 5/8 1907. Købmand i Brande. Ugift.
  4. Esther Fischer, f. 3/3 1910, gift 4/8 1936 m. museumsinspektør Erling Albrechtsen, Odense, f. 23/7 1904 i København. To børn:
    - a. Esbén Fischer Albrechtsen, f. 10/6 1937 i Haslev, universitetslektor i København. Gift 20/6 1964 m. Eva Ingerslev af Søhus ved Odense. To børn.
    - b. Ingrid Fischer Albrechtsen, f. 8/6 1940 i Odense. Gift 30/6 1962 m. Lars Kjær Hansen. Tre sønner.
  5. Ingrid Pedersen Fischer, f. 16/11 1911, gift 1934 m. gårdejer Anton Balle af Neder Skringstrup, Skals sogn. Tre sønner:
    - a. Svend Balle, f. 8/10 1935. Landmand i Ndr. Skringstrup. D. 1969. Gift. Fire børn.
    - b. Tage Balle, f. 23/11 1937 i Neder Skringstrup. Bor i Fårup v. Rødkærbro. Gift. Fem børn.
    - c. Niels Christian Balle, f. 12/8 1941. Har i 1972 overtaget forældrenes gård i Skringstrup. Gift. Tre børn.
  6. Karen Margrethe Fischer, f. 22/4 1921, gift 8/3 1947 m. Christian Pedersen af Demstrup. Bor i Grundvad. En søn:
    - a. Niels Peder Pedersen, f. 18/2 1948 i Grundvad, Lysgård s.
- F. Peter Vilhelm Pedersen Fischer, f. 28/5 1872 i Fårvang, d. som mejeribestyrer ved Linå andelsmejeri i 1899. Gift 1894 el. 95 m. Margrethe Kastberg, Dybe, f. 1870.
  1. Dagny Kastberg Fischer, f. 1898, gift 1921 m. Marius Jensen, f. 1890. Blomsterhandler i Aarhus.
    - a. Ragna Kastberg Jensen, f. 1921. Gift, bosat i Aarhus.
    - b. Yrsa Kastberg Jensen, f. 1926. Gift, bosat i Aarhus.
- G. Johan Pedersen Fischer, f. i Fårvang 21/7 1875, død 26/8 1950. I 16 år mejeribestyrer i Borup og Ans, siden gårdejer i Skellerup Nygårde og Anbæk. I 1901 gift 1. gang m. Signe Møgelby Pedersen, f. ca. 1879 i Flensted, d. ca. 1914. I dette ægteskab:

1. Arne Fischer, f. i Ans 1901. Repræsentant og handlende i tøjvarer, Aarhus, gift m. Dagny Nørgaard, f. 1900 i Skellerup Nygårde. Tre børn:

- a. Ruth Nørgaard Fischer, f. 1921. Ekspeditrice.
- b. Preben Nørgaard Fischer, f. 1925. Handelsuddannet.
- c. Jytte Nørgaard Fischer, f. 1927.

Johan Pedersen Fischer giftede sig 2. gang i 1915, m. Karen Marie Nielsen, f. 1882 i Vejlbj. I dette ægteskab tre børn:

- 2. Edith Pedersen Fischer, f. 1916. Telefonistinde.
- 3. Bjarne Pedersen Fischer, f. 1921. Ved 1947 filialbestyrer.
- 4. Gudrun Pedersen Fischer, f. 1923. Gift ca. 1940 m. købmand Poul Sørensen fra Farre. Ingen børn.

H. Alfred Pedersen Fischer, f. 8/11 1878. Mejeribestyrer, siden handelsmand i Roskilde. I 1905 gift m. Astrid Kryger, Osted, Sjælland - hendes fader lærer i Osted, dialektforsker. Hun var født 1875, døde 1906. Ægteskabet barnløst. Alfred Fischer fødtes i Fårvang.

Tilføjelse til s. 61 midte, over B, under d:

- 4. Niels Fischer, f. 1893. Repræsentant i Roskilde. Gift m. Elly Skjød, fraskilt. Een søn:
  - a. Preben Fischer, f. 1926. Manufakturist.
- 5. Ida Fischer, f. 1896. Ved 1947 husbestyrerinde i København. Ugift.
- 6. Agnes Fischer, f. 1898. Bosat ved 1947 i København. Ugift.

Min Fader,

Lektor
Hans Severin Albrechtsens
Selvbiografi

Indgivet til Det kgl. Ordenskapitel
d. 27. Marts 1946.

1.

24. December 1875 fødtes jeg paa Gaarden Birket ved Sindal i Vendsyssel, som min Far havde i Forpagtning fra 1866 til 1883. Han ægtede 1866 min Mor, Dina Kjerulff, hvis Fornavne egentlig var Svendine Jakobine (1843-1906), og som var af den Kjerulffske Slægt, en Storbondeæt, der stammer fra Kær Herred i Sydøstvendsyssel. Dens Navn vilde i moderne Form være Kerulv, i dens Hjemstavn udtalt (1'fca'f8'wl). "Næppe noget andet Slægtsnavn har været saa stærkt repræsenteret indenfor den dansk-norske Embedsstand som dette", siger C. Klitgaard i sit store genealogiske Arbejde Kjerulffske Studier (1914-18) (S. 2). "Kan der tales om et Fællespræg indenfor Kjerulfferne", siger samme Forfatter, "maa det nærmest være i Retning af Energi; den kan vise sig i en vis Paagaahenhed, ja undertiden i Brutalitet, men den viser sig ogsaa i en Uddrift, der foraarsagede, at Kjerulfferne tidligt spredte sig over de nordiske Lande og senere opslog deres Pavluner saavel i Vesten som i det fjerne Østen; vi træffer dem som hollandske Købmænd, som Officerer i Karl den 12.s Armé "på Narvas hed, på Polens slätter .....", som islandske Landmænd, som katolske Præster og Munke i Spanien og Portugal, ja det vilde være vanskeligt at finde et Land, hvor de ikke er"¹⁾. Ogsaa musikalske Anlæg har vist sig i Slægten; nævnes kan den norske Komponist Halfdan Kjerulff²⁾ (1815-68) ("Bruddefærden i Hardanger") og den danske Charles Kjerulff³⁾ (1858-1919) og Sønnen Axel Kjerulff³⁾ (født 1884).

Her paa Birket, altsaa min Fødegård, voxede en Søkendeflok paa sex op, een Søster og fem Brødre, af hvilke jeg var Nr. 5. Den Uddrift hos Slægten Kjerulff, som C. Klitgaard taler om, har, synes det, givet sig Udslag i vor Familie, idet min ældste Broder som ung udvandrede til de Forenede Stater, hvor han varigt bosatte sig, en anden bosatte sig som ung varigt i England, en tredie arbejdede i en Aarrække som Ingeniør i Tyskland og Østrig.

2.

Min Far, Hans Severin Albrechtsen, (1840-1922), selv Søn af en vendsysselsk Landmand, overtog fra 1883 af Forpagtningen af Herregaarden Knivholt ved Frederikshavn, som han drev til 1901. Den mærkelige Stave-maade af Navnet Albrechtsen - uden h - kan føres tilbage til min Farfar, Landmand Jens Albrechtsen (1786-1866), der som den første stavede Navnet paa denne Maade, som siden er blevet staaende i Slægten.

Knivholt ejedes i 1883, da min Far forpagtede den, af Overavditør Uldall og gik efter hans død i 1883 i Arv til hans Børn. Overavditør Uldalls dengang ugifte Datter Toni Uldall (1848-1920) bosatte sig som Medejerinde fra 1888 af varigt paa Gaarden, til hun i 1893 blev gift

1) C. Klitgaard: Kjerulffske Studier (1914-18), Side 2.

2) Sammesteds, Side 100.

3) Sammesteds, Side 326.

(med Skibsbygmester Buhl i Frederikshavn). Hun var en Kvinde med overlegen Dannelse, ypperlig Forstand og rigt Lune, hvis Paavirkning jeg havde den Lykke at modtage i mine Drengaar, og som var knyttet ved Venskab til min stilfærdige og hjertensgode Mor.

Paa disse to gaarde, Birket og Knivholt, erhvervede jeg mig som Barn en praktisk Fortrolighed med Vendelbomaalet, som slumrede dybt i min Erindring, til jeg langt senere i mit Liv tog det op til teoretisk Undersøgelse.

Fra 1901-1909 var min Far Ejer af Herregaarden Brejninggaard ved Ringkøbing. Jeg havde her - i en langt senere Alder - Lejlighed til at høre og iagttage Vestjysk.

3.

Jeg tog i 1890 som fjortenaarig Præliminæreksamen (med Udmærkelse) i Frederikshavn. Det besluttedes, at jeg skulde studere, og jeg blev sendt over til Undervisningsanstalten "Kjøbenhavn" i Stockholmsgade, af hvilken Sanskritologen, den sprænglærde Dr. Søren Sørensen (1848-1902) var Medlem, for at gaa paa Studenterkursus og blive gjort til Student paa to Aar. Overgangen fra det frie Landliv i Vendsyssel til et lille Pensionat i Adelgade følte dybt af den fjortenaarige som en Art Forviisning. Det havde været mere praktisk at sætte mig i Aalborg lærde Skole, hvad der havde gavnet min Udvikling mere og i Virkeligheden var blevet billigere. Men min Far - impulsiv og udenfor sit Landbrug upraktisk - havde sat sig i Hovedet, at han kunde spare Penge ved at sende mig paa "Studenterfabrik", som han kaldte det, i København og faa det overstaaet paa to Aar. Med mine $14\frac{1}{2}$ Aar maatte og skulde der normalt medgaa mindst tre. Det viste sig, efter nogle faa Maaneder, at "Studenterfabrikken" overbelastede mine umodne 14 Aar og maatte opgives.

4.

Det rigtige havde nu været - hvis jeg da skulde studere - at sætte mig i Aalborg Latinskoole. Denne rationelle Udvej blev dog ikke forsøgt, og min Far tænkte paa at sætte mig til Landvæsenet. Da henledte min gamle Sproglærer ved Frederikshavns Realskole, en fhv. Løjtnant Grum, min Fars Opmærksomhed paa den dengang kendte Lærer og Filantrop Ludvig Trier (1837-1911, Søn af Overlæge ved Frederiks Hospital S. M. Trier (1800-63)), der uden Vederlag i sit Hjem (i Sølvgade) vejledede unge Mennesker til Studentereksamen, navnlig saadanne, som først i voksen Alder havde begyndt paa Studiet og havde Vanskelighed ved at skaffe Penge. Han var ugift. Til ham henvendte jeg mig da, mødte Velvilje og blev optaget blandt de faa unge Mennesker, som han just uddannede til Studentereksamen.

Jeg tænker tilbage paa denne Mand med største Taknemlighed; thi hvis jeg ikke havde faaet Forbindelse med ham, var jeg neppe blevet Student. Jeg nævner Ludvig Trier med den største Ære: hans udadledige Levevis, hans Uegennytte, hans Karakters Pletfrihed, hans Frisind, hans dybe respekt for Aandsliv - alt mindes jeg med Ærbødighed. Som Lærer var han

gammeldags, noget pedantisk, han gennemgik ingen Text for os, end ikke den vanskeligste, som Horats' Oder og Breve, tillod os ikke at benytte nogensomhelst Kommentar, manglede til en vis Grad Gemyt og Friskhed og Evne til at gøre Stoffet levende, ligesom vi aldrig saa en Afbildning af et antikt Tempel eller Kunstværk. Til Gengæld var han i det sprogligt formelle til det yderste samvittighedsfuld og nøjagtig. Vi lærte Grundighed. Et vigtigt Fag som Græsk underviste han ikke i og henviste os her til en af sine tidligere Elever, en stud. theol., der for en billig Pris underviste os billigt og forsvarligt i det rent sproglige, men - efter Datidens Skik - ikke i Kunsthistorie (heller ikke hos ham saa vi noget græsk Kunstværk eller Tempel) og for lidt i det, man kalder Realia. Alligevel fik vi pæne Examinere.

Blandt mine Medelever var Jeppe Aakjær, da 26 Aar¹⁾ og nuværende - ja på dette Tidspunkt (1946) forhenværende - Statsgeolog, Dr. V. Nordmann. Men Aakjær med sin Friluftsjyskhed kunde ikke tilpasse sig til Ludvig Triers Arbejdsmaade. Han fandt den besværlig og pedantisk - "en Prokrustes-Seng" kaldte han den - og brød snart ud. Selv bevarede jeg Forbindelsen med Aakjær og hjalp ham, efter at jeg selv var blevet Student, saa godt jeg kunde, i Fransk. Det foregik paa et Kvistværelse i Nørregade, Aakjærs lille Studenterhybel, der hørte til det Pensionat, som hans Hustru, Marie, f. Bregendahl (den senere velkendte Forfatterinde), hvem Aakjær havde ægtet i 1893, bestyrede i Etagen nedenunder. Til Tak for min beskedne Hjælp forærede Aakjær mig et Eksempplar af Holger Drachmanns Gamle Guder og nye med følgende Tilegnelse foran:

Med Tak for ærlig Hjælp i dreven Fransk,
for Latter, Skemt og Vid i sleben Dansk!

"Dreven" og "sleben" dannede - tror jeg - i Aakjærs Udtale et fuldstændig lydligt Rim.

5.

Ved Studenterexamen - hvilken jeg bestod ved den daværende Maribos Skole i Stormgade i Sommeren 1893 som klassisk-sproglig "Privatist", dimitteret af Ludvig Trier; jeg var da 17 $\frac{1}{4}$ Aar gammel - havde jeg Dr. Sophus Schandorph som Censor i Fransk. Efter Frokosten (hos Skolens Bestyrer, Neve, der var hans gode Ven) skinnede han paa den anden Side af det grønne Bord af Veloplagthed og godt Humør med et lunt Blink i Øjet som en dansk Rabelais, i Kjole og hvidt til lyse Sommerbenklæder! Jeg fik Næseblod midt under Examinationen og maatte med Lømmetørklædet for Næsen rejse mig og gaa ud paa Gangen. Næste Examinand blev i Stedet kaldt ind. Da han var færdig, fik han følgende Ord af Schandorph med paa Vejen: "Se efter, om Albrechtsen har blødt a' derude!" Jeg havde blødt a' og fortsatte ved det grønne Bord. Schandorph snakkede hele tiden muntert med, vilde gerne hjælpe Ofret. Der stod empanaché. Jeg kendte ikke empanaché. "Comment?" brød Sch. ind, hans smaa Griseøjne glimtede

---

1). Efter meddelelse i brev af 1/6 1938 til Far fra fru Solveig Aakjær Bjerre, datter af Jeppe Aakjær, ligger i det kgl. bibliotek godt en snes breve fra Far til Aakjær. (E. A. 27.12.1960).

af Velvilje, "mais c'est tout simple! Un cheval qui porte un général en panache!" Dog Aareladningen ude paa Gangen havde ikke været tilstrækkelig: Glosen maatte opgives mig!

6.

Jeg begyndte saa at læse til medicinsk Forberedelseksamen ("Kantussen"), men maatte paa Grund af Overanstrengelse søge nogen Tids Hvile og Rekreation i Fædrehjemmet paa Knivholt. I denne Periode kom jeg i Berøring med Konsul Christian Cloos (1863-1941) i Frederikshavn. Denne mærkelige og højtbegavede Mand - senere Formand for Provinshandelskammeret, hædret med Tietgens Mindelegat o.s.v. - var lige fremragende som Forretningsmand og som Sprogmand og fintskolet Fonetiker, ja sammen med Otto Jespersen, hvis Ven han var, Dr. Aug. Western i Norge o.a., en af Foregangsmændene i Norden for den nyfødte fonetiske Videnskab. Han blev for den unge Student en Vækker og en Indvier. Han lærte mig i fængslende Samtaler, at Fonetik vilde sige Læren om at trænge mere intimt ind i Sprogenes Væsen ved at opløse dem i deres lydfysiologiske Elementer. Han var, som Jespersen og Western, besjælet af tanken om Fonetikens Betydning for den praktiske Sprogundervisning. Konsul Cloos beherskede selv fuldkomment Hollandsk og Fransk. Under disse Samtaler faldt der som Skæl fra mine Øjne; jeg saa Vejen, jeg vilde gaa, Sprogstudiets.

7.

Jeg forlod da i 1896 resolut det medicinske Forstudium. Jeg vilde tage Skoleembedsexamen med Fransk som Hovedfag, Engelsk og Latin som Bifag, og som Lærer bidrage, hvad jeg med beskedne Evner formaaede, til at føre de nye fonetiske sprogpedagogiske Principper ud i Livet.

Til at begynde med rejste jeg i Eftersommeren 1896 til Manchester, hvor en ældre ugift Broder af mig var bosat som Forretningsmand, og tilbragte Efteraarshalvaaret her under ivrigt Studium af engelsk Fonetik, særlig paa Grundlag af Dr. Henry Sweet. Det kom mig herved til Gode, at jeg havde den Lykke at modtage Timer af selve Professoren i engelsk Sprog og Literatur ved The Owens's College, Mr. Oliver Elton, der til Gengæld modtog min Vejledning i Dansk.

Jeg modtog herunder med de unge Aars Modtagelighed varige Indtryk af engelske Mennesker og Forhold. Jeg overværede paa Byens Teatre adskillige Opførelser af det klassiske engelske Drama, Macbeth, Henry the Fourth og Sheridans School for Scandal, og konstaterede, at vel var det jævne engelske Publikum virkelig interesseret i disse gamle Stykker, der jævnligt stod paa selv anden eller tredie Rangs Teatres Plakater, og vel ydedes der af enkelte Skuespillere ypperlig Kunst, men at Stykkernes og Teaterrummenes Udstyrelse og selve Publikum som Helhed var langt primitivere end i Danmark.

Efter Hjemkomsten til Knivholt fra England tog jeg i Foraarshalvaaret 1897 i Frederikshavn et Kursus i praktisk fransk Fonetik hos en af Konsul Cloos personlig uddannet dansk Dame, en Frk. Meyerholtz, der under hans Vejledning havde erhvervet sig en meget smuk fransk Udtale.

Jeg begyndte derefter for Alvor mit Studium ved Københavns Universitet den 1. September 1897.

8.

Jeg havde her den Lykke at faa saa fremragende Lærere som Otto Jespersen og Kristoffer Nyrop.

Begge var dengang unge, Jespersen 37, Nyrop 39 Aar; men begge havde allerede videnskabeligt Arbejde bag sig, der havde lagt Grunden til deres senere Ry. Det viste sig, at det Grundlag, jeg havde erhvervet mig under Paavirkning fra Konsul Cloos, netop var det rette for et Studium under disse to Lærere, til hvem jeg staar i den største Gæld.

Som Speciale i mit Hovedfag Fransk valgte jeg visse Afsnit af den franske Middelalderlitteratur under den sammenfattende Titel: Contes en vers i det 12. og 13. Aarhundrede.

Jeg bestod i Sommeren 1902 Examen i mit Hovedfag (med Udmærkelse), i 1903 i mine to Bifag Engelsk og Tysk, hvilket sidste jeg havde valgt i Stedet for Latin (ligeledes med Udmærkelse, altsaa med det samlede Resultat: Laudabilis et quidem egregie).

Umiddelbart efter min Embedsexamen begyndte jeg - for at uddybe mit praktiske Kendskab til Engelsk - at læse til Translatørexamen i dette Sprog, hvilken jeg bestod (med Udmærkelse) i Sommeren 1904.

I 1903 begyndte jeg min Lærervirksomhed - foreløbig mest som Vikar - ved københavnske Skoler.

9.

Jeg nødes her til kort at omtale mit første Ægteskab, der, indgaaet i 1904, blev ulykkeligt og maatte ende med Opløsning. Da min fraskilte Hustru mulig endnu lever, ønsker jeg ikke at opgive hendes Navn. Det maa være nok at oplyse, at hun efterhaanden ved udskejende Livsførelse og ved Drikkeri ruinerede Hjemmet og ved Utroskab brød enhver Forudsætning for Ægteskabets Bestaaen. Lovformelig Skilsmisse fandt Sted i Febr. 1913, hvorved den udelukkende Forældremyndighed over og Opdragelsesret til de to Børn, vi havde i Ægteskabet, overdroges til mig.

Alle disse Oplevelser greb, mens de stod paa, dybt ind i mit Liv.

10.

Dog alt dette kom senere. I Sommeren 1904 kunde jeg foretage min første Studierejse til Paris. Dette var mit første Møde med Frankrig og fransk Sprog.

Paa vejen gennem Belgien gjorde jeg en Afstikker til Valpladsen ved Waterloo Syd for Bruxelles, som jeg med Iver gennemtravede fra Ende til anden. De store historiske Afgørelser krævede unægtelig i 1815 mindre Plads end i vore Dage! Henry Houssaye's ypperlige Skildring af Slaget havde fængslet mig.

Jeg ankom til mit Logi paa venstre Seinebred lige over for Sorbonnen en varm, skyfri Sommeraften i Slutningen af Juni og ilede strax til Fods ud i Byen. Jeg vilde se den store Triumfbue, træt som jeg var.

Det blev en lang Vej; men vejledet af mit Kort fandt jeg Concorde-

Pladsen og saa andagtsfuldt den storladne Bue løfte sig mørk mod Solnedgangens Glorie, i en Stemning som den, der i 1823 fyldte den unge Victor Hugo, da han skrev disse Linier:

Lève-toi jusqu'aux cieux, portique de victoire,
Que le géant de notre gloire
Puisse passer sans se courber!

(Odes et Ballades).

Den følgende Tid var en Opdagerfærd, hvor hver Dag bragte nye Fund af gammel Bygningskunst, ikke blot i selve Paris, men i Versailles og Fontainebleau, i en tiltagende Varme, der den Sommer blev tropisk. Hver Dag bragte nye sproglige Iagttagelser. Jeg besøgte den højt ansete Fonetiker, Prof. Paul Passy, der boede uden for Paris, en personlig Ven af Otto Jespersen og Christian Cloos.

11.

I de følgende Aar (1904-10) virkede jeg som Lærer ved københavnske Skoler og ved Købmandsskolen. De københavnske Gymnasieskoler med Undtagelse af Byens eneste Statsskole, Metropolitanskolen, var dengang private, og Lærernes økonomiske Kaar elendige. Tilmed var en yngre Lærers ugentlige Timeplan gerne stykket ud mellem flere Skoler, ofte beliggende i hver sin Bydel, hvad der spildte baade Tid og Kraft. Hertil kom de i Kap. 9 berørte, stadig sørgeligere Forhold i mit Hjem. Det var strenge Aar. Trods alt fik jeg dog lidt Tid til ogsaa at dyrke romanske Sprog, særlig Spansk og Italiensk. Jeg underkastede mig Prøven i praktisk Undervisningsfærdighed i Fagene Fransk og Engelsk ved Henrik Madsens Skole, det senere Sct. Jørgens Gymnasium. Prof. S.L. Tuxen (1850-1919) var dengang Undervisningsinspektør for Gymnasieskolerne. Jeg havde megen glæde af denne kærnefulde og betydelige Personligheds vejledende Tilsynsbesøg.

12.

Den 1. August 1910 ansattes jeg som Timelærer ved Randers Statsskole, med kgl Udnævnelse som Adjunkt sammesteds fra 1. April 1913 af.

Den Separation (i 1911) og paafølgende endelige Skilsmisse (i Febr. 1913), som afsluttede et sørgeligt Ægteskab, lettede et Tryk fra mig og gav mig Arbejdslyst og -kraft tilbage. Vel sad jeg som fattig Timelærer (med ikke 2000 i Løn) med to smaa Børn og Husbestyrerinde og maatte slide haardt med Ekstraarbejde; men jeg regnede Vanskelighederne for intet, nu da jeg endelig havde Fred og Ro og ordnede Forhold omkring mig og mine Børn.

Det følte som en velgørende Forandring at blive knyttet til en af Statens Skoler og at have alle Ugens Timer samlede ved en enkelt Skole. Jeg var desuden som Jyde glad ved at være kommet til Jylland.

Sammen med Skolens Dansklærere, med Rektor V. Boëtius i Spidsen, deltog jeg (i 1913 og 1915) i Serieudgaven Literaturværker for Skolen og særlig i Udgivelsen af Holbergs Den Stundesløse og J. L. Heibergs Alferne.

13.

En Studierejse med ministeriel Understøttelse i 1913 førte mig til Tyskland, Kejsertidens Tyskland, der dengang, Aaret før den første Verdenskrig, stod helt i sin gamle Skikkelse. Berlin havde jeg besøgt i min Studentertid, i Pinsen 1898; denne Gang besøgte jeg Harzen og dens smaa Byer og især Jena og Weimar, Hjemstederne for den tyske Klassik, hvilke Byer dengang havde bevaret noget af Stemningen og Duften fra Fortiden. I Jena hørte jeg Sommerforelæsninger ved Universitetet og gennemtravede sammen med et Hold under en tysk Historieprofessors Ledelse Valpladsen (fra 1806) ved Jena.

Fra Jena besøgte jeg det midt i sine Bjergskove paa en Klippetop knejsende Wartburg og indsugede den med Fortid og Minder ligesom mættede Skovduft, der ombølger dette gamle Bygningsværk.

14.

I den følgende Sommer, 1914, umiddelbart før Udbruddet af den første Verdenskrig, ægtede jeg min trofaste anden Hustru, Anna, f. Høilund, Datter af den da forlængst afdøde Proprietær Høilund paa Julielund Øst for Randers. Hun var i 1914 fast ansat Kommunalærerinde i København. Med hende levede jeg i et lykkeligt og harmonisk, mangeaarigt Ægteskab til hendes Død i 1940. Hun var en kærlig Mor for mine to Børn. Vort eget Ægteskab var barnløst.

Under den første Verdenskrigs Pengerigelighed og hurtigt stigende Priser sad Tjenestemændene ene af alle Samfundsklasser tilbage med deres knappe Lønninger og sultede med Anstand. De var ikke organiserede, "Reguleringstillæg" var ikke opfundet, enhver maatte se sig om efter Ekstraarbejde, hvis han vilde forsørge sin Familie. Jeg var i de Aar haardt spændt for med Privatundervisning i mit Hjem efter Skoletid. Alligevel fik jeg fra 1915 af - jeg forstaar ikke nu hvorledes, man var jo ung dengang - Tid til at kaste mig over Russisk og er siden da - med lange Afbrydelser ganske vist - forblevet Studiet af dette fordringsfulde Sprog tro.

15.

Da jeg i 1917 efter et haardt Arbejde med dette Sprog - suppleret med Timer i København hos en Russer i de to Sommerferier 1916 og 1917 - havde naaet et Stadium, der forekom mig fremskredent nok til, at jeg kunde unde mig en Pavse, tog jeg fat paa et nyt Sprog, der, som Øfjeldsjøklens Sneryg over Havet, vinkede i det fjerne, Nyislandsk.

Studiet af dette nordiske Sprog medførte dengang, i 1917, særlige Vanskeligheder, fordi ingen Hjælpe midler forefandtes, ingen Ordbog, ingen Grammatik, kun en lille tysk Ledetraad. God Hjælp, særlig til Udtalen, fandt jeg hos den islandsk fødte Overlærer ved Aarhus Katedralskole, Sveinbjörn Sveinbjörnsson (død 1923). Efterhaanden som jeg ved i-hærdigt Arbejde trængte ind i dette vanskelige Sprog - et völundarhús (en Labyrint), som Sveinbjörnsson kaldte det - fik jeg desuden skriftlig Forbindelse med Universitetsprofessorerne Finnur Jónsson og Valtýr Guðmundsson, der venligt besvarede mine ærbødige Forespørgsler.

16.

I 1920 søgte og fik jeg Forflyttelse fra Randers til Viborg Katedral-skole, hvor jeg 1. Avg. 1921 blev Lektor.

Dansk-islandsk Samfund og Dansk-islandsk Forbunds-fond tilstod mig i 1921, bl. a. paa Prof. Finnur Jónssons Anbefaling, en Rejseunderstøttelse til en Studierejse til Island.

Jeg tiltraadte denne i Begyndelsen af Juli 1921. En længe næret Trang skulde opfyldes:

Ó, að þú mættir
augum leiða
landið loftháa
og ljósbeltaða,
þar sem um grænar
grundir líða
elfur ísbláar
að ægi fram

O, at dit Øje
snart maatte skue
Landet det lufthøje
og lysbæltede,
hvor gennem grønne
Dale glide
isblaa Elve
ud mod Hav

(Jonas Hallgrímsson)
(1807-45)

Synet fra Skibsdækket af Øfjeldsjøklens hvide Skjold over Atlanten en tidlig Morgen og af Snefjeldsjøklens lysomgydte Kegel mod Solnedgangen var uforglemmeligt, saa storladent som jeg havde tænkt mig det. Med Skibet var ogsaa Prof. Vilhelm Andersen, der var indbudt af Dansk-islandsk Samfund til at holde en Række Forelæsninger og Foredrag særlig i Reykjavík, og som - det kan jeg meddele strax - tog Byen med Storm. "Hann er hinn mesti töframaður" (han er en stor Fortryller), skrev Bladene om ham. Min egen Ringhed blev elskværdigt modtaget af Samfundets islandske Formand, Biskop Jón Helgason, hos hvis Søster jeg kom til at bo.

Jeg stiftede Bekendtskab deroppe med en Række betydelige Repræsentanter for det islandske Aandsliv, foruden med Biskoppen bl. a. med Professorerne Guðmundur Finnbogason og Águst Bjarnason, denne sidste Elev og personlig Ven af Troels Lund og Harald Høffding.

17.

Efter Indbydelse af Biskop Jón Helgason deltog jeg i en Rejse til det islandske Sydland, der arrangeredes af Biskoppen for Vilhelm Andersen. Jeg sad forrest i Bilen, Biskoppen og Vilh. Andersen paa Bagsædet. Mens Landskabet - Fjeldpartier, smaa dampende hede Kilder og viðavangar (aabne Sletter) - gled forbi os, lyttede jeg til Stemmerne bag mig, den ivrigt fortællende Biskops og Vilh. Andersens dybe, varme og ligesom laadne Stemme. Bilen førte os til det fra Njáls Saga berømte Hlibarendi, hvor Gunnars Gaard laa. Der ligger stadig en lille Gaard paa samme Sted og en lille Kirke, ellers ingen Bebyggelse. Udsynet fra den høje Skrænt storladent: foran os det ganske flade Forland, gennemskaaret af det Netværk af Elve, hvori den fra Højlandet i det Indre kommende Markarfljótt¹⁾ deler sig paa Vejen ud mod den nære Atlant; den sydøstlige Horizont beherskes af Øfjeldsjøklens mægtige Sneryg. Dernede paa Forlandet

1). = Skovfloden; den gennemstrømmer et Dalføre langs Øfjeldsjøklen, der har Bevoksning (mørk) af Buskads og smaa Trær.

paa en af de stadigt skiftende Smaaøer, som dannes af de stadigt skiftende Elve, var det, at den til Landflygtighed dømte Gunnar ikke modstod Trangen til at vende sig og kaste et Afskedsblik tilbage paa det Land, han skulde forlade for stedse. Det herlige Syn af den grønne Li overvældede ham. Fögur er hlífðin, lader den faamælte Saga ham udbryde; han forstod, at han ikke formaaede at løsrive sig: hellere Døden for Fjendehaand hjemme end hjemløs et langt Liv i det Fremmede

Því Gunnar vildi heldur biða hel
enn horfinn vera fösturgarðar ströndum.

(ti Gunnar vilde hellere lide Døden end forsvinde for altid fra Fædrelandets Strande)

siger Jónas Hallgrímsson (1807-45) i sit Digt Gunnarshólmi, der skønt skildrer denne Situation.

Vi overnattede i den nære Præstegaard Breiðabólstaður, modtaget med største Gæstfrihed af Præsten, Islands mest faamælte Mænd, der havde deltaget i den islandske Deputation, der i 1906 besøgte København, hvor han almindelig gik under Navnet den tavse Islænder.

18.

Paa egen Haand, kun sammen med en brav islandsk Boghandler af mit Bekendtskab, foretog jeg en Tur til de berømte Pingvellir, ca. 60 km. fra Reykjavík. Basaltgrundens Synken i forhistorisk Tid har dannet Ting-slettens vide Kedel. Over Bruddliniens furede Fjeldrand styrter den tordnende Øxeaa (Øxará) i Dybet, fjernt i Nord lukker den slukte Skjoldbred (Skjaldbreiður) for Synet. I Sandhed, Verdens ældste Parlament havde høj Himmel over sig!

Trods højst ugunstigt Vejr gennemtravede vi de Steder, hvortil Minder knytter sig. Den ufortrødne og historisk kyndige Boghandler viste mig den særlige Fjeldvej, ad hvilken Egill Skallagrímsson fra Borgarfjord og hans Folk kom ridende til Tinget paa deres smaa islandske Heste. Man formelig saa dem ride forbi sig i Regndisen, den kofteklædte Høvdings og Skjalds barske Profil, ved Siden af ham paa en hvid Hest med et smukt, frisk, men tillukket Ansigt under Hætten, hans stolte Datter Torgerd, bag dem hans vejrbitde, væbnede Mænd .....

19.

Efter en Afsked i Reykjavík med mine kære Islændere, hvis rørende Hjertelighed jeg endnu mindes, stod jeg en Formiddag i Slutningen af Juli 1921 Faxefjorden ud ombord paa en norsk Damper, der skulde gøre Turen rundt om Landet. Da vi havde rundet Snæfellsnes og Bjargtangar og den følgende Dag var kommet i den aabne Nordatlant, modtoges vi af Drivis og en bidende Vind lige fra Polhavet. Drivisen pakkede en Overgang saa stærkt, at Kaptajnen mente at maatte vende om, men fordelte sig dog atter saa vidt, at vi langsomt kunde fortsætte. Den strittende Fjeldkyst derinde med Snestriber paa Afsatser og Toppe, Drivisen og den hvasse Kulde fra Nord, hele denne Vinter i Højsommeren, fik en til bedre at forstaa Ravne-Floke, en af de første Landnamsmænd i 800-Tallet,

der ved Synet af denne samme Kyst kvad en tungsindig Vise og gav Landet det Navn, det har i Dag, Islandet.

Vi besøgte Isafjörður - som Floke ogsaa har givet Navn til - og Akureyri ved Bunden af Eyjafjörður. Dér sad Folk ved en forsvarlig Kakkellovsvarme.

Jeg glemmer ikke Udsejlingen af Øfjorden (Eyjafjörður) en Vinteraften - undskyld, en Sommeraften!

Jeg var ene paa Dækket, alle andre Passagerer var søgt ned i Kahytter og Salon. Jeg havde stillet mig længst forude. En bidende Polarvind peb ned gennem Fjorden, Sneskyer hang paa Himlen, Vandet skvulpede sort for Boven, Fjeldene paa Østsiden taarnede sig ligblaa, var vi virkelig paa Vej ad Élivagar (det snestormpiskede Nordhav) mod selve Niflheimr .....

20.

Dog ikke denne Gang. Vi kom ind i Polcirklen ved $66\frac{1}{2}^{\circ}$ n. Br., rundede Islands Nordspids Rifstangi og stod forbi Langanes ned mod Østkystens stolte Fjorde, Vopnafjörður, Seyðisfjörður, Reyðarfjörður (hvor det var forbudt at gaa i Land, da Influenza rasede paa Handelspladsen), Faskrudsfjörður, Djúpivogur.

Fra Djúpivogur satte det norske Skib Kursen mod Færøerne. Sagalandets dystre Basalt- og Liparitvægge sank agterude efterhaanden i Havet, vi kom i mildere Luft, det var den velsignede blaa Golfstrøm. Søen blev rolig, men med dyb Underdønning, der vuggede den Lille ganske forsvarligt.

Endelig tonede Færøerne frem. De virkede med deres runde, frodigt-grønne Fjelde ved Modsætningen formelig sydlandsk.

I Torshavn fik vi en Masse Færingers ombord, rare Mennesker, der strax blev søsyge og derved gjorde en Del af Skibet ubeboelig.

Et Par franske Herrer (en Ingeniør og hans yngre Bror) var kommet ombord i Leith i Skotland og havde gjort Rejsen med til Reykjavík paa det danske Skib. De var hverken kuldkære eller søsyge, tværtimod levende interesserede, i Land overalt, hvor det lod sig gøre, iagttagende og lærelystne. Jeg havde den Glæde at kunne hjælpe dem tilrette i Bergen, skaffede dem Plads paa det pæne Hotel, jeg havde opsnuset. Fra Bergen skulde de videre til Telemarken ..... der er dog altsaa Franskmand, der mod Reglen føler Trang til at se noget udenfor la douce France .....

21.

Vi gled ind mellem Norges rundslidte, elefantgraa Holme og Skær - hvor forskelligt var deres Grundfjæld fra Islands mørke, strittende Basalt! - ind til den ene af Norges gamle Porte mod Nordhavet, Bjørgvin, Bergen.

Ialfald dengang stod endnu Tyskebryggens Træhuse med deres Rækker af spidse Gavle ud mod Bryggen som et fængslende Kulturminde. Under denne sidste Krig er det neppe gaaet dem godt. Mens jeg snoede mig ud og ind mellem de trange, nu mennesketomme Slipper mellem Husene - hvor man hvert Øjeblik ventede at se en travl Pebersvend stikke en spids Næse ud af en Halvdør for at se, hvem det var - maatte jeg mindes den ferme og

dygtige hollandske Kræmmerske, Mor Sigbrit og hendes purunge Datter Dyveke, der kan tænkes at have haft til Huse her paa det Tidspunkt, da Prins Christian af Danmark og hans Kansler Erik Valkendorf i 1507 kom til Bergen. Man mindedes den lille hollandske Duifjes Tragedie.

Det politiske Formaal var Byens Samkvem med Holland i Stedet for med Lübeck. Den hollandske Indflydelse satte da ogsaa sit Præg paa Byen i den følgende Tid. Holberg siger i Bergens Beskrivelse om Indbyggerne: "Der er ingen Nation som de meere have udcopieret udi Sprog, Tarvelighed og Arbeidsomhed, end den Hollandske".

22.

Her, ved det aabne nære Hav byggede Norges stærke Konge, Håkon IV Håkonsson (1217-63) midt i det 13. Aarh. den storladne Håkonshal, en mægtig Stenhal i tidlig engelsk stil og af 31.5 Meters Længde, i vort Aarhundrede skønt udsmykket af Gerhard Munthe, efter at Restaureringen var fuldført 1893.

Intetsteds modtager man et saa frisk og skønt Indtryk af Storheden i Norges Middelalder som i denne mægtige Hal. Jeg kom just fra det Island, som - svækket ved Splittelse og Ættefejder - i 1262 opgav sit frjålsræði, sin selvstændighed, og gav sig ind under denne fremragende Fyrste, som i 1261 havde knyttet Grønland og desuden Hjalmland og Orknø til sit Rige.

Man spørger sig urolig: lever den endnu, den stolte Hal? Staar den?

23.

Efter Hjemrejsen med Bergen-Oslobanen - dette beundringsværdige Stykke Ingeniørkunst - og med dansk Baad til Frederikshavn, hvor min kære Hustru vinkede til mig fra Skibsbroen - var Færden endt. Den havde ført mig ad Fortidens norrøne Farveje og som i et Glimt vist mig det gamle Nordens furede Aasyn.

Faa Aar efter læste jeg i Islands Universitets Aarsskrift - Árbók Háskóla Íslands - for 1923 Prof. Sigurður Nordals ved Klarhed og Grundighed fremragende Udgave med Tolkninger af Eddakvadet Völuspá (Vølvespaadommen). Den fængslede mig, og jeg sendte Forfatteren en Tak afattet paa saa godt Islandsk, som jeg formaaede. Kort efter modtog jeg en artig Svarskrivelse fra Nordal med venlig Opfordring til at oversætte Udgaven til Dansk. Jeg paatog mig dette Arbejde, der udkom med Støtte af Dansk-Islandsk Forbundsfond 1927.

Der var i 1925 Tale om, at jeg skulde udnævnes af Københavns Universitet til Lektoratet i Dansk ved Islands Universitet efter Dr. Kort Kortsen, der dengang indehavde Lektoratet, men omgikkes med Planer om at frasige sig det. Navnlig Prof. Valtfr Guðmundsson trængte stærkt ind paa mig for at faa mig til at søge, islandske Kredse var ivrige derfor, og Prof. Vilh. Andersen ydede sin Tilslutning til Planen. Men det viste sig, at Dr. Kortsen alligevel ønskede at beholde Lektoratet, og Planen bortfaldt derfor.

24.

Jeg springer et Øjeblik tilbage til 1922.

Min Hustru og jeg var enige om, at vi burde benytte vore bedste Aar og vore faa Penge til at se saa meget som muligt. Ny Indtryk og ny Viden vilde gavne mit Arbejde paa Skolen.

Fra Köln og Bonn stod vi da i Sommeren 1922 med godt Humør ned ad Rhinen langs de gamle Borge, der hang som Høgereder deroppe paa Fjeldsiderne som sprunget ud af en Højromantikers Fantasi.

Det var besynderligt at tænke paa, at disse Bygningsværker - Rhein-fels, die Marksburg, Burg Katz, og hvad de nu alle hedder - jo af de oprindelige Bygherrer var opført uden fjerneste Tanke paa at opnaa en malerisk Virkning - et Begreb, der har været en middelalderlig Bygherre ukendt - men udelukkende af defensive, militære Hensyn, og at Resultatet saa alligevel, set med Eftertidens Øjne, omsvæves af Poesi.

25.

Sceneskifte: De pfalziske Kurfyrsters Højborg paa sin skovklædte Fjeldside over Neckardalen, Heidelberg, ødelagt af Franskmændene 1689 og 1693. Vi dvælede i mange Dage ved den skønne Ruin, jeg fik endda Tid til at smutte ned til Universitetet og høre Forelæsninger.

I Freiburg (i Breisgau) beundrede vi den gotiske Münster med dens gennembrudte, kniplingsfine Turmhelm. Vi gik med Turistbil gennem Schwarzwald og tilbragte en fornøjelig Aften paa Hotellet sammen med Prof. Edv. Lehmann og hans Frue, hvis Bekendtskab vi den Aften gjorde. "Albrechtsen og jeg skulde egentlig ud i Byen og drikke et Glas Vin sammen, men vi maa jo ogsaa tænke paa vore Koner", sagde den hyggelige, langskæggede Religionshistoriker. Og vi blev pænt hjemme.

26.

Utrættelig var man jo i den Alder, og faa Penge rakte langt.

Vi passerede ved Kehl den franske Grænse og stod mod Paris. Der havde min Kone ikke været før. Hun havde Kunstsans, og hun havde historisk Sans. Feststunder tilbragte vi da i Louvre og i Versailles. Ikke blot dette sidstnævnte mægtige Slot gjorde Indtryk paa hende, men de store Havers magtfulde geometriske Stil:

Les jardins réguliers aux belles ordonnances
Et que peuple le choeur des dieux de marbre blanc,
S'étendent, disposés correctement, mêlant
Pelouses et massifs en douces alternances.

(Henri de Régnier: Premiers Poèmes).

27.

De friske Indtryk, den Udvidelse af den aandelige Synskreds, hele den nye Viden, som disse og senere Rejser tilførte os, kom ikke kun os selv, men ogsaa - og i første Række - mine Elever til Gode. Just dette sidste var et Hovedformaal med vore Rejser, som vi i de fleste Tilfælde foretog for egne beskedne Midler. Foredrag for Eleverne - med Lysbilleder, naar dette lod sig gøre - Redegørelse for Rejseindtryk i Timerne,

naar Lærestoffet gav en velkommen Anledning dertil, Forevisning af Billedstof, - alt saadant, der kunde give Undervisningen mere Dybde og Relief, gøre den lærerigere, muliggjordes af, hvad min Hustru og jeg havde set derude.

I 1926 følte vi Trang til at forny Berøringen med Frankrig og England.

Paa Vejen til Frankrig ind sugede vi Indtryk af gamle flamske Byer, Gent og Brügge, med deres Stemning og Fortid, deres himmelstræbende Vagttaarne, deres snirklede Gavles Spejlen sig i drømmende Kanaler, van Eycks Alterbillede i Sint Baafs i Gent, Hans Memlinc's underfulde Miniaturer paa Ursulaskrinet i Sint Jans Hospitaal i Brügge .....

Fra Flandern gik Vejen ikke mod Paris, men mod Havet:

The sea, the sea, the open sea,
the fresh, the ever blue -

og vi kom til Berck ved den franske Kanalkyst. Her mødtes vi af den blaa Atlant og det forbavsende Døgnskifte af Flod og Ebbe, der om Formiddagen blotlægger to Kilometer Forstrand, som overskylles inden Aften .....

Luften i Berck skal være særlig sundhedsfremmende, faktisk forsvandt paa faa Dage den Gigt, jeg havde i venstre Knæ.

Og nu over Boulogne til Folkestone.

28.

Følelig var ved Overflytningen fra fransk til engelsk Jord Forandringen til den rolige, enkle, harmoniske Linie, der raadede i engelske Forhold, over engelske Mennesker, over det frodige sydengelske Landskab, selv over London, der laa i stille Sommersol.

Uden Ophold i London drog vi videre op til Midtengland gennem Land skaber af hvilende Ynde og Uberørthed. Vi havnede i en lille By, der er voxet organisk op af dette Landskab med dettes Fortidsstemning over sig, Shakespeares Fødeby Stratford-on-Avon.

Her fortryllede alt: Naturens Frodighed, de høje Træers tunge Løvkro-
ner, Bindingsværket, Anne Hathaway's landlige Hytte udenfor Byen med sit Straatag og sine Stokroser, alt underfuldt bevaret fra 1500 Tallet. Her fostredes den store Sanger, for hvis Geni selv den strenge Milton bøjede sig:

Sweet Swan of Avon, Fancy's child,
Warbling his native wood-notes wild -

29.

Gladstones Borg, Hawarden Castle i Nord-Wales, der - uden Udbygninger eller tilhørende Avlsgaard - i en Ramme af mægtige Ege skyder op af den bakkede Skovbund med Taarn og Tinde som et Eventyrs slot - og senere den rolige Skønhed i The Lake District i det nordvestlige England, med dets Søer, Højdedrag og Dalstrøg, især Grasmere-Søen, hvis fredelige Skrænter omsvæves af Mindet om Wordsworth - alt dette, i Forbindelse med Indtrykkene fra Belgien og Frankrig, gjorde denne Rejse til Frankrig og England, som vi helt foretog for egne beskedne Midler, uforglemmelig.

En rig høst af Indtryk og Viden bragte vi med os hjem, en Høst, der i udstrakt Grad kom mit Arbejde i Skolen tilgode, ikke mindst naar dette drejede sig om Gennemgangen af engelske Talere eller af ældre engelsk Poesi.

30.

Jeg var i Aarene 1927-29 Formand for Viborg-Afdelingen af Alliance Francaise, hvad der bragte mig i lærerig Berøring med enkelte betydende Repræsentanter for fransk Aandsliv, bl. a. Historikerne Funck-Bren-tano og André Bellessort, hvilken sidste dengang sad i Redaktionen for Revue des deux Mondes. I Anledning af Foreningens 10aarige Bestaaen tildelte det franske Udenrigsministerium mig i Efteraaret 1928 - sagtens fordi nu tilfældigvis jeg var Formand; mine Fortjenester iøvrigt var kun smaa - Æresmedaillen, Medaille d'Honneur du Ministère des Affaires étrangères.

31.

I 1931 besluttede vi ved en Rejse at tilføre mit Arbejde særlig med Gymnasiets Elever i Viborg Katedralskole ny Friskhed og ny Impulser i Fagene Tysk og Fransk.

I Sommeren 1931 foretog da min Hustru og jeg - atter helt for egne beskedne Midler - en stor Rejse gennem Schweiz og Frankrig.

Vi ønskede at se Alpenaturen. Vi samlede os særlig om Vierwaldstät-ter-Søen, der med sine Omgivelser er Rammen om Friedrich Schillers Wilhelm Tell. Med sin synske Fantasi har den tyske Digter, der aldrig selv fik Schweiz at se, paa Grundlag af hørte og læste Beskrivelser af Sceneriet omkring den berømte Alpesø, i sit Drama fuldtud genfrem-bragt Landskabets Udseende og Stemning. De tre Søen omgivende ældste Landsdele (Kantoner) Schwyz, Uri, Unterwalden, Landets historiske Kær-ne, har i 1859 i Taknemmelighed mod Schiller som den moderne Forherli-ger af deres Kamp for Friheden i Middelalderen - paa en 26 Meter høj Klippe, der ud for Seelisberg ensomt hæver sig op af Søen, ladet ind-hugge denne Minderune:

Dem Sanger Tells, Friedrich Schiller, die Urkantone 1859.

32.

Fra Lausanne gled vi ud over den gennemsigtigt smaragdgrønne Gen-fersø, der er enestaaende ikke blot ved sin Ramme af yndefulde Kyster og sneklædte Tinder, men ved de historiske Minder, som knytter sig til den, om Rousseau, om Voltaire paa det nære Ferney, om Mme de Staël paa sit Coppet, om Byron og Shelley. Vi maatte mindes Byrons Linier:

Rousseau - Voltaire - our Gibbon - and de Staël -
Leman! these names are worthy of thy shore,
Thy shore of names like these! wert thou no more,
Their memory thy remembrance would recall.

33.

Fra den franske Alpeby Saint-Gervais-les-Bains besøgte vi en af Mont-Blanc-Gletscherne, Ishavet (La Mer de Glace), i Højderens rene

Luft omsluttet til alle Sider af den evige Sneg Giganter

højt over Dalenes Lyst og Ve
og alle de Menneskedværge.

(Johs. Jørgensen).

I Bourgognens Hovedstad Dijon beundrede vi det uudtømmelige Museum i Karl den Dristiges gamle Borg og droges dernæst - som Møl mod Lyset - uimodstaaeligt mod Paris.

Vi var bevægede ved Gensynet med den franske Hovedstads Kunstskatte og Fortidsminder, ved Gensynet med skøn Kunst, som den gotiske Juvel Sainte-Chapelle, og med dyster Historie som Kælderuhyggen i det fortrinligt bevarede Revolutionsfængsel, la Conciergerie. Atter droges vi mod det evige Versailles, der fortryllede os som sidst (i 1922):

Le Palais, avec ses façades au cordeau,¹⁾
Qui dans sa majesté solennelle s'étale
Garde encore sa splendeur imposante et royale:
On rêve en ces jardins le long des pièces d'eau
Où se croisent des cygnes aux ailes de neige,
Le défilé pompeux de quelque lent cortège.

(Henri de Régnier).

Atter kunde jeg hjemføre en rig Frugt af Erfaringer og Indtryk, hvori jeg kunde delagtiggøre mine kære Elever i Viborg Katedralskole.

34.

I 1933 tog jeg for Alvor fat paa Opdyrkningen af et Omraade, der gennem Aarene havde sysselsat mig, jyske Dialekter, særlig Vestjysk og Vendelbomaal, endende med at midtsamle mig om det sidste, der fra min Barndom og Ungdom var mig særlig kendt. Jeg benyttede mig her af det Værktøj, som Prof. Otto Jespersen havde skabt og lagt i Dialektforskere Hænder, den fintmærkende Dania-Lydskrift. Jeg har i Aarenes Løb udarbejdet en Række Lydtekster i Vendelbomaal, men nærer ikke megen Forventning om, at det nogensinde skal lykkes at faa dem udgivet.

35.

Min Hustru havde fra gammel Tid en levende Interesse for Sverige og Norge, en Interesse, til hvilken jeg med Liv og Lyst sluttede mig.

I 1932 slog vi os da ned i en lille Idyl ved den østlige Bred af Vättern, som hedder Gränna, blandt jomfruelige Birke, knejsende Græner og Solglitren over den blaa Sø:

Där ligger Sverige! Svenska taler säden,
svensk doftar mossan på det minsta skär,
och namnlös kärlek, blott till hälften kväden,
gör livet ljuvt för oss att leva där!

(Anders Österling)

Midt ude i Vättern den gamle Visings Ö, hvor alting hvisker om Fortid, Ruinerne fra Middelalderen paa Øens Sydspids og den gamle Kumlaby Kirke. Hele Egnen om Gränna taler om Sveriges Historie, Slægten Brahes Borgruin paa sin Skovskrænt øst for Vättern, længere nordpaa de velbe-

1). Au cordeau, anlagt efter Maalesnoren snorlige.

varede Rester af Alvastra Kloster, endelig det sagnomsuste Vadstena med sin Birgittinerkirke og Gustaf Vasas Borg - og, ensomt paa et Næs i Søen, Verner v. Heidenstams Naddö, hvorfra Digteren tværs over den blanke Sø havde Udsyn over til Minderne fra den svenske Fortid, og hvor han formede sin Hjemfølelse i ædle og simple Linier:

Fall, julesnö, och susa, djupa mo!
 Brinn, osterstjärna, genom junikvällen!
 Sverige, moder! bliv vår strid, vår ro,
 du land, där våra barn engång få bo,
 och våra fäder sova under kyrkohällen.

36.

Endnu en Rejse - den sidste - ønskede min Hustru, skønt allerede mærket af haard Sygdom, at foretage: til Norge, til det norske Højfjæld. Hun havde levende Interesse for de norske Stavkirker, og i 1935, efter et Besøg i Valdres og i Jotunheimens Snerige, befandt vi os da ved den mærkelige Stavkirke i Borgund, et forbausende velbevaret Minde fra Norges Middelalder. Hun undersøgte og fotograferede den og agtede senere at udnytte sine Undersøgelser i Foredrag og Artikler. Men allerede samme Efteraar forværredes hendes mangeaarige Hjertelidelse saaledes, at alle Planer maatte opgives. De følgende Aar blev blot en Kamp mod Sygdommen, for hvilken hun bukkede under i Oktober 1940. En ædel Hustru og et harmonisk Samliv havde jeg mistet.

37.

Jeg skammer mig over, at jeg i denne lange Fortælling har talt saa meget om mig selv. Jeg taler nødigt om mig selv. Men hvorledes undgaa det, naar det drejer sig om en Selvbiografi, der tilmed ønskes udførlig Jeg iler mod Afslutningen.

Endnu et Par Ting maa jeg dog til Slut berøre.

Mine beskedne Evner - hvis jeg har haft nogen - har ligget paa det lingvistiske Omraade. Jeg har følt Trang til at anvende den Tid, Skolearbejdets samvittighedsfulde Udførelse levnede mig, til at udvide mine beskedne Kundskaber paa dette Felt. Udover de i det foregaaende berørte Sprogstudier har jeg, som oprindeligt romansk Filolog, beskæftiget mig en Del med Spansk og Italiensk. - Antiken har i de sidste fyrretyve Aar tiltrukket mig, og Sysselsættelsen med Græsk og Latin har gennem Aarene været mig en stadigt rindende Kilde til ny Friskhed, nyt Liv. Fysisk har jeg holdt mig frisk ved ihærdig Friluftsmotion og i tidligere Aar ved daglig Badning i Viborg Sø til langt hen paa Efteraaret.

38.

Jeg besad vist egentlig ikke fra Starten naturlige, medfødte Evner som Lærer, men jeg har altid sat hele min Personlighed ind paa Lærergerningen, som jeg har betragtet som Hovedsagen, i hvis Tjeneste alle andre Studier og Beskæftigelser traadte. Om Resultatet maa andre dømme. Lad mig anføre et Par Udtalelser af gamle Elever. Jeg modtog saa sent som 23. Dec. 1945 følgende Tilkendegivelse, som rørte mig, fra en tidligere Elev, Kaj Olsen, matem-naturvidensk. Student fra Viborg 1942,

som nu studerer Medicin:

"Modtag de hjerteligste Lykønskninger paa Fødselsdagen fra en af Deres gamle Elever Landet over, som i Dag tænker paa Dem.

Vi Studenter fra 1942 fra III m.a., som siden er spredt over det ganske Danmark, holder sammen paa den Maade, at en Vandrebog cirkulerer i mellem os, og de Ting, vi mindes med den største Glæde er Foreningen "Minerva" (Elevforeningen paa Skolen) og vore Fransktimer.

Studentereksamen er en vidtfavnende Forberedelse til at træde ud i Livet, enten direkte eller efter yderligere Uddannelse - der kræves jo snart Specialisering paa alle Felter - men Gymnasietidens 3 Aar, som vi gennemgaar i den Tid, da hele vor Udvikling er i Støbeskeen, og Brydningerne er saa stærke som nogensinde, sætter dybere Spor i hele vor Indstilling end i nogen anden Periode.

Det er ikke alene de rent kundskabsmæssige Fakta, af hvilke man alligevel glemmer de fleste, som er af størst Værdi, men ogsaa den Opdragelse til ubegrænset, videnskabelig Kundskabstørst og Glæde over Literaturens og Sprogenes Formskønhed, som De gennem Deres Undervisning og Eksempel (Udhævelsen er Kaj Olsens) har bibragt de skiftende Aars Elever, har spillet maaske den største Rolle af alt som Aarsag til den Ærbødighed og Taknemmelighed, vi skylder Dem. De smaa muntre Blink fra Paris i Fransktimerne, Gennemgangen af den korsikanske Colomba, hvor Kommentarerne for en Gangs Skyld var de interessanteste, Opførelsen af Pickwick-Klubbens Personer og frem for alt de u dødelige Sange, som De delagtiggjorde os i, er blevet til Perler paa Mindernes Perlesnor - og saa hører man glimtvis om Studier af islandsk Literatur og historiske Emner".

En anden Elev, stud. theol. Børge Riisgaard, Student fra 1943, skriver Julen 1945:

"Jeg syntes, De skulde have en lille Hilsen fra en af Deres gamle Elever, som med Glæde mindes sin Tid paa Viborg Katedralskole under Deres Kateder.

Det kan endnu varme mit Hjerte, naar jeg mindes den hjertelige Maade, De bed mig Velkommen paa, da jeg som Tilflytter i 1939 kom ind i 3. Mell. Vi mødte i Dem en Lærer, som vi aldrig vil glemme, ikke alene for den store Lærdom, som vi i Dem saa udfoldet, men mest for den store Forstaaelse af hver enkelt, De lagde for Dagen; for det viste os, at her var et stort Hjerte, der bankede for en Sag."

39.

Men alting skal jo have en Ende, og i Sommeren 1943 søgte og fik jeg, 67½ Aar gammel, min Afsked.

Hans Majestæt Kongen viste mig den ufortjente Ære ved allerhøjeste Rescript af 17. Juni 1943 allernaadigst at tildele mig Dannebrogssordenens Ridderkors.

Jeg bosatte mig i min gamle Hjemstavns Vendsyssel, hvor jeg føler mig rodfast, i Hjørring, hvor min eneste Datter, Dina, er gift med Købmand Thorvald Nielsen. Jeg har foruden hende en Søn, Erling, der - cand. mag ligesom jeg selv, men med Tysk som Hovedfag - efter fleraarigt Arbejde paa Nationalmuseets forhistoriske Afdeling fra 1. Januar 1940 ansattes som Assistent ved Fyns Stiftsmuseum, hvor han nu er Museumsinspektør.

40.

Saa ligger min lille Skude da nu efter Livets Sejlsads fortojet ved Bolværket, trygt i Havn. Jeg er paa mødrene Side af gammel Sømandsslægt og føler mig - endnu med Kræfter og Helbred i Behold - som den gamle Skipper, der lunt ryger sin Aftensnadde paa Dækket med Blikket vendt

mod Solnedgangens Stribe:

And thus from day to day my little boat
Rocks in its harbour, lodging peaceably.

(Wordsworth).

Lektor Hans Albrechtsen
50 år gammel

P e r s o n r e g i s t e r

Registret omfatter ikke siderne 65-82

-

- Abildholt, Mikael Weis, f. 1947, 50
 - , se Weis, 50
 Adolph, Cæcilie Franceska (1855-85), 49
 Akselbo, Helle Vibeke, f. 1948, 50
 - Niels Mikael, f. 1946, 50
 - Peder, f. 1912, cand. jur., 50
 Albertsen, Chresten, f. 1724, 58
 Albrecht Murer af Nørre Sundby, 2
 Albrechtsen, Albert Carl Christen (1857-1903), cand. jur., overretssagfører, 51
 - Albertine Caroline Christine (1819-94), 18, 20, 22, 48
 - Anna, f. 1905, 50
 - Anna Christiane, f. 1891, 50
 - Arngoth Emilie Hedevig, f. 1885, 49
 - Axel Ejnar (1870-1945), smørimportør i Manchester, 24, 28, 32, 35f., 52.
 - Bent, f. 1930, journalist, 50
 - Bodil, 49
 - Bodil Riber, f. 1917, 49
 - Carl Emil (1893-1917), 50
 - Dina Else Ingrid Juhl, f. 1906, 22, 34, 52
 - Ellen Marzetta, f. 1902, 24f., se også Gleerup, 52
 - Emil Georg Marius (1857-1911), sagfører, 50
 - Emma Mathilde (1861-62), 51
 - Emilie, f. 1886, 50
 - Erik, f. 1890, grosserer, 50
 - Erling Helge Juhl, f. 1904, museumsinspektør, dr. phil., 1, 22, 27, 34, 52, 56, 62
 - Erling Stig, f. 1967, 53
 - Esben Fischer, f. 1937, universitetslektor, cand. mag., 34, 52, 56, 62
 - Esther, f. Fischer, se s. 52 F1 og s. 62 E4
 - Esther Borregaard, f. 1894, 51
 - Georgine Vilhelmine Marie (1826-92), 18, 20, 51
 - Hans Ferdinand Leth, f. 1889, kontorchef, 50
 - Hans Raymond Aage, f. 1904, professor i U.S.A., 32f., 52
 - Hans Severin (1840-1922), forpagter, godsejer, 2, 18f., 23, 25-30, 51, 55f., 59
 - Hans Severin (1875-1946), lektor, cand. mag., 32, 38-40, 52, 56, 65ff.
 - Hans Vilhelm Christian, f. 1850, sagfører, 49
 - Harriet, f. 1887, d. 1915 el. 1916, 50
 - Helene, (1894-1948), 50
 - Helene Dorothea Elisabeth (1806-90), f. Rafn, gift 1840 m. Jens Albrechtsen, 24f., 51
 - Helene Louise Christine, f. 1856, 50
 - Helene Marie (1876-1965), 25, 29, 30, 37, 53
 - Helmer (1873-1917), bankdirektør, 25, 32, 36f., 52
 - Ingrid Fischer, f. 1940, 34, 52, 56, 62
 - Ivar Viggo (1872-76), 32, 52
 - Jens (1786-1866), forvalter, ejer af Tidemandsholm og Gandrupgård, 17-19, 25, 28, 29, 45, 48, 51, 55
 - Jens (1867-1939), farmer i U.S.A., 32f., 54
 - Jens Johannes Vilhelm (1843-1910), læge, 48
 - Jens Vilhelm (1881-83), 48
 - Jens Vilhelm, f. 1883, 48
 - Jens Vilhelm Riber (1824-63), prokurator, 18, 20, 22f., 49
 - Jens Vilhelm Riber, f. 1853, cand. jur, protokolsekretær, 50
 - Jens Vilhelm Riber, f. 1880, 49
 - Jens Vilhelm Riber, f. 1884, 49
 - Johanne Kirstine, f. 1876, 48
 - Julie Christiane Emilie, f. 1852, 50
 - Julius Andreas (1859-66), 51
 - Jytte, f. 1919, pianist, 50
 - Kaj, d. 1910, 48
 - Kirstine Petrea, f. 1881, 48
 - Klaus, f. 1932, tegner, 51
 - Marie, f. og d. 1855
 - Marie Michaeline (1841-1926), lærerinde, 19, 21, 28, 31, 48
 - Mourits (1877-78), 48
 - Mourits Mørch, f. 1879, 48
 - Niels Vrigsted Blixenkrone (1814-1900), provst, 19f., 21, 25, 31, 48
 - Signe Doris, f. 1968, 53
 - Sigurd Riber, f. 1922, læge, 49
 - Sofie Nicoline, f. 1878, 48
 - Sophus Frederik Kjerulf (1868-1943), ingeniør, 32, 33f., 52
 - Sophus Nicolai (1816-92), overlærer, redaktør, 20f., 48
 - Steen Puggaard, f. 1922, mag. art. forfatter, 50
 - Stig, f. 1940, 51
 - Svend, f. 1896, kunstmaler, 50
 - Valdemar (1891-1902), 48
 - Vilhelm Marius, f. 1893, 48
 - Vilhelmine Caroline Elisa, f. 1840, 48
 Albretsen (Albertsen), Peder (1715-83), 58
 Albret (Albert) Pedersen (1745-89), 8, 9, 10-16, 17, 19 om navnet, 42, 45
 Albret af Bilidt (1672-1735), 58
 Albretsdatter, Anne (1713-71), 42, 58
 - Marie (1716-86), 8, 10, 17, 42, 43, 58

- Andersdatter, Dorethe (1712-44),
44
- Andersen, Gerda, d. ca. 1945
- Jeppe el. Jep (1660-1726), 54,
af Vester Laden
- Niels, gæstgiver i Nørre Sundby,
14
- Balle, Anton, f. 1906, gårdejer, 62
- Niels Christian, f. 1941, 62
- Svend (1935-69), 62
- Tage, f. 1937, 62
- Bigler, Grethe, f. 1924, 51
- Borch, Aage, f. 1873, 79
- Anders Fauruschou (1877-80), 49
- Anders Fauruschou, f. 1886, 49
- Frederik, f. 1875, 49
- Gerda, f. 1886, 49
- Borch, Karen (1878-80), 49
- Peter Gotlieb Koch, f. 1845,
godsinspektør, 22
- Sophus, f. 1844, sognepræst, 48
- Svend, f. 1881, 49
- Oluf Vorm, f. 1884, 49
- Signe, f. 1883, 49
- Borregaard, Hansine Emilie (1827-
1918)
- Brandes, Georg (1842-1927), profes-
sor, kritiker, 39
- Bredstrup, forpagter på Hammelse
ved 1825, 20
- Brigader Halling til Dronninglund
(1744-96), 14
- Brochmann, Jesper, -'s huspostil,
12
- Brun, toldforvalter i Nørre Sundby
ved 1785, s. 14
- Brøchner, Jacobine Marie (1812-80),
31,59
- Brøndsted, Peter Oluf (1780-1842),
professor, arkæolog, 20
- Bøggild, Johanne Caroline, f. 1822,
21,48
- Bøhne, Anna Elisabeth, f. 1857, 59
- Chrestensen, Albret, af Bilidt,
(1672-1735), 8,58
- Jens, af Bilidt (1697-1747), 58
- Christian IX, konge af Danmark
1863-1906, 21
- X, konge af Danmark 1912-47, 27
- Christensdatter, Anne, f. 1683, 47
- Karen, ved 1688, 4,44
- Christensen, Anders Murmester, død
1794, 10,46
- Chr. Petresch, lokalhistoriker,
9f., 10f., 13f
- Jens (1847-1930), 61
- (Christensøn), Povel, af Krag-
hede, gift 1687, 47
- Louise (1868-1942), 33,52
- Christoffersen, Niels, trolov.
1775 m. Dorthe Mikkelssdatter, 44
- Clausen, Johannes Hauch, præst i
Nørre Sundby v. 1785, 14
- Erdmandsen, Christian, jordbruger
i Nørre Sundby v. 1785, 10
- Fanøe, Caren Christensdatter, 9,45
- Christen, degn i Ellishøj-
Svendstrup ved 1775, 9
- Fanøe, Hans Jørgen Christensen,
godsforvalter på Langholt, her-
redsskriver, 9,45
- Jørgen, ved 1775 degn i Ajstrup,
9
- Fauruschou, Alice Unnerus, f. 1893,
49
- Asger, f. 1882, 49
- Anders (1815-82), landmand, kam-
merråd, 22,48
- Ellen, f. 1883, 49
- Emilie Jensine, f. 1856, 22,49
- Fanny Elisabeth, f. 1878, 49
- Frederikke Ferdinandine, f. 1846,
Præstekone, 48
- Jens Vilhelm, f. 1852, købmand,
49
- Ole (1851-1909), kaptajn i gar-
den, kammerjunker, 49
- Vilhelmine Marie, f. og d. 1848,
49
- Fischer, Agnes, f. 1898, 63
- Alfred Pedersen, f. 1878, hand-
lende, 63
- Ane Johanne Pedersen (1863-65),
61
- Anker, f. 1896, tandlæge, 61
- Ankjær Pedersen, f. 1905, tegl-
værksejer, skindhandler, 62
- Anna, f. 1890, 61
- Anna Margrethe, f. 1914, 61
- Annelise, f. 1937, 62
- Arne, f. 1901, tekstilhandler, 62
- Arne, f. 1934, tekstilkøbmand,
62
- Bjarne Pedersen, f. 1921, 63
- Dagny Kastberg, f. 1898, 62
- Edith Pedersen, f. 1916, 63
- Erna, f. 1916, 61
- Esther, f. 1910, 52,60,62 og s.1
- Gudrun Pedersen, f. 1923, 63
- Gunnar Pedersen, f. 1907, køb-
mand, 62
- Haldor, f. 1925, 61
- Holger, f. 1899, teglværksejer,
61
- Ida, f. 1896, 63
- Ingrid Pedersen, f. 1911, 62
- Jens Andersen (1665-1733), fæ-
ster, 60
- Johan Pedersen (1875-1950), gård-
ejer, 62f.
- Johanne, f. 1892, 61
- Jytte Kragh, f. 1918, sygeplej-
erske, 61
- Jytte Nørgaard, f. 1927, 63
- Karen Margrethe, f. 1921, 62
- Kirstine, f. 1888, 61
- Laurids Jensen (1709-73), fæster,
60
- Laurs Nielsen Pedersen (1866-
1950), teglværksejer, 61
- Mogens Kragh, f. 1925, 61
- Niels, f. 1893, repræsentant, 63
- Niels Laursen (1754-1823), selv-
ejer, 60
- Niels Pedersen (1827-1911), gård-
mand, brovogter, 60
- Niels Peder Pedersen (1869-1948),
mejeribestyrer, 62

- Fischer, Olfert, f. 1918, læge, 62
 - Peder, (1858-1942), købmand, æresborger i Rødkærbro, 60
 - Peder Nielsen (1793-1837), selvejer, 60
 - Peter Vilhelm Pedersen (1872-99), mejeribestyrer, 62
 - Poul, f. 1930?, 61
 - Preben, f. 1926, 63
 - Preben, f. 1928
 - Preben Nørgaard, f. 1925, 62
 - Ruth Nørgaard, f. 1921, 63
 - Sidsel Laurine Pedersen (1861-1927), 61
 - Vagner Pedersen, f. 1903, disponent, 62
- Galskyt, Karen Pedersdatter, død 1727, 56
- Gildsig, Chr., gæstgiver i Nørre Sundby ved 1785, 14
- Gleerup, Anders Jørgensen (1694-1759, ejer af Lundergård, 36f.
 - Ellen, f. Albrechtsen, f. 1902, 24f., 36, 52
 - Helle Dorothea (1737-1801), 24, 36, 55
 - Helle Dorothea, f. 1922, 36, 52
 - Helmer, f. 1925, 36, 52
 - Jytte, f. 1930, 36, 52
 - Jørgen, f. 1923, 36, 52
 - Jørgen Jensen (1653-1727), forpagter, siden ejer af Seberkloster, 37
 - Lis, f. 1924, 36, 52
 - Severin, proprietær, gift 1921 m. Ellen Albrechtsen, 37, 52
- Grosskopf, Ketty, gift 1924, 50
- Guldberg, toldforvalter i Nørre Sundby ved 1785, 14
- Hancke, Niels, (1837-95), forfatter, 8
- Hansdatter, Else (1661-1731), g. m. Jørgen Jensen Gleerup, 37
 - Mette, gift 1775, 58
- Hansen, Claus Kjær, f. 1966, 53
 - Hans Aage Kjær, f. 1963, 53
 - Henrik Kjær, f. 1968, 53
 - Lars Kjær, f. 6/5 1940, ingeniør, 53, 62
 - Niels, provst, 5
- Hassel, Johanne Marie, d. 1758, 37
- Hauch, Peder, ved 1750 til Attrup, 4
- Heje, Anna Hedevig, f. 1855, 49
- Hellesen, Aase, f. 1914, 50
 - Bent, f. 1924, 50
 - Torben, f. 1916, 50
 - William, død 1927(?), cand. jur., dommerfuldmægtig, 49
- Henriksdatter, Abigael Marie, 56
- Hoff, proprietær på Røntved ved 1900, 27
- Holmgaard, Jens, landsarkivar i Viborg v. 1972, 42
- Hostrup, J. C., (1818-92), digter, sognepræst, 23
- Hunderup, Marie, 20
- Hvorup, Jens, gæstgiver i Nørre Sundby v. 1785, 14
- Høilund, Anna Dorthea, (1881-1940), 38, 53
- Højer, Dorethe Kierstine, v. 1750 præstekone i Hammer-Horsens, 7
 - P., v. 1750 sognepræst i Hammer, 8
- Ingerslev, Eva, gift 1964 m. Esben Albrechtsen, 52, 62
- Iongh, Emily de, f. 1907, 50
 - Erik de, f. 1908, 50
 - Jaap de, 50
 - Jan de, gift 1905, grosserer, 50
- Ipsen, se Jepsen
- Iversen, Ellen, (1813-45), 21, 48
- Jacobsdatter, ved 1683, 5, 47
 - Sidsel, af Kierlingbroe, (1661-1727), 4f., 44, 47
- Jacobsen, Anna Sophie, (1775-92), g. m. pator Hans Severin Rafn, 24, 55
 - Jep, af Kierlingbroe, 4, 47
 - Jens, 5
- Jannum, Peder Nielsen, (1706-92), fæster, 7, 42, 58
- Jens Albrechtsen, se Albrechtsen
- Jensdatter, Anne, g. m. Jens Jepsen, som døde 1777, 16, 54
 - Anne, f. 1758, 46
 - Giøe, g. m. Jep Andersen, (1662-1726), 15, 54
 - Giøe, f. ca. 1750, 54
 - Johanne "fra torpet", Karen Jensdatters søster, 14, 54
 - Johanne, f. 1768, 47
 - Jensdatter, Karen, (1756-1833), 10ff., 17, 45, 54
 - Marie, f. 1707, 5, 14
 - Sidsel, gift 1825, 60
- Jensen, Albret, f. 1739, 58
 - Chresten, f. 1736, 58
 - Jens, f. ca. 1758
 - Marius, f. 1890, blomsterhandler, 62
 - Jep, f. 1755, 54
 - Niels, f. 1763, 46
 - Peder, f. 1766, 47
 - Povel, f. 1761, 46
 - Ragna Kastberg, f. 1921, 62
 - Søren, f. og d. 1771, 47
 - Søren, (1772-75), 47
 - Yrsa Kastberg, f. 1926, 62
- Jenssøn, Christen, af Sdr. Ravnstrup ved 1683, 47
- Jepsdatter, Inger, f. ca. 1710, 54
- Jepsen, Anders, f. 1707, 54
 - Jens, af Hvorup Torp, (1715-77), 11, 15, 54
 - Jens (den Yngre), døbt 1715, 54
 - Peder, f. ca. 1720, 54
- Juhl, Anna Catharina, f. 1881, 52
- Jusjong, Ole, g. m. Annelise Fischer, 62
- Kaarsberg, Anna Cathrine, (1841-1903), f. Kjerulff, 32
- Kirkegaard, Berthe Cathrine, (1882-1944), 62
- Kjerulf, Otto Ricard, norsk statsminister, 31
- Kjerulff, Ane Dorthea, (1818-52), 59
 - Anna Cathrine, f. 1841, 59

- Kjerulff, Axel, f. 1884, komponist, 31
- Carl Frederik, (1816-99), skibstømrer, 59
  - Charles, (1858-1919), 31,59
  - Clara, f. 1815, 39
  - Halfdan, (1815-68), norsk komponist, 31
  - Frederik Svendsen, (1780-1839), udvandret til Drammen i Norge, 59
  - Jacob Morten, f. 1851, lokomotivfører, 32,59
  - Margrethe, f. 1807, 59
  - Marie, 59
  - Morten Svendsen (1777-1831), skipper og landmand på Samsø, 31,59
  - Svendine Jacobine, (1843-1906), 26,30-32,54,59
  - Svend Morten, (1808-88), skipper i Langør, Samsø, 31,59
  - Søren, (1811-92), 59
  - Viggo, 32,59
- Kjerulf, Anne Nielsdatter, død ca. 1680, 56
- Niels Andersen, selvejer, 56
  - Svend Mortensen, (1734-1805), skipper, 59
- Klitgaard, C., genealog, postmester, 8,9,31,37,56
- Knark, Oluf Petersen, af Nørre Sundby, skipper og selvejer, 9,10f., 45
- Knudsdatter, Maren, af Sindholt, 9, 45
- Knudsen, Johan, f. 1865, politiker, ejer af Bangsbo
- Koch, I. P., f. 1870, officer, opdagelsesrejsende, 30
- Kryger, Astrid, (1875-1906), 63
- Ladefoged, Hanne, gift m. Arne Fischer, 62
- Jens, gæstgiver i Nørre Sundby ved 1785, 14
- Larsdatter, Anne, gift 1790, 46
- Larsen, Peder, af Ajstrup, ved 1743, 4,7
- Laurisdatter, Ane Kathrine, (1836-1921), 60
- Laursen, Mikkel (Michel), (1637-1720), 4,44
- Poulina, (1875-1937), 61
- Lausdatter, Johanne, af Vodskov, f. ca. 1754, 9,45
- Maren, gift 1773, 44
- Louise, dronning af Danmark, g. m. Christian IX, 21
- Leth, Martha Elisabeth Theodora, (1854-1925), 50
- Lorentzen, Flemming Fischer, f. 1926 snedker, 61
- Hans, f. 1890, 61
  - Jørgen Fischer, f. 1924, gartner, 61
- Louis-Jensen, Marie Louise, gift 1929, 50
- Lund, Peter, gæstgiver i Nørre Sundby ved 1785, 14
- Læssøe, Birthe Dorthea, f. 1920, cand. pharm., 61
- Læssøe, Inger, (1917-28), 61
- Kirsten Birgit Agnethe, f. 1923, sygeplejerske, 61
  - Olver, (1890-1928), cand. pharm.
  - Olver, f. 1928, 61
- Madsdatter, Anne, f. 1782, 46
- Anne, f. 1787, 46
  - Else, af Grindsted, f. 1717, 47
  - Karen og Anne, f. 1780, 46
  - Maren, f. 1785, 46
- Madsen, Peder, f. og d. 1792, 46
- Povel, f. 1778, 46
- Madvig, J. N., (1804-86), professor, 20
- Manich, Poul Jacob, kaldet Poul Skrædder, 7, 46
- Mejling, Margrethe, (1737-82), 57
- Mikkelsdatter, Dorthe, f. 1749, 6,44
- Giøe, (1757-1833), 6,44
  - Mariane, f. 1780, 44
  - Mette Marie, døbt 1744, 44
- Mikkelsen, Jørgen, døbt 1753, 44
- Niels, (1745-47), 44
  - Niels, (1747-1812), smed, 44
- Mylius, Henriette Caroline de, (1815-74), 21,48
- Møller, forpagter af Hammelse ved 1820, 17
- Niels Vrigsted, administrator på Birkelse ved 1815, 21
  - Poul Martin, (1794-1838), digter, professor, 20
- Mørch, Anna Kathrine, f. 1857, 48
- Mørk, Anne Pedersdatter, gift 1724, 56
- Nielsdatter, Anne, f. 1777, 44
- Anne, f. og d. 1782, 45
  - Anne, f. og d. 1783, 45
  - Anne, f. og d. 1771, 45
  - Anne, (1774-80), 10, 45
  - Bendte (Bendicht), (1729-95), 7,46
  - Giøe, (1722-73), 7,46
  - Marie, (1775-76), 45
  - Marie, f. og d. 1779, 45
  - Mette Marie, f. 1783, 6
  - Mætte Marie, f. 1783, 44
- Nielsen, Astrid Christiane, f. 1867, 51
- Christopher, f. 1780, 44
  - Frederik, provst, 8
  - Hans, gift 1782, fæster i Sølgårde ved 1807, 42,58
  - Hans Erling, f. 1935, dyrlæge, 53
  - Karen Marie, f. 1882
  - Laus, (1786-87), 44
  - Laus, f. 1788, s. 45
  - Laus, (1786-87), 44
  - Margrethe, (1872-1905), 61
  - Mikkel (Michel), (1714-92), husmand under Attrup, 6,44f.
  - Michel, f. 1788, 44
  - Mikkel Peter, f. og d. 1794, 44
  - Niels, f. 1787, 44
  - Peder, (1717-94), fæster i Hammer, 6ff.,10,42,44,58
  - Peder, (1777-96), 45
  - Peiter, f. og d. 1791, 44
  - Rasmus, af Holtet, gift 1815, 45
  - Søren, (1719-67), 4,6f.,44,46

- Nielsen, Søren, f. 1781, 45
 - Thomas, af Bilidt, (1772-1812), 8,9,42,45
 - Thomas, smed i Hjørring ved 1885, 33
 - Vilhelmine, f. 1791 i Aahøjrup, g. m. Jens Albrechtsen, 17f., 19,48
 - Thorvald, f. 1896, grosserer, 53
 Nordmann, V., f. 1872, statsgeolog, 31
 Nyegaard, Albret, 16
 - Christen Jørgensen, oldermand for færgelavet i Nørre Sundby, 16
 - Jens Lassen, 16
 - Johanne Marie, 16
 - Jørgen, 16
 Nysum, Hans Severin, 1837, 17
 Nørgaard, Dagny, f. 1900, 62
 - Maren, 9
 Okholm, Ingeborg Fischer, f. 1913, 61
 - Karen Fischer, f. 1920, 61
 - Svend Fischer, f. 1914, dyrlæge, 61
 - Valdemar, (1873-1940), dyrlæge, 61
 Ollendorff, Helga, f. 1874, 36,52
 - Johan Ernst Frederik, ingeniør, 36
 Otto, Erik, gift 1913, cand. mag., 61
 Otto, Hans Henrik, f. 1944, 49
 - Henry Frederik Vilhelm, gift 1940, 49
 - Inger, f. 1942, 49
 Overgaard, Dorthea, (1859-1936), 60
 Paludan Müller, F. Ved 1946 rektor i Viborg, 40
 Peder Nielsen, se Nielsen
 Pedersdatter, Anne, ved 1685, 4
 - Anne, (1680-1747), i Bilidt, 58
 - Anne, f. 1747, 8,9,45
 - Anne, f. 1755, 58
 - Bodil, død 1818, 60
 - Ejse, f. 1693, 47
 - Johanne, (1690-1761), 7,44,47, gift m. Niels Sørensen
 - Johanna, f. og d. 1687, 47
 - Johanne, f. 1752, 8,10,46
 - Maren, f. 1698, 47
 - Maren, (1744-82), 42
 - Maren, f. 1744, 58
 - Margrethe, f. 1686, 47
 - Mariane, (1754-56), 8, 46
 - Mariane, f. 1756, 8,46
 - Sophia Cathrina, f. 1759, 8,46
 Pedersen, Albret, se Albret Pedersen
 - Jacob, f. 1689, gift 1717, 47
 - Jens, f. 1742, 58
 - Kristian, f. 3/1 1921, 62
 - Mary, gift 1931, 62
 - Morten, 4
 - Niels, i Bilidt, (1743-93), 8, 42,45
 - Niels, f. 1748 i Sølgårde, 58
 - Niels Pedersen, f. 1748, 62
 Pedersen, Peder, (1637-1703),44
 - Peder, (1695-98), 47
 - Peder, f. 1701, 47
 - Peder, f. 1750, 42,58
 - Rasmus, f. 1703, 47
 - Rasmus, f. 1750 i Sølgårde, 8, 9,16,42,45
 - Signe Møgelby, (1879-ca.1914), 62
 Pedersøn, Jacob, af Kierlingbroe, (1613-96), 5,47
 Petersen, N. M., (1791-1862), oldskriftgransker, professor
 Poulsdatter, Anne Cathrina, (1764-73), 46
 - Dorethe, f. 1744, 46
 - Johanne, f. og d. 1750, 46
 - Johanne, f. og d. 1751, 46
 - Johanne Maria, f. 1754, 46
 - Juliana, f. 1748, 46
 - Mette Kierstine, f. 1757, 46
 - Sisse Marie, d. 1767, 46
 Poulsen, Johannes, f. 1746, 46
 - Niels, f. og d. 1752, 46
 - Niels, f. og d. 1760, 46
 Povelsgatter, Mette, g. 1743 med Søren Nielsen, 7,46
 Povelsen, Christen, 47
 - Jacob, 47
 - Jens, murmester i Ajstrup, 7,46
 - Mads, i Grindsted, 46
 - Peder, 47
 - Povel, f. 1778 i Grindsted, 10
 Præst, Jens Christensen, af Ingstrup, 6,44
 Puggaard, Anna Elisa, g. 1918, 50
 Rafn, Carl Gottlob, (1769-1808), botaniker, 55
 - Caspar Conrad, (1727-1810), provst, 24,36,55
 - C. C., oldskriftgransker, 55
 - Hans, ca. 1675 herredsfoged, 55
 - Hans Severin, (1715-83), prokurator ved Viborg Landsting, 36, 55
 - Hans Severin, (1770-1850), sognepræst, 19,24,55,57
 - Helene Dorothea Elisabeth (1806-90), 18,24,48,51,55-57
 Rasmusdatter, Marie, f. 1785, 9,45
 Rasmussen, rokkedrejer i Aalborg, 20
 - Ellen Stolt, gift 1921, 61
 Riber, Hans, sognepræst, 20,23
 Rosenberg, Kirstine, gift 1895, 32 51
 Saxild, Maren Sørensdatter, (1697-1779), 56
 Schandorf, A. C., sælger 1831 Tidendesholm til Jens Albrechtsen, 17
 Schrøder, Anne Marie Kirstine, f. 1857, 51
 Sejbæk, Birgit, f. 1921, 49
 Sibbern, (1785-1872), professor, 20
 Skeel, Sophus, besidder af stamhuset Birkelse ved 1816, 21
 Smed, Niels Mikkelsen, af Grindsted, (1747-1812), 6
 Smith, Jens, gæstgiver i Nørre Sundby ved 1785, 14

- Spliid, ved 1807 sognepræst i Hammer, 42
- Storm, Andreas, gift 1917, kon- torchef, 51
- Birgitte Elisabeth, f. 1948, 51
  - Carl Vilhelm, f. 1918, 51
  - Gregers, f. 1922, 51
  - Henrik Vilhelm, f. 1947, 51
- Stykker, Christiane, f. 1896, 61
- Svendsen, Anders, fæster, død 1698, 60
- Søffrensen, Svend, ved 1622 fæ- ster, 60
- Sølling, Hans Adolf, f. 1879, 51
- Holger Michael, f. 1882, 51
  - Niels Erik, f. 1881, 51
  - Theodor, (1850-82), landmand, 51
- Søndergaard, Niels Marius, f. 1856, forpagter, 51
- Peter, f. 1832, landmand, 23, 51
  - Søren Abelone, f. 1854, 51
- Sørensdatter, Anne, (1752-56), 46
- Anne, (1757-62), 46
  - Johanne, f. 1750, 46
  - Karen, f. 1760, 46
- Sørensen, Niels, se Niels Søren- sen
- Niels, f. 1747, 46
  - Peder, f. 1754, 46
  - Poul, købmand, 63
  - Rasmus, f. og d. 1763, 46
  - Rasmus, gift 1792, 47
- Taylor, Dora, gift 1923, 24,35, 52
- Thomasdatter, Anne, f. 1794, 8,45
- Else og Johanne Marie, f. og d. 1804, 45
  - Johanne Marie, (1800-01), 45
  - Kirsten, f. 1801, 45
- Thomassen, Knud, f. 1803, 45
- Thomsdatter, Anne, af Attrup, død 1782, 45
- Tillisch, Christian Henrich Lud- vig, ved 1890, 51
- Trap, Anna Catarina, til Attrup, 4
- Uldall, overavditør, til Knivholt, d. 1883, 26
- Unnerus, Constance Vilhelmine Fre- derikke, f. 1859, 49
- Vittrup, Mads Nielsen, f. 1709, 5
- Marie Nielsdatter, f. 1708, 5
  - Niels Sørensen, død 1716, 5
- Vogel-Jørgensen, gift 1916, 49
- Weis, Søren, gift 1945, navneskif- te til Abildholt, skuespiller, 50
- Wied, Gustav, (1858-1914), forfat- ter, 27
- Wordsworth, William, eng. digter, 35
- Worm, Christian Knudsen, f. 1621, 56
- Godske Christian, f. 1695, 56
  - Henrik Christian, f. 1726, til Bramminge, adlet 1757 under navnet Wormskjold, 56
  - Knud Hansen, f. ca. 1590, 56
  - Knud Christiansen, f. 1660, 56
  - Madsine, (1777-1857), gift 1800 m. Hans Severin Rafn, 24,55,59
  - Ole, (1588-1654), læge, histo- riker, arkæolog, 57
- Worm, Oluf (Ole), f. 1721, 56
- Peder Christiansen, f. 1681, 56
- Wormskjold, se Worm, Henrik Christian, 56
- Ørsted, H. C., (1772-1851), fysiker, 20
- Aakjær, Jeppe, (1866-1930), digter, 36

Niels Sørensen
af Grindsted,
f. ca. 1670, begravet
26/6 1740 i Hammer,
gift 4/10 1716 i
Hammer k. med

Johanne Pedersdatter

Albret Chrestensen
af Bilidt, født ca.
1672, begr. 23/2 1735

gift med

Anne Pedersdatter,
f. ca. 1680, begr.
14/5 1747 i Hammer.

Jep Andersen

af Vester Laden,
f. ca. 1662, død 25/2
1726 (s.54). Fæster.

gift med

Giøe Jensdatter

?

?

Peder Nielsen gift med Marie Albretsdatter
Fæster i Sølgårde, døbt født 1718 i Bilidt(?), Ham-
2/7 1717 i Hammer k., død mer sogn, Kær herred, død
1/8 1794 i Sølgårde. 22/6 1786 i Sølgårde.

Jens Jepsen gift med Anne Jensdatter.
(Jeppesen, Ipsen), døbt
1715 i Horsens, Kær herred,
død 18/3 1777 i Hvorup.
Fæster i Hvorup Torp

Albret Pedersen gift 1785 med
Døbt 8/8 1745 i Hammer kirke, død 20/1 1789 i Nørre Sundby.
Selvejer, muremester og gæstgiver i Nørre Sundby

Karen Jensdatter
f. 6/11, døbt 14/11 1756 i Hvorup
K., død 21/10 1833 i N. Sundby

Jens Albrechtsen
født 17/6, døbt 6/8 1786 i N. Sundby, død 29/1 1866 i Aalborg
fæster af Hammelmose Mølle, siden ejer af Tidemandsholm i
Tårs sogn og Gandrupgård i V. Hassing sogn

Marie Albretsdatter
døbt 28/10 1787 i Nørre Sundby,
død 14/1 1799 sammesteds.

Tilføjelse vedrørende Slægtens fortsatte Tilhørsforhold
til Sølgårde

Fra 1857 er vistnok Peder Nielsens og hans efterfølgeres gård i Sølgårde gået ud af slægtens eje. Dette må vistnok fremgå af følgende svar på en forespørgsel, jeg den 3. januar 1973 rettede til Landsarkivet for Nørrejylland:

Viborg, den 8. januar 1973.

I anledning af Deres brev af den 3. ds. angående Rasmus Pedersen og hans efterkommere har landsarkivet gennemgået kirkebøgerne for Hammer sogn. Rasmus Pedersens vielse til Karen Christensdatter Fanø ses ikke indført her, og udover datteren Marie, der blev døbt den 15. februar 1785, ses ægteparret ikke at have fået flere børn. Det stemmer også overens med oplysningerne i skiftet afholdt ved Karen Christensdatter Fanøes død den 13. januar 1818 i Hammer. I skiftet, der findes indført i Kær og Hvetbo herreders skifteprotokol 1814-24 (B 31 E - 148, fol. 276 a-b), omtales kun en arving, dog ikke med navns nævnelse. Efter Rasmus Pedersens død den 2. januar 1830 i Hammer er der ikke holdt skifte, men i dødsanmeldelsen omtales "een myndig Arving"; heller ikke med navns nævnelse denne gang.

Marie Rasmusdatter blev gift med ungarl Jens Steffensen Hostrup, der tjente hos Rasmus Pedersen, den 28. marts 1818 i Hammer.

Den 1. juli 1822 bortfæstede sognepræsten i Hammer, Laurits Bjørn Spliid, Rasmus Pedersens sted i Sølgårde til Jens Steffensen. Fæstebrevet findes i Horsens-Hammer præstearkiv:

Diverse dokumenter 1796 - 1877 (C 146 - 68).

Den 8. november 1850 tinglæses ved Kær herredskontor en aftægtskontrakt mellem Jens Steffensen og dennes svigersøn Niels Sørensen og den 14. marts 1851 et fæstebrev for Niels Sørensen. Præsten har ved denne lejlighed ladet afholde synsforretning. En udskrift af denne findes i ovennævnte pakke Diverse dokumenter (C 146 - 68).

Niels Sørensen køber ejendommen, der har matr. nr. 2b, 3b og 16, Sølgårde, Hammer sogn, af sognepræsten ved skøde dateret den 17. december 1856. Knap et år senere sælger han gården, køberen er Niels Stenild Sørensen Møller af Egholm, der ikke umiddelbart ses at have nogen tilknytning til familien.

Foruden de allerede nævnte dokumenter i pakken Diverse dokumenter (C 146 - 68) kan det oplyses, at der findes en hoveriforeningskontrakt fra 1796 mellem sognepræsten i Hammer, Laurits Bjørn Spliid, og 5 fæstebønder, blandt disse er Rasmus Pedersen opført som den første med en udførlig beskrivelse af hans årlige pligtarbejde. Dette ophører først ved bortfæstningen til Niels Sørensen, og har altså været gældende for Jens Steffensen. De omtalte dokumenter kan leveres i xeroxkopi.

Med venlig hilsen
sign. Jens Holmgaard

Flere af de ovennævnte dokumenter er rekvireret hos landsarkivet og vil blive opbevaret sammen med slægtens øvrige arkivpapirer.

Fotografier
og Skrifttræk

Den større af de to Sølgårde,
hjemstedet fra 1740'rne for Peder Nielsen
og hans søn Rasmus. Fotograferet 2. jule-
dag 1972 af Hans Erling Kierulff Nielsen

Bebyggelsen Sølgårde set fra syd, fra Hammer
kirke. Østligst skimtes "Bildt", derefter de to
gårde, vestligt to ejendomme. Fotograferet 2. ju-
ledag 1972 af Hans Erling Kierulff Nielsen.

De Bønderne i Hammer i sin hellige Samles Forretning og afseende
 af Kirken, og osse herom skulde indse og indvillige sig i de følgende
 for Hammerens Sottes gudsrige Konfirmation.

Hammer Sottegård, Sølvgårde og Esborg den 4de November

Laurits Bjørn Spleid
 Soteprester for Hammer
 Sottes menighed

Et i Sølvgården og i Esborg
 Niels Niels søn
 HCS Soteprester og Esborg

Underskrifter på en hoveriooverenskomst af 1796 mellem sogne-
 præsten i Hammer, Laurits Bjørn Spleid, og fem af præstekal-
 dets fæstere i Sølvgårde, nævnt foran side 41 og 90.

mig beordret til at opbevare for min Onkel i Esborgs Sot
 4de 4, og foruden herjænkende den tillysning 1782-24
 som jeg i Esborgs Sot i sin Tid har givet og
 mig 25 Februar, og som at alle andre fulde Præster
 i Esborg & a.

Esborg, 7de April 1861. -
 Albrechtsen.

Jens Albrechtsens håndskrift; udsnit af et notat fra 1861.

Jens Albrectsen og hans anden hustru, Helene Dorothea Elisabeth,
f. Rafn. Stående deres søn, Hans Severin Albrectsen. Efter et ek-
sisterende daguerreotypi fra 1859

Provst Niels Vrigsted Blixenkroner Albrechtsen

Side 48.

Jens Vilhelm Riber Albrechtsen

Side 49

Jørgen Jensen Gleerup til Sebberkloster, gift med Else Hansdatter.
Side 37

Madsine Worm, gift 1800 med Hans Severin Rafn.
Side 55

Svend Morten Kjerulff (1808-88) og hans hustru Marie Jacobine, f. Brøchner. Side 59.

Pastor Hans Severin Rafn til Albæk-Voer menigheder, født 1770, død 1850. Side 55.

Familien på Knivholt ved år 1891. Bageste række fra v.: Helmer Albrechtsen, Sophus, Axel, Hans, Jøns. Foran: Dine Albrechtsen, Helene, Hans Severin A.

Bregninggårds portal,
optaget ved århundredets begyndelse af
Axel Albrechtsen. Med teglstensrelieffer
af Statius van Düren

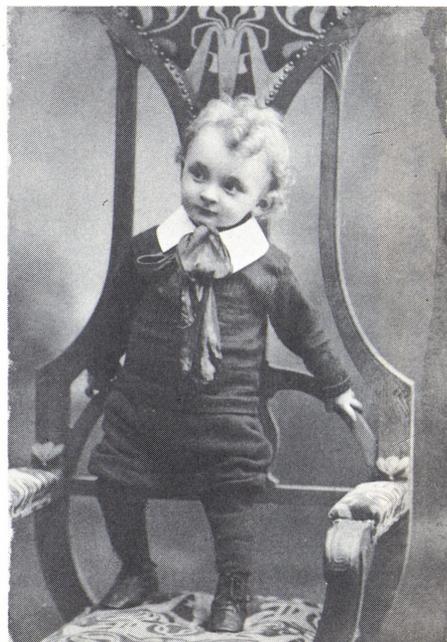
Svendine og Hans Severin Albrechtsen
ved 1900 i Knivholts have

Udsnit af et fotografi fra Bregninggårds have ved 1907. Forreste række fra v.: Hans Severin Albrechtsen med Erling A. på sit højre, Raymond A. på sit venstre knæ, Kirstine A. ved siden af sin mand, Jens A., til højre: vist "Tante Kaarsberg" og ikke hendes søster Svendine A., der døde i 1906. - Bageste række, fra v.: Sophus A., Axel A., Helene A., Helga A., f. Ollendorff, og hendes mand, Helmer Albrechtsen.

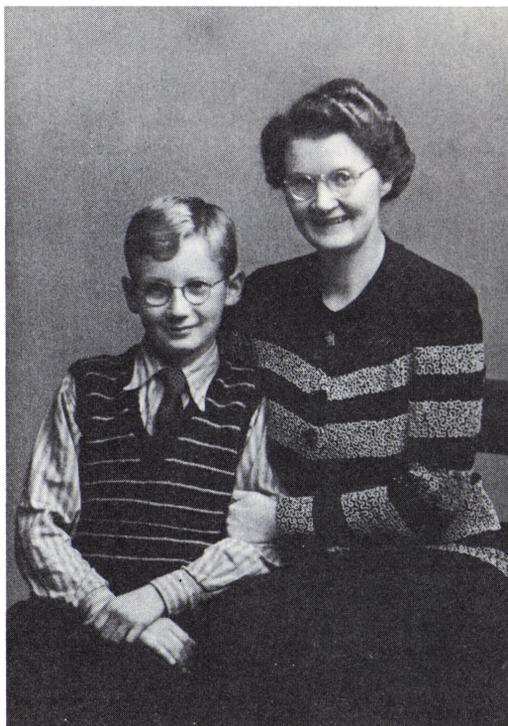
Marie Michaeline Albrechtsen,
"Tante Marie" (side 21).

Erling Albrechtsen
1906 eller 1907

I Bregninggårds have ved 1905. Siddende til v.: "Tante Marie", nr. 3 Svendine Albrechtsen (Bedstemor), til h. Axel A., ved hans side stående: Viggo Kjerulff. Bageste række, fra v.: Hans A. (min far), konsul Anton Knudsen og frue, Manchester, nr. 6 Anna Høilund, nr. 7 Helene A., nr. 8 Hans Severin Albrechtsen (Bedstefar). De øvrige ukendt.

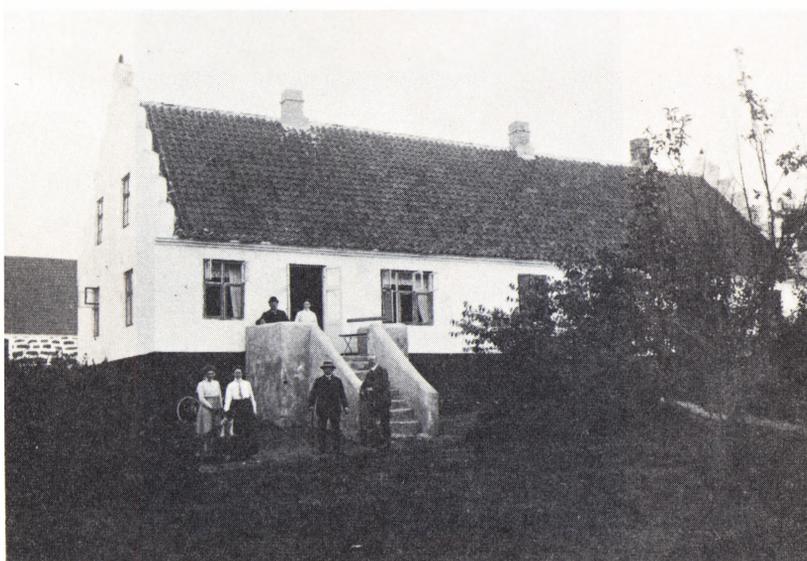
Dina Nielsen, født Albrectsen, fotograferet vist senest 1950
med sin søn, Hans Erling Kierulff Nielsen.

Thorvald Nielsen, gift 1928 med Dina Albrectsen
(side 53)

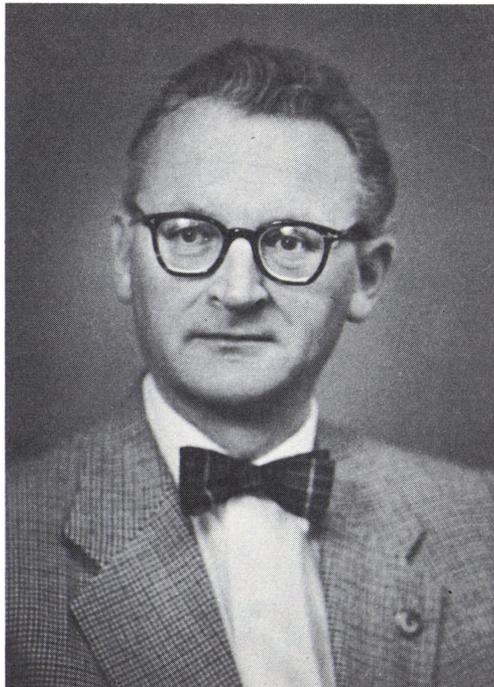
Havetrappen på Røntved, vistnok 1911.
 Øverst: Erling og Hans Albrechtsen, på øvre
 trin Helmer og Dina Albrechtsen, som Helga
 A. holder i kjolen, mens Axel A. sidder
 foran.

Røntved o. 1911. Fra havesiden.
 Stående foran trappen, fra v. Helga Albrechtsen, He-
 lene A., Hans Severin A. og sønnen Axel Albrechtsen.

Esther Albrechtsen, f. Fischer (s. 62).

Erling Albrechtsen, år 1957